

30814

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

VOL. I.

సంపుటము. ౧.

చెన్న పట్టణము 1915 సం॥ జనవరి నెల 26 తేది మంగళవారము
ఆనందనామ సంవత్సర మాఘ శుద్ధ పక్ష కాదతి ౧౧.

No. 277

సంచిక ౨౩౭

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము.

ప్రతివారము వేలకు వేలు విక్రయము.

సీసా 1-కి 0-8-0 అణాలు మాత్రమే.

తలనొప్పుల మాన్యును. నాయుపుపోట్ల బాపును.

పార్శ్వపుకొప్పుల బారదోలును. పోట్లపోగొట్టును.

వనమూలికలచే హిందూదేశమున

తయారుచేయబడు మంచిమందు.

సువాసనగలిగియుండును.

దీనిని విదేశములలోగూడ వాడుచున్నారు.

పంచభాషచీటి చూచికొనిన మోసము గలుగదు.

అమృతాంజనము దీపో, 109, ఫ్రేరిరోడ్డు, బాంబాయి లేక, 6, 7, తంబుసెట్టిపేడి, చెన్న పట్నం.

అత్తల ఆర్థాలమున కొర్రని కోడండ్ర ప్రలాపము.

1915 సం॥ జనవరి 31 తేది లోపల అర్థకా
పంపువారి కవితము.

మేమిదివఱలో వైపుకమును ప్రతిబుటుంబము
నందు నుండునటుల పంచివెట్టుటకై ఒక్క అణా తపాల
బిళ్లను పంపువారి కుచితముగా పంపుమని ప్రవరించి
యుంటిమి. బీదసాదలకు కష్టమైయుండుటచేత అర్థకా
బిళ్లను పంపువారికి ఈ జనవరి 31 తేదినఱకు ఉచితము
గా పంపుము. ఈ కృతనిమునవృధాచేయకుడు. విరో
పియా యుద్ధచరిత్రవనకై జనవరి 31 లోపుగవేరను
రిజిస్టరుచేసికొనువానికి ఒక్కొక్కభాగము తపాలఖర్చుల
లో 0-10-0 కు పంపుము. ఇది మూడుభాగములుగలది.
కోడండ్ర ప్రలాపముతోడ యుద్ధచరిత్ర ప్రకటనను, అర్థరు
కార్డును పంపంగల. అసరికపుస్తకమును వెలివడును
చిరునామా:— సుపీరియర్ వాచ్ కంపెనీ.

పోస్టుబాక్సు 167, మదరాస్

లక్ష్మీకర తాంబూల మూత్రలు.

యిందుకస్తూరి, పచ్చకస్తూరము, పంపమపువ్వు, బం
గారు వెండిచేతులు, మొదలగు విలువగల వస్తువులచేతయారు
చేయబడిన గనుక మిక్కిలినువాసన, పరిమేళము, మనోహ
రముగలిగి యున్నది యిది తాంబూలములోగాని, విడిగా
గాని 1-2 మాత్రలు పుచ్చుకొని ఆశ్రమము, వాయువు, జలుబు,
అగ్నిమాంద్ర్యము, కీలము, దగ్గు, శీతభేదము, జ్వరము, జల
రోషము, చిన్నబిడ్డగుణము, మొదలగు దుర్గుణములను రాని
వ్వక, నిర్మూలించి మంచిబలును ఉపాసని, ధాతుపుష్టిని కలి
గించుటలో అమృత చాకచక్యములను చూపించు చున్నది.
సర్వజనోపయోగము కొరకు వేల మిగుల తక్కువగా నిర్మ
యించ బడినది. పరిశీలించండి. 1 సీసా వెల రు 0-4-0.
6 సీసాలురు 1-4-0. వి. పి. ఖర్చులు ప్రత్యేకము.

చీర విజయ గుటికలు:— యిది సమస్త వైద్యములు,
పులితేవులు, అగ్గిము, సులభధము, నిన్ని ద్వేషము, కడుపు
బ్బరము, నొప్పి, వసునము, నొటగిరూకుట, గుండెలమంట,
మొదలగువాటిని వారింది మంచిఆకలిని జ్వరశక్తిని కలిగిం
చును. 25 మాత్రలు. దీప్తి రు 0-2-0

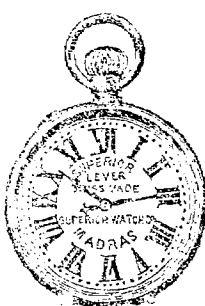
వి. పి. ఎ అందుకో. ఆయుర్వేదసమాసం.

పోందూరు-గుంటూరుజిల్లా

సుపీరియర్ లీవర్ బ్యూలువాచ్.

కొలుసుతో సహా ధరు రు 3-0-0. పోస్టేజి 0-4-0.

దీనికి 5 సంవత్సరముల గ్యారెంటీ గలదు.

ఈగడియారము డెయిలమిద
మాకంపెనీ పేరు ఎట్టనిసిరా
లో ముద్రింపబడి యుండును.
ఇది ముట్ల కంధమై తలబీగ
మును, డెప్టుక్లాఫ్ అను గ్లాసు
జోమునుగలిగి మొరటుపనులకు
దగియుండును. పెట్టెమాత్ర లో
భాగమున గ్యారంటీ చీటి అతి
కించి యుండును. సీసు నుండి
మాత్ర తయారుచేయబడినది. కాన నెవరియొద్దను జిక్కుదు.
ఒకరోక్కనున తీయుదురను తలంపుతో తక్కువ వేలమంచి
తిమి. చాల కాలము పనిచేయునట్టి, స్వల్ప ధరగల గడి
యార మిదియొకటియేయని యనభివంబున దెలియును ఇదివఱ
కనేగ గడియారములు ఖర్చయి మోగిపోవుతముల నంది
యున్నది. ఒకటి తెప్పించి చూడుడు. మా పట్టణమున
కనేవలు కొని సంతసింపిరినన, వేటుమాట లేందుకు ?
సుపీరియర్ వాచ్ కంపెనీ, పోస్టుబాక్సు నెం167, మదరాస్

కస్తూరి.

విషజ్వరములకు, కలరాకు, సంచకి, బాలింతరోగములకు,
వారములకు. చిక్కబిడ్డల జబ్బులకు పుష్టిక కస్తూరి యుపయోగ
మైన మందని సర్వత్ర తెలిసియున్నది. కాని కస్తూరి బంగారము
లన్ని శియమగుటచేతను నవనర సమయములందు బోరకుట
కుస్తరము. మాడిపోయిందలి కస్తూరియందలితర పదార్థము
తేవియును కేవలబడవు. ఇంతవరకు మాత్రాపు నుండి కొనిన
వారల కీవిషయము తెలిసియున్నది. కొనని వారొకసారి
వరీక్షించిన నిజము తెలియగలదు. అట్లు చేయటకలన కలితి
కస్తూరిని గొని మోసపోరు. తులం 1-కి రూ. 30-0-0.

ఆదిపచ్చికాన లేక జున్ను

తులం 1 కి రూ. 3-4-0

గోరోజనము

తులం 1 కి రూ. 5-8-0

దంతచూరము

డబ్బీ 1-కి 0-2-0. 12-కి రూ. 1-2-0

ఈ దంతచూర

ముతో పంపు త్రోవ
ముటవలన చిగుళ్లు
గట్టిపడును. చిగుళ్ళు
నుండి రక్తము ప్ర
వించుకుండును. నో
టిదుర్గంధము గేక
యుండును. పంపు
ముత్యముల వలె
తెల్లగానుండును.

అనేకులవల్ల ప్రతిరోజు వాడబడు చున్నది. సర్వ
సామాన్యముగ వాడుటకు దగియున్నది.

అమృతాంజనము దీపో, 109, ఫ్రేరిరోడ్డు, బాంబాయి.
6-7 తంబుసెట్టిపేడి, మదరాసు.

వేంకటాధ్వరి కవరచిత విశ్వగుణాదర్యము

ఆంధ్రపద్య టీకాతాత్పర్య సహితము.

ఇందుకు రిగిన తెలుగు పద్యములు, టీక, తాత్పర్యము, ఇతిహాసములు, నిఘంటువులు, అలంకారము
లును, సంహితము. దేవరాజపండితులు వ్రాసిరి. ఇది భరతభండమునందలి యాయా జాతులయు, తెగలయు,
సంఘములయు, గుణదోషములను గ్రహించిని వర్ణనాధోరణిని వివరించు గ్రంథము. అనగా నాయా లోకవృత్తిము
లను కవిత్వామృతమున ప్రతిబింబితములు గావించి దాని వన్నెలచే చిన్నెలుగాఁ జూపునట్టి కృతి. ఈ కవిశిఖామణి
పొంకముగా కృతాన ఒక్కాననులనెడి రెండు గంధర్వులు ఆకాశ సంచారులై పోవునట్లు చిత్రించి వారు అచ్చ
టచ్చట సంపరించువపుడు అయా వస్తువులందు గ్రహించిన గుణదోషములను వెల్లడిచేయుచుండునట్లు రచించెను.
లోకముననుండు వస్తువులన్నియు దోషయు మలేకాని గుణైక ప్రధానములుగావు. అయినను వానివానికే దగినట్లు
గుణమెక్కువగా నుండినట్లయిన గుణవంతులగును; దోషములు మెండుగానండిన దోషవంతులగును. కావున
చక్కఁగ పరామర్శించి అందలి దోషములను పోటింపక గుణములనే గ్రహించి ఉజ్జీవిం చెడు మార్గమున వెదకవల
యును. ఇది చదివిన బ్రహ్మాద్దిగ్గంధపర్యంతముగల వెక్కువస్తువుల గుణదోషములు తెలియును. దీని వెల 2-8-0.
దీనిని చక్కఁగ పరిశోధించి మేలైన కాగితములపై అచ్చొత్తించి నుంచి కాలికొలైండుచేసి యున్నారము

ఆర్ వేంకటేశ్వర్ అన్డ్ కంపెనీ.

ఆనందా ముద్రాలయము, బ్రాహ్మ్య, మదరాస్.

ఆయుర్వేదాశ్రమ గ్రంథముల.

అర్కప్రకాశము.

సప్తమ గుచ్ఛము.

అర్క ఖంబులను బోధించు చికిత్సాగ్రంథము.

ఇది అతిసులభమగు రీతిని ప్రతిమూలికనుండియు అర్కఖంబులదీయు నుపాయములను ఆయర్కఖంబులచే రోగసామాన్యమును, నివర్తింపజేయు పద్ధతులను, బెలుపును చి వైద్యగ్రంథము. ఇందు బోధితములైన అర్కఖంబు సామాన్యవైద్యము గూడ తెలుసుటకు తగియున్నది. ఇందు ఆయుర్వేద గ్రంథములయందు జేర్చినబడిన మూలికలే గాక యూనాని వైద్యమునకు సంబంధించిన మూలికలు గూడ గ్రహించబడి, ఆయుర్వేద పద్ధతులలో వాని గుణములు వివరింపబడినది.

ఆయుర్వేదజ్ఞులగు వారికిని, తదితరులగు కేవలసాధారణముగల వల్లెటూరి వైద్యులకును గూడ నిది మిగుల నుపయుక్తముగ నుండునని తలచి, యాంధ్రులకు సహకారిగ నుండునటుల దీనికి సరళముగు నొక వ్యాఖ్యను గూడ వ్రాసి ప్రచురించినాడను.

ఇందలి విషయముల ప్రాధాన్యతమాచిన కిందకు చెలియగలము.

వెల రూ॥ 2-0-0.

1. మాధవనివాసము.	రూ॥ 2-0-0	6. వస్త్రీకర్మము.	రూ॥ 0-4-0
2. పథ్యాపద్యము.	" 1-0-0	7. ఆయుర్వేదవిశ్లేషము.	" 0-4-0
3. ఆయుర్వేదపరిభాష.	" 1-8-0	8. శేషజ. కల్పము.	" 1-0-0
4. అగస్త్యవైద్యము.	" 0-4-0	9. చరకసంహిత.	ఇది ఆయుర్వేదము 1915
5. శిల్పశిల్పము.	" 0-4-0	10. శుక్రత సంగీతము.	గర్భిణియు మొదటి భాగమున వెలువడును.

భూస్థిత కేరగా నియ్యవలయును.

ప్రచురణ:-
12, తంబుకెట్టి వీధి, వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యు, ఏ.వి.యస్. ఏ.యం.వి 156, బ్రాడ్వే. కి, అచార్యుడ వీధి, ఆయుర్వేదాశ్రమం - డి. టి. నుదరాణ.

మాతాకృత చందాబాదులకు మాధవనివాసముకృతపు మిగత గ్రంథములన్నియు రూపాయికి గానుగకాదు తగ్గించి యియ్యబడును.

క్యాలండరు. 1915 క్యాలండరు.

* యుద్ధ విషయములను బెలుపుచు చిత్రముగ నుండును. *

కాగితముల ఇబ్బందివలన కొద్దిపత్రములమాత్రమే ముద్రింపబడుచున్నవి.

అమృతాంజనం దిపోవారి మాధుర్యాపూర్వక పండులను గొనిన వారలకు చికిత్స.

ఇతరులకు వి. పి. సహా 0-1-0. 10-కి వి. పి. సహా 1-8-0.

వెంటనే దరఖాస్తులు పంపుకొనవలయును.

అమృతాంజనము
అన్ని నొప్పులకు సిద్ధాపదము. *
చక్కని డబ్బితో సహా సీసా 1-కి 0-8-0 డబ్బు 1-కి రూ. 5-4-0

మోహినీ తైలం	తామర తైలం	పండ్లపొడి
5 తులముల నూనెగల సీసా 1-కి 0-12-0	వెల డబ్బీ 1-కి 0-6-0 డబ్బు 1-కి 3-8-0	దబ్బీ 1-కి 0-2-0 డబ్బు 1-కి 1-2-0

పి. పి. ఖర్చుల ప్రత్యేకము. అన్ని చోట్ల విక్రయించబడును. మంధూ కిటలాగు ఉచితముగ పంపబడును.

అమృతాంజనము డిపో,

10, ప్రేరికోడ్లు, భోర్లు, బొంబాయి. సం. 6-7 తంబుకెట్టివీధి, మదరాసు.

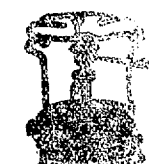
* అమృతాంజనము ప్రాచ్యుడక మూలికల సంపుటిచే హిందూదేశమునందు సిద్ధముచేయబడిన లోక ప్రఖ్యాతిపొందినది. ఇప్పుడు దీనిని తయారగుచున్న కొత్తముగాదు. పుడియెట్లెట్లుగా చేతమునం బంతటను వాడుకలో నుండి మెప్పును బొందిన దివ్యామృతము. చర్మముపైన రాదిన లోపలికి వ్యాపించి లోపలి నొప్పులు సయితము రోగలవు. వ్యతిరేకము వెలకుజేబు విక్రయము.

ఉష్ణమును కలిగించునట్టి, ఉడికించునట్టి అన్ని రకముల వ్యాధులను మదరాసు రాజధానిలోని అన్ని కంపెనీలకన్న మౌకంపెరి గొప్పదియు, నమ్మకమయినదియు నయ్యున్నది. ఇది మాకు ముఖ్యమయిన పనియగుటవలననే మాభాతాదారులకు మిక్కిలి స్వల్పభరలకు మేము యివ్వగలిగియున్నాము. సర్వసాధారణములగు కొన్ని మాదిరిలను

గమనింపుడు.

No 100 (detachable) (శబ్దముగల, శబ్దము లేని) 2 బర్డులు సహా యివ్వబడును. ఊయ బల్లెలందుగు జట్టి యుద్యోగియు లకు కడు ముఖ్యము. టిక్ పెట్టె సహా రూ॥ సం 45. 48 రు నూతనముగా తయారుచేయబడినది సం 11 రు మాదిరిగానుండును. టిక్ పెట్టె సహా వెల రు 2. సం. 200 పాకెట్ స్టాంప్ చిన్నదియు చెయ్యి ఇముడ్చు లుకయు టిక్ పెట్టె సహా వెల రు. 5-8-0

కే. ఎస్. పి. వీ. జీ, 180/18 బ్రాడ్వే, మదరాసు, వక్రకులకు ప్రత్యేక పుస్తకము యివ్వబడును.

No 11 (detachable) చాలాబలిష్ఠమయినది. ఎక్కువకాలం పనిజేయ గలిగినది. మిక్కిలి పొడవు గన్నది. టిక్ పెట్టె సహా వె. రు. 9-8-0

నల్లభీమ పాకశాస్త్రము.

ఇయ్యది డాక్టరు యిఫ్. టి. యస్. టి. గోపాలయ్య గారిచే చేపనాగరి భాషనుండి తర్జుమాచేయబడినది. 3 భాగములు కలవు. 1 భాగమునందు అనేకవిధములైన అన్నములు, దివ్యాన్నములు, చేయుక్తియముగలవి. 2 భాగముందు ఊరగాయలు పచ్చళ్లు శోకించిరిలు ఇంకను భోజనమునకు కావలసిన అనేకపాకములు గలవు. భాగమునందు పిండిగంటలుచేయుక్తియముగలవి. కేయేల, శివితో పాకమునకు కావలసిన యాకర్తుగలవి. ప్రతియింట నుండవలసినది.

240 పేజీలగ్రంథము. క్యాలికోలైండు ప్రతి 1-కి ధర 1-8-0; పోస్టు ఖర్చులసహా 1-11-0. కనటియించు కయిన్నొక్కదినము చెప్పిన ప్రస్థావితేత్ర పడతియొక్క వినోద కథలు.

240 పేజీలు. పేలుకాగితములు, క్యాలికోలైండు ప్రతి 1-కి ధర 1-4-0; పి. పి. ఖర్చుతో 1-8-0. రెండు ప్రతులు పోస్టుఖర్చులతో 3-0-0. మూలము:-

స్టాం వాచ్ అండ్ కంపెనీ
45 మల్లాసాపాళెమ వీధి మదరాసు.

రుక్మనాథము

గుణమీయనిదో

సాము తిరుగ నీయబడును.

100 మాత్రలు గల సీసా రు. 2-0-0.

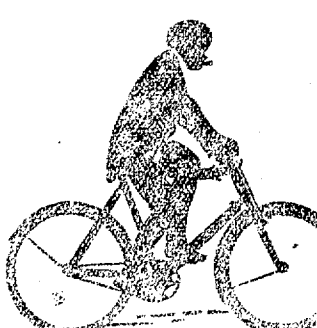
పేష్టుఖర్చులు వగయిరా ప్రత్యేకము.

నమ్మకమయిన పనియలు యివ్వను కలవు.

కేట్లాగు ఉచితముగ పంపబడును.

టవర్ అండ్ కో.,
(1-12-14) ఏలూరు, కృష్ణాజిల్లా.

బహుళ వేగముగను సులభముగాను పోవునటువంటి బల్లెమైన పై. 59 రూ. పాయలనుండి అమ్మబడును. క్యాలిటాగు కావలసిన పారికి పంపబడును.

వాట్సన్ అండ్ కంపెనీ,
164, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

పట్టణ నిర్మాణ ప్రదర్శనము.

శ్రీ గవర్నరుగారు ప్రారంభింపజేసిన మొదటిచేరు.

23-1-15 తేదీనాడు మొదటిచేరు ప్రదర్శనమును ప్రారంభింపజేసిన మొదటిచేరు. శ్రీ ప్రభుగారుగూడ సభకు విచ్చేసిరి. అందులకు శ్రీ ప్రభువు గారిని ప్రార్థించు గా. పి. ఆ. ము. సె. శ్రీమంతుల మనకొరసంగిన యాపవాదములలోని ముఖ్యములు మనకు లభించుచున్నాయి. చెన్నపురియందు ప్రజాసంఖ్యను ఇచట నున్నంత హెచ్చు మరణసంఖ్యను గల పట్టణములు ప్రపంచమున చాల తక్కువగనుండునని నేను తలంచెదను. అందనుగరమున 45 లక్షలమంది ప్రజలుగలరు. మరణసంఖ్య మొత్తము నూటికి 15 మంది, ఇంగ్లాండుదేశమున మరణసంఖ్య హెచ్చుగాగల పట్టణము లెవరైనా. అచట 100-కి 18 మంది మరణసంఖ్య కలకత్తాలో 9 లక్షలమంది గలరు. అచట మరణసంఖ్య

మదరాసు కార్పొరేషన్ నోటీసు.

మదరాసు కార్పొరేషన్ వారి యెద్దలకుగాను 1915 సంవత్సరము ఏప్రిల్ నెల 1 వ తేదీ మొదలు ఒక సంవత్సరము కాలమువరకు, వరిగడ్డి, వులనలు, శనగలు, గోధుమపప్పు, సప్లయచేయుటకు పెట్టుకొనబడు టెండర్లను, 1915 సం. ఫిబ్రవరి నెల 4-వ తేదీ గురువారము మధ్యాహ్నము 12 గంటలకు కార్పొరేషన్ ప్రెసిడెంటువారు తీసికొనెదరు.

టెండర్లపూర్వములు కావలసినను ఇందువిషయమున యితర సంగతులను తెలిసికొన గోరినను హెల్తు డిపార్టుమెంటు, కలకత్తాలోని సెన్సెట్ ఆఫీసు నందు దొరకగలవు.

డబ్లియు. ఆర్. మెక్ డీనాల్డు,
M. B; ch. B; B. Hy; D. Ph.
హెల్తు ఆఫీసరు.

కార్పొరేషన్ ఆఫ్ మదరాసు,
హెల్తు డిపార్టుమెంటు.
19 జనవరి 1915.

ఆంధ్రనాటకములు.

ఆంధ్రనాటక పితామహుండగు బల్లారి, ధర్మవరం. రామకృష్ణమాచార్యుల వారిచే రచియింపబడిన ఆంధ్రనాటక రత్నమాలా గ్రంథములు.

1. చిత్రనీయము. (2) వివాదసారంగధర. (3) సామకావట్టాభిషేకము. (4) సావిత్రిచిత్రాశ్వనాటకము. (5) ప్రహ్లాదనాటకము. (6) ప్రమీళాజ్ఞనియము. ధరప్రతి 1-కి రు 1-0-0 మాత్రమే.

అనేకనాటకముల ఉత్తరరంగములు ప్రతి 1-కి 0-4-0 వలమువారికింది అద్దెస్సులకువ్రాసి తెప్పించుకొనవచ్చును. రమావిలాసము ద్రాక్షరశాల, బల్లారి.

యం. నరసయ్య. "మారుతీ నివాసం,"

28, కోపు వెంకటాచలయ్యర్ బీధి, మద్రాసు.

అల్లిని అందుకొనెని,

బ్రాహ్మణ మద్రాసు.

మూర్తి అందుకొనెని

తెలుకెట్టిబీధి, మద్రాసు

ప్రపంచ చరిత్ర.

ఇదివరకు రెండు సంచికలు వెలువడినవి.

ఇందున్న దేశముల చరిత్రయు సులభముగా భాషలో తిగినపలుములతో కథలవలె నెఱ్ఱెత్తుమగును. చందాకుట్టి సంవత్సరమునకు (రమావారి 600 వులు) 6 సంచికలు, చందా రు. 2-0-0 (సోఫిస్టికో సహా). ప్రవేశ యనుములేను. సరివల్లయు చందా ముందుగ స్వీకరింపబడును.

వలయువాడు:— గా. హరిసర్వోత్తమరావు, ఎం. ఏ.

అంబాడిపేట, మద్రాసు. అని వ్రాయుడు

10-కి 82 చెన్న పట్టణమున 100-కి 88 గురు శతమరణములు ఏడాదిలోపున బ్రిటిషుదీవులలో 95 చెన్న పట్టణము 280 సంస్కరణములన కలుగు లాభము లెట్టివో నేను విన్నవింపజేయుచున్నాను. ఇంగ్లాండుదేశమున క్రొత్తకోట పట్టణమును లెచువర్తపట్టణము గలదు. ఇంగ్లాండుదేశమున మరణసంఖ్య నూటికి 15. బ్రిటిషుదీవులలో నూటికి 13-14 గాని లెచువర్తలో నూటికి 8 గురుగా నున్నది. గత సంవత్సరము శతమరణములు నూటికి 50 వంతున చాలతక్కువగ నుండెను. దామామాన 100కి 90 వైదిలకుండును. పట్టణ నిర్మాణములను నిటులలాభము నందవచ్చును గాని ఈ విషయమే నూతనము. బ్రిటిషు దీవులలో నూడ 1898 వరకు నీ విషయ మెవ్వరు నెత్తికొని యుండలేదు. అదివర కీ విషయము స్మరింప బడకుండనుండలేదు. వెక్కు సంవత్సరములకు పూర్వమునుండియు నాలోచింప బడుచుండెను గాని తోటల పట్టణ నిర్మాణము 1898 లో ప్రారంభింపబడినది. లెచువర్త పట్టణ నిర్మాణము 1905 లో ప్రారంభింప బడినది. అచటనుండి ఆభావములు హిందూదేశమునకు వ్యాపించుటకు మరి 10 సంవత్సరములకు తక్కువపట్టణ. మనకు గల లోపములను సవరించుకొని మన ప్రస్తుత స్థితిని సంస్కరించు కొనుటకు మనలను హెచ్చరించుటయే ప్రాధేయము గాని డి. జి. సు. గా. రి. రా. క. త. ప్రధాన కారణము. ప్రదర్శనము ప్రారంభింపబడి 5 6 రోజులు గడచిన పిమ్మట ప్రారంభింపజేయు శుభములు చూడగలముగ కనంబడవచ్చునుగాని మొదట ప్రాధేయము గాని పంపిర ప్రదర్శనా ద్రవ్యములు ఎవ్వరును మంచిచేయుబడినవి. గాన మరల ఇంగ్లాండు దేశమున నితరుల చేత బదులు వుచ్చుకొని చరికొన్ని పంపవలసినదని అచటి యధికారులకు ప్రాధేయము గారు వ్రాసిరిగాని స్త్రీమరుకంపెనీవారి యభ్యంతరములన నవిసకాలమునకు రాలేదు. అనిరాకపోయిననుగూడ ప్రదర్శనమునాపి వీరిందరిని నిరుత్సాహం జేయనొల్లనని ప్రాధేయము గారు నాతోనడుపుటచే నటుల ప్రదర్శన మారంభింపబడినది. ఇప్పుడవి యన్నియును నచ్చియున్నవి. మిరుమాడగలరు ప్రాధేయముగారిని గట్టింపవలసి సార్థకమైనదని నేను నుడువగలను ప్రాధేయముగారు నూతనము నిర్మాణములుగా నున్నవి. గాని వివాదములకల్పే అపవేద్యమున కామన యకాశముంతురు సందియ మెవరినెడిగిగాని కలుగవలెదు. ప్రస్తుతమున్న స్థితియే బాగున్నదని అధికారులు నిరుత్సాహంజేయండోరురు భావమున కెడములేను. అధికవ్యయముతో గూడిన సంస్కరణములననే గాని పనిజరుగదనుభావమునను. కార్యకర్తల భావప్రపంచమునకుమేలు చేయుగలదు గాని కార్యప్రతికూలభావముమేలుచేయబడదు. మిగిలికతో ప్రాధేయముగారు ముపన్యాసమునువినినవో మిరాపరితముగ్రహింపగలగురు. ఈయన శ్రీగవర్నరుగారి కృపలన ఆమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రములసంపార మొనర్చుదలంచినవారుమనదేశమునక వచ్చియుండిరి. ఇచ్చటనుండి వైదియము దేశమునకెడదు. అచట నొకరి పట్టణముగాను "దేశమునంతను నిర్మింపవలసియున్నది" అని అయ్యరుగారు నుడివినపిమ్మట శ్రీగవర్నరుగారిటుల నడిచిరి. "చెన్న పురిలోనివాకేగాక రాజధానిలో నన్నిభాగములవారును వచ్చియుండుట నాకు చాలనాష్టకరముగనన్పడి. మొదటింగ్లాండునుండిపంపబడిన ప్రదర్శనసామగ్రిలు మినకోయిద్దెపమున కనతిమారమున సాగరమునాలోనవి. కొన్ని సంవత్సరములకు పూర్వము నేనుసాగ్లాండులో చూచినట్టియుద్ధవిలేలవైకోపారాప్తమునందను బ్రిటిషుదీవులలోను వెక్కుమంది కాహ్లాదముకలిగించునట్టియు ప్రదర్శనమునేడిచట జరుగుట గారడివాడు మామిడిచెట్టు మొలపించు చిత్రము ననుకరించుచున్నది. ఆప్రదర్శనపరికరములు సముద్రముపాలగుట ఆప్రాంతమున సముద్రోపభాగమున కొత్తగా కనపట్టినపు పగడపురాశకుట్టల ఏర్పాటునకు కారణభూతులగువారికి నీతిబోధకముగను ఆహ్లాదకరముగనుండుట కనునేమాయని నేను తలంచుచున్నాను. మనమందరమును ప్రాధేయముగారికి చాలకృతజ్ఞులమై యుండవలయునని అయ్యరుగారు నడిచిరి. పద్దెనిగ్గవత్సరపుతీతి సమద్రము పాలగుటకు గమనించి కార్యవిఘ్నము గాకుండ శ్రమింపవలసి వ్యయమున కొన్నిమరల నావస్తు సంతతినింతయును పంపియూరోప్రదేశవాసులు నితర స్నేహితులుగూడ మనకృతజ్ఞత కలెత్తునుపాత్రులునునచ్చెన్న పట్టణముగూడ తోటలపట్టణమైనను మరణసంఖ్య హెచ్చుగా నున్నది. మన మియాపవాదములనకు గ్రహింపదగిన విషయములు వెక్కులుగలవు. ప్రతిపట్టణమునబట్టి ఆపట్టణములోని ప్రజలభావములు ఆతయములు క్రియలు పరిగణింపబడునని మనము ముఖ్యముగ గ్రహింపదగును గ్రీసుకోము పట్టణములోను ఇతరనగరములలోను మధ్యయుగమునందలి పృజలలోపములు స్పష్టమగుచున్నవియును అందలి పృజలచరాశి స్వభావ పరాయత మున్నగు రుణములను సుగుణములునుగూడ విడితమగుచున్నవి మిగుల గ్రహింపదగినవి. వానినిగ్రహించి లోపములనువిడిచి సుగుణములను మనము గ్రహింపదగును. అటులే ఈనగరమునూచి ఇతరులు గ్రహింపదగినవి అని శ్రీగవర్నరుగారు నడిచిరి పిమ్మట ప్రాధేయము గానియ్యరుగారికి వందనములనర్పిరి శ్రీప్రదర్శనములందరికినీ చూపబడినవి.

నమకాలికాభిప్రాయములు.

నిరంకుశాభిప్రాయముగాని గవర్నరులు.

పాలకులను పాలితులను సమాజేశమై పరస్పరాభిప్రాయములను గ్రహించుట. గవర్నరులపర్యటనము యొక్క ప్రయోజనములలో నొకటియగునని, ఈనగరమకాలికేలు ప్రభువుగారు జెన్నానకు పోయినపోక యాసందర్భమున మహాజయప్రదముగ నిర్వర్తింపబడినదనుటకు సందేహములేదు. అక్కడనున్న కాలములో శ్రీవాగధికారగర్వమును సమస్తమును పరిత్యజించి సమాజేశమైన ప్రజలతోకలసిమెలసి ప్రవర్తించిరట. శ్రీవారు, మాడుసంవత్సరము లధికార కూటములోనున్నరు, తాము నిరంకుశాధికారులుగ మాణిజాలకు స్వారసి మేమిచట నవాంతరముగా చెప్పవచ్చును. క్రియకు వీరు, వెంటిండు ప్రభువుగారును ఈయిరువురు మాత్రమే హిందూదేశమునకు వచ్చియున్న గవర్నరులందరిలో నధికారాడంబరము లేనివారుగా తోచుచున్నాడు. అని యవ్యత బహుపత్రిక వ్రాయుచున్నది.

యద్ధము - సానికస్వరసాలసము.

ఈయద్ధము మతి యొకటిరెండుసంవత్సరములు జరుగునెడల, మన మిప్పు డడిగిరను నియ్యబడవచ్చు యధికారాధికములు మనమడుగకయే యియ్యబడవలసి వచ్చును; మనము తైద్యసహాయకులముగాను సాంక్రామికస్వచ్ఛంద భటలుముగాను పనిచేయుట కంగీకరింపబడుదుము. కాని యాకార్యములు కొన్ని నెలలకు పూర్వముగాని యధమపక్ష మిప్పుడుగాని జరుగునెడల నుండే సారస్య మున్నుండుదు. తమ దేశమును సామాజ్యమును సంతోషించుకొను సందర్భమున, గట్టిగా పనిచేయుటకు హిందూదేశపృజలు కృతనిశ్చయములై యున్నారు. న్యాయబద్ధమును భక్తిపూర్వకము నగు వీరి సంకల్పము, నేడుగాకున్న రేపైనను, సిద్ధింపక తప్పదు. పృజాపాలనోద్యోగము లధికముగా కావలయుననిమాత్రమే కాదు, సాంక్రామికవ్యోగములందు కూడ తమకు నిరాపూటమైన పృజేతము కావలయునని వారిపుక్కువైతగా మొఱపెట్టుచున్నారు. మహాసభలును ప్రసంగములును గాదు, సామాజ్యముయొక్క యప్రతీకావశ్యకతయే యీమొఱప ప్రాప్తలముగానున్నది. కాబట్టి యీసంకల్పము ఫలింపక తప్పదు. కలుగనున్న యావశ్యకతను ముందుగాగ్రహించి, రేపుచేయవలయు కార్యము నేడే చేసి తస్మాదమున దానికొక యనుకూలమైన ప్రసాదభావమును గల్పించుట సామాన్య వివేకవత్సరము; ఆయావశ్యకత బహిరంగమై నిర్బంధమేతుగునపు దాసారస్యమా కార్యమందుండ నేరదు. ఇప్పుటి యుదాసీనభావము పోయి రాజ్యతంత్ర దూరదృష్టియు త్రికాలవేదిత్వమును గల పద్ధతి యనుసరింపబడునంతకంటకు ప్రసాదగుణ పూర్వకమైన కార్యసంఘటన మసంభవము — అని బెంగాలీ పత్రిక వ్రాయుచున్నది.

వాదస్వాతంత్ర్యము.

'కామ్రేడ్' పత్రిక నజగర (ద్రోక్కుటయందలి వివేకమును మేము గ్రహింప నేరకున్నారము. ఈజెల్లు టర్కీలకుందలియు, త్రిపోలీ మొరాకోలకు సంబంధించినట్టియు బ్రిటిష్ రాజకీయపద్ధతిని గుఱించి ధీగోచారవాదము గావించి యప్రతిముగా దోచినను, ఆపత్రిక, యధమపక్షము సమానమైన పట్టుదలతో, సంగ్రామ సమయమున సామాజ్యమునకు భక్తిపూర్వకముగ దృఢమైన సాహాయ్యము చేసియున్నది. టర్కీయందలి బ్రిటిష్ రాజకీయపద్ధతిని గుఱించిన తనయభిప్రాయములను సంగ్రహించు సందర్భమున కామ్రేడ్ పత్రిక పారవడినదని మేముహించుచున్నాము, అది పూచీ సామ్యురోగొట్టుకొనుటకు కారణమైన వ్యాధియు. మామనసునకు ప్రమాద మయముగా తోచుచున్నది. మనము టర్కీతో యద్ధముచేయుచున్న చేయ కున్న సమామృదీయుల సామక్రోశమున కత్యంత సన్నిహిత సంబంధముగల విషయములందు వాదస్వాతంత్ర్యము లేకుండునెడల, ఈదేశమందు ప్రభుత్వమువారికిని మహమ్మదీయులకును గల సంబంధ బాంధవ్యము స్థిరమైనదిగాను దృఢమైనదిగాను నుండుట కంతగా నవకాశముండదు. సామాజ్యమున కపాతుకరమైన మహమ్మదీయ పత్రికలను కిషించుటకు తగిన విశేషాధికారులు నొసంగు యద్ధ ధర్మకాసము లెన్నియొకలవు. ఇప్పుడు మనకు కావలయు విషయమంత మాత్రమే. ముద్రాయంత్రకాసము ఒక్క యుద్దేశముతో కొన్ని ప్రత్యేక పరిస్థితులందు ప్రయోగింపబడు నిమిత్తమున కానింపబడినది. అది యితర ప్రయోజనముల నెమిత్తము. ప్రత్యేకించి సంగ్రామసమయందు వాదస్వాతంత్ర్యమునకు భంగముకలిగించు నిమిత్తము, ప్రయోగింపబడుచున్న పద్ధతి దూరదృష్ట నూచకముగా నున్నది. అని 'బాంబాయి క్రానికల్' పత్రిక వ్రాయుచున్నది.

జాబులు.

విలేఖకులకు ప్రకటన.

గుజరాతీయచోర్యము - వ్రాలులేదు. ప్రకటించబడదు.

మోక్షవాదం జేసుకోవాలి - చర్చ నిన్ననే ఆపితిమి. అంతేకాక శాస్త్రవిషయమున లక్షలు బిడ్డలుకు నెంచినవారు ప్రకటనగా చేయవచ్చును.

ఏ. పి. అగ్నిహోత్రీగారు - మొదట అవ్యక్తిత్వాని కారణము తెలిసికొనుటకు ముందు మొదట ప్రతికట వ్రాయును. రెండు వైస వీరిన మాట్లాడుము. శ్రేయస్కరము. ముకుందరి: - ఆలస్యమయినది. శాస్త్రవిషయము లేనిది మరల చర్చ చేయుటకు.

I

నెలమసంఘాతీవృద్ధి.

అయ్యా!

నెలమసోదరులారా! ప్రస్తుతకాలమునందు సాంఘిక నీవావిషయము పెక్కుసంఘములలో పెక్కుమంది యవ జనుల మానసముల నాకర్షించియున్నది. మనలోనన్న నోయెంత తరచిచూచినను యెచ్చటను లేకపోయినానినందు. సంఘాభివృద్ధికి ముఖ్యములగు సాధనములుగా ప్రపంచవాసులెల్లరు భావించు నాశయములలో సుస్థానములంకరించినది సాంఘిక సేవయొక్కటియే. ఇట్టి సాంఘిక సేవను స్వీకరించుటకు మన యవజనులందరు నాతురపడవలసి యున్నది. అట్టిదానికి ఒక్కరుగూడ ముందంజవేయకుండుట శోచనీయము. సోదరులారా! ఈసేవకు ఒకరుతగుదురనియు నొకరు తగరనియు ఆలోచించవలెదు. సాంఘిక సేవకు ధనికులు బీదలు పెద్దలు, పిన్నలు, విజ్ఞానులు, నానాముల మున్నగువారెల్లరును గూడ తగుదురు. మనసంఘము నభివృద్ధిచేయుటకు, సాంఘిక సేవయే మహావిధము. హిందూదేశమునందు అజ్ఞానాంధకారమున బడి ప్రుగ్భువున్న మనసోదరులసంఖ్య యపారముగనున్నది. ఇట్టివారిని విద్యాభివృద్ధిగా, సుజ్ఞానులుగా నొనర్చి తమతో గూడ ముందునకుగొనిపోగలిగిన నాడుగాని మనసంఘాభివృద్ధిని సమకూర్చజాలరు ఇంతియేకాక తాము తోడ్పడవలసిన వారిస్థితిగతుల బాగుగ నెరుంగుట యత్యవసరము. కావున వారి స్థితిగతుల బాగుగనగిని యెచ్చటనోయొక్కచో అందరును గూడి సంఘాభివృద్ధికి! మార్పుకొండవలసిన ఆచారములను గురించి యేమి, తదితరవిషయముల నేమి బాగుగచర్చించి తద్వారా గమ్యస్థానమునకేర సంఘాభిమానులెల్లరును ప్రయత్నించవలెనున్నాడ.

సంఘాభిమాని.

II

కాపుమహాజనసభ.

అయ్యా,

కం. శ్రీకరుడగుజుడచింతుడు
లోకకుడు భక్తహృదయలోలుడు కరుణ,
స్వీకాపు మహాజనముల
సాక్షాత్తులకర్థిలంక సర్వసమృద్ధికె.
కాపుమహాజనసభను గూర్చువిషయమై పలువ్యాసములను, కృష్ణాంధ్రప్రదేశ్ కలయందు జరిచియున్నారము. ఇంతియ కాక, శ్రీమతుకొమ్మిరెడ్డి సూర్యనారాయణమ్మగారి వాయుడు గారు మొదలగు పెద్దలకార్యక్రమమునుగూడ గొంతవచింజూచితిమి. కాని, యదేలకోయింతతరకుం దత్సభ నుపకమించు భాగ్యముం బడయజాలవైతిమి. మనసోదరులగు రెడ్డి, వెలమ, కమ్మప్రముఖులు, సభిలుగగూడి, స్వకీయసంఘాభివృద్ధికై ప్రయత్నించుచుండ, మనము మాపసమంధాకములవలె జరింపవలసి. ఇందులకు గారణమేమి? సంఘదౌర్బల్యమే!! కాదేని, ఈకాపుసంఘమునందు బ్రముఖులులేరా? సంఘాభిమానములేదా? ప్రతికాపుసోదరుడీ ప్రశ్నల దర్శించినచో, నీదుర్బలత్వహేతువు నులభముగ గ్రహింపకపోదు.

విద్యావిషయమున జాతమున్న, ఈకాపుసంఘము కను హీనస్థితియందున్నదనట నివ్వవాదాంశము. ఇకనాస్థివిషయమునో, లవమకుటకంటె బూజుచునుటయె వ్యాధియను. మఱి సాంఘికమునను, అంధకారముననే బడియుంటిమన్న నతి శయోక్తికాబోలును. ఏలనన, పల్లెలూరి సోదరులమాట గలుం చి కొంచెముగనో గొప్పగనో నేర్చుబుద్ధులుగల వారమను

కొను పత్రవాసులమగు మనమో మనశ్రీలనింకను గృహ ఘోషాకారాగార విమర్శలకేయ. సామాసింపలేకుంటిమి మనబాలికా విద్యావిషయమునను, మనప్రయత్నము ప్రశంస నీయుముకాదు కన్యావరకుల్గుములందు, మనసోదరసంఘము లే చేయుచుదురుగులు మేలనొప్పు. ఏరన్నభాగ్యంశములందుం గాక, యిక నెన్నిటియందున నో మనసంఘ మధోగతిపాలయ యున్నది. కావున నో కాపుమహాజనులారా! సోదరసంఘ ములజూచియైన నిద్రమేల్కొనుడు. సంఘాభివృద్ధికై యత్నింపుడు. కాపుమహాజనసభగూర్చి, సంఘసంస్కారముం జేయుడు.

ఈసందర్భమున నొకవిచారకరమగు సంగతి జ్ఞప్తికి జేగలిగినందులకు నన్ను మన్నింతుగాక! సుమారాజుమాన ములకిందట, మనసంఘముందలి యొకఁడుగు తనశ్రేష్ఠ కుమారికా వివాహసంతర ద్వితీయవాసరముననే తనమద్దుటల్లని గోల్పోయె. పాపము! ఆబాలవిధువుయొక్క దురదృష్ట మేమనవచ్చు? ఆవహువల తల్లిదండ్రుల దుర్భరశోకమెట్లు డీటు? దీనిని దలచుకొనిన కటికమానిసికైన జాలిగలుగదా? అత్యుతయోనియా ఆబాలవిధుకు పునర్వివాహయోగ్యము కాదే? పునర్వివాహవిషయమై యత్నించు నాబాలయొక్క మాతాపితలకు మనకాపుసంఘము తగుప్రోత్సాహమిచ్చుగాక! తటవర్తి చెల్లెల్లెల్లరాయుడు.

III

రజస్వలసంతర వివాహములు.

అయ్యా,
ఏకర్షివాహాని విషయముల బ్రతికలలో గుర్తుల లతో వాదప్రతివాదముల జలుపుట లాభములేదు. రజస్వలా సంతర వివాహములకు శాస్త్రములలో బ్రమాణములున్నవని యనుచున్నారగద! రజస్వలసంతర వివాహములకేగాక, వితంతు వివాహములకును, గాంధర్వములకును, కర్మకాండ వివాహములకును, మార్కనపు పెండ్లిండ్లుకునూడ అవకాశ ములును, ప్రమాణములు నున్నమాట సత్యమే. కాని విధులులేవు, త్రివిధములకు, గొన్నిసమయములలో గాంధర్వములును, చాకలి, మంగలలుల మార్కనపు పెండ్లిండ్లుకునూడ సంగీక రింపబడినవి. "శ్రీశివశాస్త్రపురుషోత్తీ" యిత్యాది ప్రమాణ ముల, నాయగ్రంథములనుండి సంగ్రహించి, ఏసందర్భమున, ఎవరికి, ఎందువిషయము చెప్పబడినవో గ్రహింపలేక, గ్రహిం పగలిగినను వైటరబెట్టక, పూర్వార్థ సందర్భముల మాటయే దలపక, శాస్త్రములలో సర్వవిషయము లున్నవని చాటించిన లాభములేదు. ఇట్టి పూర్వార్థ సందర్భములగు సాంప్రదాయ ముల, గుత్తెలుంగుటకు కేవలము పాండిత్య ప్రకర్షణము చాలదు. ఒకలాయరు, ఒకడాక్టరు, ఒకనైన్సిస్టు, ఒక మేథ మేటిస్టు ప్రాఫెసరు, ఒక ఇంజనీయరు - వీరందరు బి. యే. ప్యాస్సేపట్టికిని, ఆయావిషయ విమర్శన సమయములలో, నాయా యధికారతే, క్రమముగ బ్రమాణములకు సంగీకరింప బడుచున్నారు. శోద్ధభక్తహృదయములలో ప్రాఫెసరులకైనను లామరే ప్రమాణము నైన్సిస్టుకు ఆశోగ్యవిషయములలో డాక్టరే ప్రమాణము. ఇటులనే తదితరములును గ్రాహ్యములు. ఒకకాపులో సాంకేతికపద. సమాస, అర్థ, తాత్పర్యములు మఱి యొక కాపువారికి ఆయోమయములు, ఇటులనే ఇప్పటి చూడ భాషాకోవిదులలో, గొందఱు, సంస్కృత పాండిత్యము సముపార్జించినను, శాస్త్రీయమైన బ్రహ్మచర్య పురస్కరముగ, నాశ్రమయుక్తముగ నధ్యయనాదలు లేక, బాల్యమునండియు ఏ. బి. సి. డిలలో బుట్టి నెట్టిగి, పాశ్చాత్యసాంఘిక సాంప్రదాయా ధ్యయన, వాతావరణంబున జీవ యాత్ర చేయుచున్న వర్తమానలాయరు, బిడ్డలు, పులికాధి పతులు, దివానబహదూరు, ఆనరబిల్లు, మున్నగువారు చెప్ప మాటలు ప్రమాణములనిన నింకపరిహాస మేమిగలదు? వీరలకు శాస్త్ర సాంప్రదాయముల యదృశతత్వము తెలియదనిన, నతి సాహసంబు గానేజును. తెలుసునని సామాసింపవారు హుడ దను గృహములలో భూదీక్షైక కార్యములకు మహారా ధుల నిర్ణయించుటకు బురోహితుల నేల యాశ్రయించు చున్నారు? సంధ్యాకంధవాది నిత్యకర్మలు నున్న చివరకు ఆచమన, సంకల్పాని విధానములు కూడ తెలియ వనవచ్చును. ఇట్టిమనందు వలెనే సంస్కృతము నందును సాహిత్యాధిశయ ముండవచ్చును. ఇట్టివార లేకదువున బెట్టిన బ్రమాణములు వేదాక్షరమూ! త్రివిధములకు గూడ విధియుక్తములు కాని రజస్వలసంతర వివాహములు, బ్రాహ్మణుల కున్నవని తెలిగి చిన నింకేమనవలయును? ఆహా! కలికాలమహిమ!! ప్రపంచ మును తల్లకిందు చేయుచున్నదే!!! బ్రాహ్మణులకు రజస్వలా సంతర వివాహము బుద్ధివని సుప్రమాణముల జూపుడు. విశేష వాదములకు దిగకుడు. ఘర్వాదర్శము మునుపకుడు.

మోక్షవాదం జేసుకోవాలి

వృత్తాంత లేఖలు.

పుల్లంపేట వార్తలు.

(స్వకీయవిలేఖకుని వద్దనుండి.)

జలతాత నేతపరిశ్రమకు గలిగిననష్టములు.

పుల్లంపేట జనవరి 22:- విరోపాలో జరుగు మహాసంగ్రా మమునవృత్తాంత: గమ్యశీమనకు వ్యాపింపకుండినను దాని కలని కష్టనష్టంబు నుట్టణంబులకేగాక పల్లెటూళ్లకును వ్యా పించియున్నవి. ప్రాప్తమై యున్న దేశములలో తియారగు జల తారు చాలింపి రావందునను అట్లువచ్చు స్వల్పజలతారును మిక్కిలముగ వెల లంది యున్నందునను మాపుల్లంపేట గ్రామమునందును తల్లివీర గ్రామంబులందును చాలమగ్గుములు చుట్టి మూలబెట్టవలసి వచ్చెను. దానిచే ననేకపద్మకాల కుటుం ములు దరిద్రదేశత నాశ్రయించినవి. వైవారి కష్టముల నివారించుటకు నిచ్చుటి భాగ్యవంతులగు పద్మసాలీలు స్వార్థపరాయ ణులగు సామాన్యవలె గాక తమకు సరిగగుడ్డుల వ్యాపారము తగ్గుటచే నష్టములు కలుగు చుండినను తమ్యుత్తాశ్రయించిన బీదలకు దగునేతపనుల నిచ్చి వారి మన్ననలకు బాత్రు లగుచున్నారు. ఈయుద్ధమింకను జరిగిన నిచ్చుటి జలతారునేత పరిశ్రమం బడుగంటుననియు తమగ్రామములు డౌనుదేవత కాహుతి యగుననియు భయముంది రాజభక్తగలవారై యాంగ్లేయులకు శీఘ్రంబ జయంబొన గూర్చి తమ పరిశ్రమ నభివృద్ధి నొందజేయవలయు నని నిరంతరము తమ యిష్ట దేవతయగు భావనశ్రీశ్వరుని బ్రార్థించుచున్నారు.

ఉచిత విద్యాలయములు.

తమ జాలివారికిని ఇతరులకును విద్య నుచితము గా గణపుటకు బద్ధసాలీలు స్థాపించియుండు శ్రీబహుత్తమ విద్యాదాన సభవారి హయ్యరుగ్రేకు ప్రథమ పాఠశాలయొ దక్కిన మూడులోయరు గ్రేకు పాఠశాలలు నిభివృద్ధిచెందుట మిగుల సంతోషదాయకముగ నున్నది. విద్యాభాగ్యధికారులు గూడ వై పాఠశాలలు "మాడో ఎలిమెంటరీ స్కూల్స్" గా జేర్చొన దగి యున్నవని విశ్వసించి తగుగ్రాంటుల నిచ్చి ప్రోత్సాహపఱచుచున్నారు. వీనియభివృద్ధికి శ్రీయుత నూకల వెంకట సుబ్బయ్యగారెంతయు ప్రశంసనీయులు.

గ్రామగిడ్డంగి వలని ప్రయోజనములు

వై పాఠశాలలకు హోడు శ్రీబహుత్తమ విద్యాదాన సభవారు బీదలు ఆత్మశోభకులగు వ్యాపారుల పాలుబడకుం డుటకు నొకగిడ్డంగి నేర్పాటు జేసియున్నారు. అందు ధాన్య ములు గడ్డలు మొదలగునవి యించుమించుగా మద్రాసుధర మేరకు నమ్మబడుచున్నవి. అందుచే జిల్లరవ్యాపారుల లాభ ములు తగ్గినది. జనసమదాయమునకు సౌఖ్యములు పెక్కులు గలిగినవి. గవర్న మెంటువారిచే ననాగరకపువారిని పరిగణింప బడిన పద్మసాలీలు తమ జాలివారున్న తదశ నొందుటకు నుచిత విద్యాలయములను ధాన్యపుగిడ్డంగులను స్థాపించి పరిశ్రమజే యునట్లు పుత్తుపజాలివారును కష్టపడిన మనదేశము శోభను గాంచుననుట నిస్సందేహము.

ఏలూరువార్తలు.

(మావిలేఖకునియొద్దనుండి)

భాషాసంఘము

ఏలూరు జనవరి 24 :- ఈపురమున కొద్దిదినముల క్రిందట భాషాసంఘము (లిటరరీ అసోసియేషను) అనుపేట నొకసంఘ మేర్పరపబడినది. ఈగ్రామములోని ప్రజలకుప యోగకరమయిన పుస్తకభాండాగారము లేనందున ఒకదానిని స్థాపించి పురజనాభివృద్ధికిగాను పనిచేయుట కీసంఘమేర్పడి నది. ఇదివర కీసంఘముతరపున చూడుసభలుజరిగినవి. అందు రెండుసభలు ఏలూరుపురమందెరమున జరిగినవి. ఈసంఘములో నింకను విశేషమంది మెంబర్లుగాజేరలేదు. ఈసంఘమునకు స్థి మయిన నివాసస్థాన మేరియునులేదు. మెంబర్లకు చందా నెల 1.కి రు 0-1-0మాత్రమే. ఇటుకుటి పునాదిమయిన బయలు జేరిన సంఘమునకు ఒకపుస్తక భాండాగార మేర్పరపగల శక్తిరాగలదాయను సంశయము పొడముచున్నది. పురజనుల అభిమాన ప్రోత్సాహాది స్థితిలకుబట్టియు, ఆయాపట్టణముల యొక్క విద్యాభివృద్ధినిబట్టియు, ఆనగరమునుబట్టియు, అవ కాశమునుబట్టియు, ఇటువంటి సభుముల నేకములు మొట్టమొ దట ఎటువంటి హీనదశలో ప్రారంభమయినప్పటికిని క్రమ ముగా నభివృద్ధిచెంది కొంతకాలముకు గ్రామస్థుల కుపయోగ కరమయిన కార్యములు చేయగలుగుచున్నవి. ఆ విధము గ నే ఇక్కడి భాషాసంఘము కూడ జనోపకారి కాగూడదా యుటకు ఈ పురమున సంగతి సందర్భములను కూలముగ లేవు.

స్థానిక వార్తలు.

27-వ తేదీ బుధవారము.

మృగశిరా విశాఖ, గిండి సింహవాహముల సమావేశము పా. 6-15

ప్రాశ్నానర్ గిండిన గారి ప్రసంగము, సెనేటు పా. 7-80

ప్రాశ్నానర్ గిండిన గారి ప్రసంగము, ఇంటినిరింగు కాలేజి పా. 4-0

దక్షిణ హిందూదేశ బ్రహ్మసమాజము, కుటుంబ పా. 6-0

28-వ తేదీ గురువారము.

ప్రాశ్నానర్ గిండిన గారి ప్రసంగము, సెనేటు పా. 7-80

ప్రాశ్నానర్ గిండిన గారి ప్రసంగము, ఇంటినిరింగు కాలేజి పా. 4-0

దక్షిణ హిందూదేశ బ్రహ్మసమాజము, ఉపాసకము, నెం 85 రు, జోన్స్ విధి పా. 6-0

ఇక్కడ ఇవివరము పురమందిరము ఒకటి, క్లబ్బు ఒకటి, డివిజనుల అసోసియేషను ఒకటి, ఈనాడు సంఘములు పని చేయుచున్నవి. గ్రామములోని విద్యావంతులలో ననేకమంది యేలూరు క్లబ్బులో మెంబర్లుగా నున్నారు. డివిజనుల అసోసియేషనులో చుట్టుపట్ల గ్రామాదులవార నేతలుగూడ మెంబర్లుగా నున్నారు. విశేషద్రవ్యము వ్యయపరచి జమిందార్లు వర్తకులు భూస్వాములు న్యాయవాదులు ఉద్యోగిగలు వీరి సహాయముచే నొక డిస్కంపెండ్మెంట్ చక్రవర్తి స్థలములో కట్ట బడినది. ఈ పురమందిరమున కింకర కౌంటి ఆఫ్ఫీస్ ఉన్నది. నిలువ సామగ్రి ఏర్పడలేదు. సోమంచి భీమకంఠగారిచే నొసగబడిన కొద్ది పుస్తకభాండాగారముమాత్రమున్నది దానిని శ్రీరాములగారి పుత్రులు వారి తండ్రి చేరునకొన్ని పుస్తకములు పురమందిరమున కిచ్చెనని వాదనలు చేసియున్నారు. క్లబ్బుకుగాని డివిజనుల అసోసియేషనుకుగాని ప్రంథుల మేమియులేదు. ఈనాడు సంఘములన్న ఇట్టి సిటిలో మండగా నూతనముగా నొక సంఘమును స్థాపించి దాని మూలమున నొక పుస్తకభాండాగార మేర్పరుపవలెనని బహు కష్టసాధ్యము. భూమిసంఘమును నెలకొల్పినవారు వైస్ చైర్మను బడిన మాడు సంఘములలో నేడైన నొకదాని ఆభివృద్ధికై పాటుబడి ఆధ్వర్యము పుస్తక భాండాగారముకంటే యేర్పరచిన వారి ఉద్దేశము కొనసాగవచ్చును. వారి కష్టము సాఫల్యము కాగలదు. కొంతకాలము గడచిన తరువాత భూమి సంఘము పురమందిరముతో గాని తక్కిన రెండు సంఘములలో నొక గానితోగాని సమ్మేళనము చేయవలెనని ఉద్దేశము భూమి సంఘమువారికి ఉండినప్పటికిని, ప్రత్యేకించి భూమి సంఘమునే ఉద్ధరించుటకు ప్రస్తుత సిటిలో లేని ద్రవ్యసహాయము రానేరదు. అట్టి సంఘములు నీటి బుడగలవలె బయలుదేరి త్వంతోనే నశించునని భయ సందేహములు ప్రతిపాదికిని కలుగుటకు ప్రపంచాధిపతి కారణము. వెట్టెను విద్యారంతులును అయిన వారు కొందరి భూమి సంఘ పక్షమున భ్రమతో పని చేయుచుండుటచే నేర్పరితడవక వ్రాసిరి.

ఈ సందర్భమున మరియొక విషయమును గురించి వ్రాయవలసియున్నది. భూమి సంఘము పక్షమున రెండు సభలు ఏలూరు పుర మందిరమున జరిగినవని వైస్ వ్రాసియుంటిని. ఈ సభలకు రాకుండ కొందరు క్లబ్బు మెంబర్లు ఉపన్యాసముల కంటే శ్రీదా గిండినములందె ఎక్కువ ఆసక్తికనుపర్చినయ్యి పురమందిరము క్లబ్బు మెంబర్లతోగాని ఇతర పురజనుల కెవరికిని వినియోగపడుచుండుట లేదనియును ఈ పురమున ప్రకటించబడు మీతలాటి పత్రికయందు "ఒకవిద్యాధి" వ్రాసియున్నాడు. ఈ పురమున విద్యావంతులలో కొందరు సినోప కాలక విషయములందు తమ శ్రద్ధ వహించి పనిచేయుచుండుట లేదని సంగతి కొంతవరకు నిజమే కానయ్యునగాని అందుకు వారికిగల శ్రీదాసక్తియే కారణమునకు మీటిదు. మరియు ఒకానొక సభకు నెట్లొకరుండి సభితులు రావలెనని సభలో చర్చించబడు విషయములను బట్టియు ఉపన్యాసములను బట్టియు జనులు వచ్చుచుండునని సంగతి సర్వజన విదితము. పురమందిరము క్లబ్బు మెంబర్లకు మాత్రమే ఉపయోగపడుచున్నదని "ఒక విద్యాధి" వ్రాసిన సంగతి నిజముకాదని చెప్పినచాలును. అట్టి పొరపాటు వ్రాతలవలన పురమందిరమున నితరుల కీర్ష్య జరింపవచ్చును గనుక నేని పత్రికా ముఖులకు దానిని గురించి వ్రాయవలసిన అవసరము కలిగినది

కాలమానస్థితి:— నన్ననభివృద్ధి 84-6 మాత్రము. అధిమాస్థితి 71-3 మాత్రము.

మధురయూనియన్, మదరాసు:— మదరాసు నందలి మధురజిల్లావారి సాంఘిక సమావేశము ఫిబ్రవరి నెలలో జరుగును.

దీపముల వేళ:— నేటి సాయంకాలము 6-35 గంటలకు, తేపు 6-36 గంటలకును ఎల్లండి 6-37 గంటలకును, దీపములు వెలిగింపబడును.

బారాపత్రి:— ఈపండుగు నిమిత్తము ఇదిగత ప్రకటించిన ప్రకారము 28 వ తేదీ గురువారమునాడు గాక, 29 వ తేదీ శుక్రవారమునాడు పబ్లిక్ ట్రాఫిక్ లకు సెలవివ్వబడును.

ప్రాశ్నానర్ విలక్షితనారాయణ:— మొన్న విక్టోరియా పబ్లిక్ హాలులో వీరునిపుణ్యముగా గావించిన వ్యాయామ విరోధములు ప్రేక్షకరంజకముగా నుండెను. కట్టకడపట వీరి సామర్థ్యమును గూర్చి వి. ఆర్. శ్రీకాంతినాథన్ గారు ప్రసంగించిరి.

బంగారు పతకము:— హాసన్ అండు కంపెనీ ప్రావీణులగు బాలకృష్ణ నెట్టిగారికి తిరువాన్కూరు:— హా రాజుగారు తమకు నెట్టిగారునప్లయచేసిన యుపాహారాలందు లకు సంతసించి యొక బంగారు పతకమును. బహుమానముగా నొసంగిరి.

మొసూరుసాంఘిక సమావేశము:— వచ్చేది యాదివారము సాయంకాలము 4 గంటలకు పచ్చయప్ప కళాశాలలో ఈసమావేశము జరుగును. దివాను జహూర్ పార్థసారథి యయ్యంగారు గ్రాసనాధిపత్యము వహించురు.

మదరాసు బోర్డు క్లబ్బు:— డెల్టాన్ 2 వ్యూతి ఫండునకు లోడ్డును నిమిత్త మీకట్టబడిన 30 వ తేదీ శనివారమునాడు జలక్రిడావిరోధముగావించురు. బ్యాండువాద్యము జరుగును. సంగీత విరోధములైన తరువాత నలకరింపబడి వారు లులీరిన పడవలు ప్రదర్శింపబడును. ఎక్కువ వారుగా నలంకరింపబడిన పడవకు బహుమాన మొసంగబడును. ఆపడవను విజ్ఞయించుటలో ప్రతిప్రేక్షకునకును నోటునును(వరణము).

క్రికెట్ మైదాన యొర్రు నాయకుగారు:— సామెతలు సరే పోస్టుమెన్టరు ఎంచారు నాయకుగారు 1½ నెలగా మృత్యువర్తమానంతో బాధపడుచుండి, కడచినశనివారము గాత్ర 10-40 గంటలకు ఆశ్మినులో పరమపదము గాంచిరి. మోక్షయ:వరి హిందూ యూనియన్ కమిటీ పాత కాలకు పీరు కారకకావ్యధర్మము కలెస్సాండెంటుగాను నుండి ముఖిమానముతో పనిచేయుచుండిరి.

చెన్న పురి యన్న దాససమాజము:— కడచిన సమయములో కంకల రామస్వామి నెట్టిగారు 100 నుండికి 1 ఏ. సుబ్రహ్మణ్యము నెట్టిగారు, సామెంచు రామయ్య నెట్టిగారు, మధుర నవనీతమ్మగారు, ఎస్. సౌందరవల్లి ఆమ్మాగారు:— వీరికొక్కొక్క 50 చుండికి; నికండరాచాదు వాస్తవ్యులు 10. శేషశాయి మొదలియారుగారు 25 చుండికిని పేదలకు భోజనములనెట్టించిరి. వీరుగాక, విజయనగరము గోపాలపురం ఎట్టుప్రాప్తేటరు గావులహమార్ శ్రీరాజా వి. వి. గోపాలరాజుగారును, కింగ్ అండు కంపెనీకి సంబంధించిన కలకల రామానుజము నెట్టిగారు, వాతా నాగయ్య నెట్టిగారు 100 చుండిలకు వస్త్రధానమునూడ చేసిరి.

విజయనగర మహారాజావారి కాలేజి:— ప్రస్తుతము మదరాసునందు కాపురమున్న యాకాలేజియొక్క పూర్వవిద్యార్థులు కడచి శనివారమునాడు ఆస్తికోద్యమ సంఘభవనమున సమావేశమై సభగానించి కళాశాలాన్న వ రంధ్రవృక్షమును గావించిరి రాజధారి కళాశాలకు సంబంధించి డి. సాంబమూర్తిగారు గ్రాసనాధిపత్యము వహించిరి. చెన్న పురి విశ్వవిద్యాలయమునకు సంబంధించిన ప్రాశ్నానర్. డి. శేషగిరిరావుగారు విజయనగర కళాశాల వాతీర్పదించుచును, జి. సత్యనారాయణగారు పద్మావతి కళాశాల వాతీర్పదించుచును ప్రసంగించిరి వాడే విజయనగరమున నీయున్న మునుజుపు సభయొక్క యగ్రాసనాధిపతిగానిరి. విజయనగర సంస్థానాధిపతులకును అధినాథ వాస్తవంతులకును, చెన్న పట్టణమున విజయనగర విద్యార్థి సంఘమును స్థాపించుటకును తీర్మానింపబడెను. అగ్రాసనాధిపతిగారు విజయనగర కళాశాల ప్రధానోపాధ్యాయులకు ప్రశంసించి వారి నాదర్శకులను గ్రహింపవలయునని కోర్కె వక్కాణించిరి.

వృత్తాంతములు.

సర్ హెన్రీ డ్యూన్ యింగ్ చిర్రోల్ గారు:— రివారము మెయిలు స్ట్రీటులో హిందూదేశము నేరదను.

మధురములు:— ఈమిల్లులు పగులుటకు మూసి వేరుబగునని తెలియవచ్చుచున్నది. ఇందువలన 2,500 చుండి పనిలో నుండి తీసివేయబడుదురు. ఇప్పుడు చేతిలోనున్న పని నుగియువరకును తక్కినభాగము పనిచేయుచుండును. మూడు మాసములైన తరువాత నిరకను పనిముగియకుండు నెడల పని వారంద్ర సీతములు తగ్గింపబడును. ఈవిషయమై మిల్లుల మేనేజరు గాన్ క్లార్కుగారు మిక్కిలి పరిశ్రమించుచున్నారు. మిల్లు లొకసారి మూసివేయబడునెడల, పనినిపునరుజ్జీవింపఁ జేయుట మిగులకష్టము.

వార్తాపత్రికలు:— యన్ టైంస్ స్ట్రీటులో 2,472 దినపత్రికలును, 16,269 వారపత్రికలును గలవు. మాస పత్రికలలోను తదితర పత్రికలలోను ఆక్కడి వార్తాపత్రికలమొత్తము 22,806 అగును. ఈపత్రికల కన్నిటికినికలసి 53,000,000 ప్రతులువ్యాప్తియవ్నువి; దేశము నందలి ప్రతిటటుంబమునకు నొక్కొక దినపత్రికయు వారపత్రికయు మాసపత్రికయు పంపుటకు చాలినన్నిగలవు ప్రతి 4,100 మంది యమెకను ప్రజలకు నొకపత్రిక చొప్పున నున్నది. గ్రేటు బ్రిటనులో ప్రతి 4,700 మందికి నొకపత్రిక గలదు; ప్రాన్సులో ప్రతి 5,900 మందికి నొకటికలదు; జర్మనీలో ప్రతి 7,800 మందికి నొక పత్రికలదు.

బండ్లకుదీపములు:— బండ్లవడుచునవ్వకును ప్రయాణమునకు సిద్ధముగా నున్నప్పుడును, మార్గాప్రయయమున కొక గంట తరువాతకొని నూనోదయమున కొక గంటముండుగాని రాత్రు లెప్పుడైనను సరే, వెడ్డాపురము తాలూకాబోర్డు నకు సంబంధించిన వెడ్డాపురము జగవలెగరము జగ్గంపేట యేలేళ్ళరము లిక్కవోలు నుండపేట యూనియనులలో బండ్ల కావళ్ళకత ననుసరించి, దీపమును వెట్టవలయును. ఈ నిబంధన నతిక్రమించువారు నేరము నిరూపింపబడిన మీదట 10 లను మించని జుల్మానాకు పాత్రులగుదురు:— వెడ్డాపురము తాలూకాబోర్డువారు ప్రతిపాదించిన యానిబంధనను, గోదావరి జిల్లాబోర్డువారు సిఫారసు చేయుగా, ప్రభుత్వమువారు రంగీకరించిరి.

పాతకాలా మచ్చిటి:— గుంటూరు జిల్లా బాపట్ల తాలూకాలో చేరిన గుడిపూడి అగ్రహారంలో ఒకబోర్డు ఎలి మెంటరీ పాఠశాల గలదు. అది ప్రభువుములో మంచ్చిటిలో నున్నదిగాని గత 2 సంవత్సరములనుండి క్రమక్రమముగా కృష్ణ పక్ష చంద్రనిబోలె నీడీచుచున్నది. దీనికి కారణము ఉపాధ్యాయుల ఆక్రేద్య, గ్రామముల భగవద్భక్తియునే అందుచే గ్రామములకు భగవద్భక్తి అవసరమని నా అప్రాయముగాదుగాని వారిపిల్లలనుకూడ విద్యనీయుకొను కాలములో భజననైరాలయందే నియోగించుట కూడదని నా ఆభిప్రాయము. ఇక ఉపాధ్యాయులన్న నో సమర్థుడైనను పూర్వము వలె తగుశ్రద్ధ వహింపవలె. అయినను గ్రామములు తగినంత ప్రోత్సాహపరచుచో ఉపాధ్యాయులకు శ్రద్ధతిగ్రుటస్వాభావికమే. ఎకకొల్ల వైసనేమి? మొత్తముమీద స్కూల్ ఇప్పుడు ఆత్మంత హిందూలో ఉండుట ఎల్లరకు విదితమే. కాన గ్రామములును, ఉపాధ్యాయులును ఒకరినొకరు ప్రోత్సహింపవలెనని గ్రామములో విద్యాభివృద్ధి చేసికొని తత్ఫలమును స్వాందురని నమ్ముచు ప్రార్థించుచున్నాను. అని యొక విద్యాభివృద్ధి వ్రాయుచున్నాడు.

నోటిసు
గుంటూరు అడిమలలో మెంపొరరీ సబుకోర్టు ఫయలు అసలు 1914 సం॥ నెం 51 రు లో తెనాలి శ్రీరాజరాజేశ్వరి స్వామిదేవి 1915 సం॥ ఫిబ్రవరి నెల 10 తేదీన సదరు సబుకోర్టువారి యు త్తర్పుప్రకారం సదరు కోర్టునద్దనే వేలంవేయబడును. పాబుపెట్టు వారు సదరు వేలంవర్తులను గురించి ఈదెలివ సంతకముచేసిన వారికి వ్రాసి కనుకొనవచ్చును.
18-1-15 } ఆర్. యస్. సుబ్రహ్మణ్యఅయర్ రిసేనరు
డిప్టీకు నాయకము, గుంటూరు.

ఆంధ్ర పత్రిక

1915 వ సం॥ జనవరి నెల 26 వ తేది

మంగళవారము.

కీర్తిశేషులైన మహామహిమ

పాధ్యాయ వేంకటరత్న కవి.

మహాపురుషులు ధీరులు. ధీరులభావములు ధారములు; సంకల్పములు విశాలములు; భావలు హృద్యములు; వర్తనలు గంభీరములు. మానవులకు సకలవస్థలయందును ధీరులుగ నుండుట కవకాశములు గలవు. రణరంగమునందు దేశసంరక్షణమునకై ప్రాణముల నర్పించెడి యోధులు ధీరులు. దేశహితార్థమై విద్యావివేకములను వినియోగపఱచెడి ధీమంతులు ధీరులు. మానవజాతియందు భావాన్వితమును నిర్మించెడి కవిగ్రంథులు ధీరులు. ప్రజావభోధమునకై ఉదారాశయములను బ్రకటించెడి మహావక్త్రులు ధీరులు. పరహితార్థమునకై స్వార్థమును విడనాడెడి త్యాగశీలురు ధీరులు. జ్ఞానహీనులైన యారణ్యకులును, జ్ఞానసంపన్నులైన వాగరకులును ధీరుల గుణగ్రహణమునంజేసి తరించుచున్నారు. సామాన్యులకు పండుగలన్నియును ధీరారాధనముతో నారంభమైనవి. శ్రీ కృష్ణ జయంతి, కీర్తిరామజయంతి, విజయదశమి మొదలగు పండుగలు ధీరగుణ సంకీర్తనమును జేయుటకయి నెలకొలుపబడినవి. మహాపురుషులవలె సమకాల భావాతీతులైన మహానియులు సమతము దేశాభ్యుదయమునకు దోడ్పడుచు సంస్కరణ యోగ్యులగుచున్నారు. కీర్తిశేషులైన మహామహిమ పాధ్యాయ కొక్కొండ వేంకటరత్నకవి ఆంధ్రదేశాభ్యుదయమునకై తమ విద్యాసంపదలను వినియోగించిన మహానియులలో నొకరుగ బరిగణించబడవలసి యుండును. ఇప్పటికి నలువదేండ్లకు బూర్వము నందున్న సంస్కృతిని భాషాస్థితిని గమనించినపుడు గాని వేంకటరత్నకవి వీరేశలింగకవి గార్లవంటి మహానియులు దేశహితార్థమై చేసినమేలును పడిన పాటరు నూహించుట సాధ్యముగాదు. ఆ కాలమునందు వారాప్రశ్నలకు లేవు భాషాభిమానము పూజ్యము. పాండిత్యము లుత్తము. గ్రంథరచనాభిరుచి నూతనము. ఆ విషయమైన భాషావర్ధయందు వేంకటరత్నకవి తన విద్యాసంపదలను నాంధ్రభాషాభ్యుదయమునకై వినియోగించి యాంధ్ర ప్రపంచముమొక్క శాసనాదరణములకు బాత్రులను గడించెను. ఆంధ్రభాషా సంజీవినియను బ్రతికను స్థాపించి భాషను బోషించెను. గ్రంథములను రచించి భాషాయోష నలంకరించెను. అనంతరమైన వాక్యాధుని రసంబుచే శ్రోతల వీరులకు విందును గొలిపెను. ఆకృతికావచానకును, ఆ గ్రంథకర్త, ఆపండితుడు, ఆ కవివర్ణకు, ఆ మహావిక్త, ఆభాషాభిమాని, ఆధీరుడు ఆంధ్రప్రపంచము మొక్క సంస్కరణమునకు నిస్సంశయముగ నున్నాడు. వేంకటరత్నకవి సంస్కరణచిహ్నమును స్థాపించుటకై ఆంధ్రభాషాభివర్ధన ప్రజాపత్యము క్రింద

రాష్ట్రీయకళాశాలాభవనమునందు సోమవారము సాయంత్ర యొకసభగూడినది. చెన్నాపగడ భాను మూర్తిపంతులుగా రగ్రాససాధిపత్యమును నహించిరి. అగ్రాససాధిపత్యమును వావిలకొలను సుబ్బారావుపంతులు, మల్లాది సూర్యనారాయణశాస్త్రి, పురాణం నాగభూషణం పంతులు, గా. హరిసర్వోత్తమరావు, వింజనుగారి రంగాచార్యులుగార్లు మొదలగువా మహాపురుషారాధనమును గురించియును వేంకట రత్నకవి గుణగణాంబులను వర్ణించుచును భావగర్భితములైన ప్రసంగములనుజేసిరి. సభాసదులు కవికుటుంబమునకు సానుభూతిని దెలుపవలయుననియును, తగినస్మరణచిహ్నమును నెలకొలుపుట యావశ్యకమనియును, కవిగ్రంథములను ప్రచురించుట స్మరణచిహ్నములలో నుత్తమమైన స్మరణచిహ్నమనియును నేకగ్రీవముగ నంగీకరించిరి. మాటలలో స్మరణచిహ్న స్థాపనాదిభావములు స్థాపితములైనవి. కాని క్రియ జరుగవలసియున్నది. స్మరణచిహ్నములుగాని గ్రంథప్రచురణములుగాని ద్రవ్యసహాయము నపేక్షించును. హైందవులు ముఖ్యముగ దాక్షిణాత్యులు వాక్యారులుగాని కార్మికవర్గాలుగాని ప్రసిద్ధి కెక్కిరి. ఆంధ్రు లింతవర కెన్నియొ ప్రతిష్ఠాపనల నారంభించిరి. ఒకదానినైనను తుదముట్టించినటులు తోచదు. ఏ యుద్యమమును ద్రవ్యములేనిచో తుదముట్టనేరదు. వేంకటరత్నకవి శిష్యవర్గములో నున్నతపదవులందుండెడి మహాజను లనేకులుగలరు. ఆమహానియుడు నాటిభాషాభిమాన బీజమువలన నాంధ్రప్రపంచమంతయును నూతనవికాసముతో నభివృద్ధిని జెందుచున్నది. మహామహాపాధ్యాయ వేంకటరత్నకవి స్మరణచిహ్నమును స్థాపించుటకును, నిస్సహాయస్థితియందున్న వారి కుటుంబమును నాదరించుటకును, నాంధ్రమహాజను లాదరుచు నుదారచిత్తముతో ధనస్సహాయమునుజేసి తమ కర్తవ్యమును నిర్వహించుటకు ప్రార్థితులు. ఈ కార్యనిర్వహణమునకై స్థాపితమైన నిధిమొక్క వివరము వేరొకచోటను ప్రకటితమైనది. ఆంధ్రమహాజనులు గమనించెదరుగాత!

యథమువలన ఆంగ్లభూమిలోని విశ్వవిద్యాలయములు బీజపడినవి. కేంద్రబిడ్డి విశ్వవిద్యాలయములో 230 గురు విద్యార్థులు తగ్గినారు. అందులో మెట్రోకు కళాశాల రాబోవు అర్ధసంవత్సరమున 230 గురు విద్యార్థులుండ గలచోట 50 గు రుదురని లెక్క చేసికొనుచున్నది. ఆక్సుఫర్డ్ విశ్వవిద్యాలయమునకు జేరిన మగ్గలీను కళాశాలలో 150 మంది యుండుచోట 25 గురు నిలుతురుట. ఈవిధముగా ఇంగ్లండునందలి విశ్వవిద్యాలయములలో విద్యార్థులు తగ్గిపోవుట కన్పించుచున్నది. ఎచ్చట జూచినను విద్యార్థులు ఈకాలపు శరశరాసములు ధోయించి యుద్ధపు దుస్తులనుదొడిగి రణరంగమున నిలుచుటకు నాయత్తులగు చున్నారు. ఇదివరకు యుద్ధశిక్షణ ప్రసక్తి ఈవిశ్వవిద్యాలయములలో జరిగినప్పియుండలేదు. అందలి అధికారులుమాత్రము వారి టీసులుగానుండు చుండిరి. ఇప్పటి సంరంభమును చూడగా విశ్వవిద్యాలయములు బీజుజుచున్నవను దుఃఖముగలుగక స్వాతంత్ర్యాభిలాషి యగు నాంగ్లయునకుండు, ఆస్వాతంత్ర్యసంరక్షణమునకు నై ప్రాణములనైన నర్పించిపోరాడవలసియున్నాడను నుత్సాహానందములు అంకురించుచున్నవి. ఈత్యాగబుద్ధికదా సర్వవిద్యల పరమాదర్శము.

ఐ. సి. ఎస్ పరీక్షలలో కృతార్థులయినట్లు లింగకను తెలియకమునుపే! అందులో నైదుగురకు నైకోద్యోగములనిచ్చిపెసినదియు, తరువాత హైదరాబాద్ అదేవిధముగా నిచ్చియందురనియు, ముందు

నకు ఐ. సి. ఎస్ లకెల్ల విద్యార్థులను చేర్చుటో తెలియరాకున్నదనియు ఇండియామును పత్రిక వ్రాయుచున్నది. రాబోవు పరీక్షయుండునా యను శంక కలుగుచున్నదట. ఇండియా దేశము రాణిగారి ప్రభుత్వముక్రిందకి నచ్చిననాటినుండి ఐ. సి. ఎస్ నకు విద్యార్థులసంఖ్య కొరవడలేదట! చచ్చికు సర్వీసుకమిషనువారి రిపోర్టు ఆకొరతను నివారించుటకు మార్గ మేర్పరచినను గానినని ప్రైవేట్రిక యభిప్రాయపడుచున్నది. ఈయభిప్రాయపు ఆశ్చర్యమును విశదీకరించక ఆపత్రిక వదలిపెట్టినను మనము ఊహించవచ్చునే! హైందవులకే ఐ. సి ఎస్ ల పదవుల నెక్కువగా నిచ్చి ఇప్పుడు రానుండు కొరతను దీర్చవలయుననుట సూచితమగుచున్నది. హైందవ విద్యావంతుడు ఏకారణములచేతనైన నేను నైకోద్యోగములకు వినియోగపడనప్పుడు ఆతనిదేశములోని సివిలు ఉన్నతోద్యోగములకు పనికిరావచ్చుననుట సహజమేగదా. అందులో ఆంగ్లము దొరకనప్పు డిప్పుడైనను ఆహక్కు విరివిగా దొరకునో యేమో ముందుగదా తెలియవలసియున్నది.

సర్ ఆలి ఇమాముగారు ఇప్పుడు మన రాజప్రతినిధి కార్యనిర్వాహక సంఘములో సభ్యులుగా నుండువారు. ఇప్పటి పదవియొక్క కాలము ముగిసిన పిదప బీహారు హైకోర్టుకు ముఖ్య న్యాయవాదిగా పోదురను వాడుక యుండినది. ఇప్పుడా వాడుక మారినదట. హైదరాబాదులో నొక యున్నతోద్యోగమునకు పోనున్నారని తెలియవచ్చుచున్నదట. ఆలి ఇమామంతటివారికి హైదరాబాదు సంస్థానమున నియ్యగలపదవి దివానుపదవి డక్కమరియొకటి కానరాదు. ఇదివరకు నుండిన దివానుగారు నవాబు సర్. సాలారుజంగుగా రిటీవల ఆరు మాసముల సెలవు నందియుండుట మా చదువగులెరుగుదురు. వారిస్థానమునకు ఆలి ఇమాముగారు వచ్చుట సూచితమగునని వారుపూర్తిగా సెలవుతీసికొనవలసినదేనా యను సంశయ ముంకురించుచున్నది. ఆలి ఇమాముగారు సమర్థులును అష్టాంశులు ననుటకు సందేహములేదు. కాని నవాబు సర్ సాలారుజంగుగారు పదవి వదలికొనవలసివచ్చినయెడల కొందరకు కొంత చింత కలుగక మానదుగదా. భవిష్యత్తు ఏమివార తెచ్చునో? అయిన ఆలి ఇమాముగారు దివానులయిన; టీచున సంస్థానము బాగుపడుననుటమాత్రము నమ్మదగియున్నదేమో.

జపానులో యుద్ధమువలన ఆదాయము తగ్గలదని యెంచి ప్రభుత్వమువారు సాధారణ వ్యయములను తగ్గించుటకు తీర్మానించుచున్నారు. అచ్చట తగ్గించుడు మొత్తము 12,15,00,000 రూపాయలకు సరిపోవుచున్నది. మనదేశమునను ఆదాయము తగ్గవచ్చుననియు ఆ కొరతను పూర్తి చేయుటకు క్రొత్తపన్నులు విధింపవలసి యుండుననియు కొన్ని ప్రాంతములలో వాసుకలదు క్రొత్తపన్నులు విధించుటకంటె ఇప్పటి వ్యయమును సర్దుకొనుటకు వీలుకలుగజేసికొని యట్లుచేయుట న్యాయమగునని లీడరుప్రతికయిచ్చు సలహా సహజమనుటకు సందేహము లేదు.

విజ్ఞాపన.

వేంకట రత్నకవి స్మరణ చిహ్నమునకుగాను సహాయము పంప దలచుకొనినవారు కార్యదర్శులలో నొక్కరుగా కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు గారికి ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయమునకు బంపవచ్చును.

బరోపామహాసంగ్రహము.

ఇంగ్లాండు.

కొకాయుధము.

జర్మనులకును, ఆంగ్లేయులకును జరుగుట.

జర్మనీవారికూసరు మునిగిపోవుట.

లండను జనవరి 24:-ఆదివారము ఉత్తరసముద్రములో జర్మనీవారికిని, ఆంగ్లేయులకును జరిగిన నౌకాయుధముగురించి నౌకాదళాధికారు లిట్లు తెలియజేయుచున్నారు:-ఆంగ్లేయ నౌకలలో నొకదానికైనను నష్టముకలుగలేదు నావికులకు కూడ కొద్దిసప్తముమాత్రము కలిగినది. అయిన అనుక్రూసరు ప్రధానపాత్రను వైకొని వ్యవహారమును నడిపినది. దీనిమీద పదునొకండుమందికి దెబ్బలుతగిలినవి. ఎవరు చనిపోలేదు.

బుచ్చరుమీదినావికులు.

బుచ్చరుమీద 885మంది నావికులున్నారు వీరిలో 128 మంది రక్షింపబడిరి. ఇంతకంటెను చాలమంది రక్షింపబడి యుండవచ్చును.

దీప్తికామలు, తేలికకూసరులు

కొంతయుద్ధము జరిగినప్పటికిని, దీప్తికామలమీదను, తేలిక కూసరులమీదను నున్న ఆధికారములనుండి సంగతు లేమియు తెలియలేదు.

క్రీస్తులాండులో యుద్ధముజరుగుట.

అంతెద్దాము జనవరి 25:-ఒక తంతివార్తకలన నిట్లు తెలియుచున్నది:-విన్న యదయమున, ఫ్రీసులాండుదీవిలోని, ప్రాంతర్ముద్ద ఫిరంగులధ్వని వినవచ్చినది. ఆమేలాండు, షిర్మోనికూజుదీవులకు, ఉత్తరభాగమున జర్మను నౌకాదళ మునకును, ఆంగ్లేయ నౌకాదళమునకును, యుద్ధముజరిగియున్నది తెలియుచున్నది.

స్త్రీమరు మునిగిపోవుట

లండను జనవరి 24:-విల్సను ఆను ఇంగ్లీషు కంపెనీ వారి "హెన్రీ" అను స్త్రీమరు డోనెగర్ తీరమున తుపాను వలన మునిగిపోయినది. ఇద్దరు కళానులు ఒడ్డుకేరి 18 మంది ఎక్కిపోయిన వోటు ఒకటి ఆ గ పడుట లేదు

అవ్యుత్తమైనఅయుధములు.

లండను జనవరి 2 :- గుర్ధములో ప్రయోగింప బడు చున్న ఆయుధములను గురించి వర్ణించుచు, నొక యుద్ధోగి యిట్లు తెలియజేయుచున్నాడు:-మేము అవ్యుత్తమైన పిస్తోలును యుపయోగించుచున్నాము. దీనినుండి పరవీన గుండ్రవలన చుట్టుపట్టభూమియంతయు, ప్రకాశ వంతయగును. ఒకక్రొత్త రకపుబాంబు కూడయున్నది. దీనివలన యిటీవల ముప్పదిమంది జర్మనులు చనిపోయిరి. జర్మనులు భూమిమీద టార్నిడోను ప్రయోగించుచున్నారు ఇదిభూమిని పెల్లగించుకొని పోవునట.

ప్రాన్సు.

ఫ్రెంచిసేనలు ముందుకు పోవుచుండుట.

జర్మనులు నిరోధించలేకపోవుట.

లాహోరు జనవరి 25:- సివిలు అండు మిలిటరీ గెజెట్టు ప్రకటిక క్రింది తంతివార్తవచ్చినది:- బెర్లి. ఆ బెర్లియొద్ద ముందుకు పోవుచున్న పరాసు సైనికులను జర్మనులు నిరోధించ లేకపోవుచున్నారు. దీనిని బట్టిమాడగా, రిమ్సు పట్టణమునకు వెలుపలనున్న జర్మనుల ఆక్రమించుకొనిన ప్రదేశమును చుట్ట వేసి, పరాసువారు రిమ్సు నురక్షింపుటకు చేయు ప్రయత్నము సాగుచున్నదనియే తెలుచున్నది. నెయింటు మిపాలులో నున్న జర్మనుల ముఖ్యస్థానమునకు అపాయకముగ నున్నదని యిదివరకు తెలియజేసిన వ్యూహమునకు నిరోధము కలిగినట్లు బోయిసు - లా - వ్రెట్టి, ఎప్రిమాంటు అడవులనుండివచ్చిన గుంకల వలన తెలియుచున్నది. హర్టుమున వీరుకోవెయొద్ద యుద్ధము జరుగుచున్నట్లు తెలియుచున్నది. ఇది భానాకు స మీపముననే యున్నది. ఇక్కడ భూమి సరిగలేకపోవుటచే, కొద్దిపాటి కాల్యలము మాత్రమే, ముందుకుపోవుటకు వీలుగ నుండును. కొండలమీద పనికెవచ్చు ఫిరంగులు మాత్రమే యు పయోగించ వలెను. ఆలోటి కిక్కుచుట్టునున్న జర్మనులు వర దలవలన పాధపడుచున్నారు. పరాసుసేనలు ఉన్నత సాసము లలో నున్నవి.

ఫ్రెంచిప్రకటన

లండను జనవరి 25:-ప్యారిస్లో నేటిసాయంత్రము దొరతనమువారు ఇట్లు ప్రకటించిరి:-జెల్సేకు ఉత్తర ముగానున్న ప్రదేశముమీద జర్మనీవారు విపరీతముగ ఫిరంగు లను కాల్చిరి.

ఛాటా, హెర్మిటాగులవద్ద ఫిరంగులయుద్ధము జరిగినది. కాల్యలముల యుద్ధము జరుగలేదు.

అరాసుమీద ఫిరంగులుకాల్చినారు. అరాసుకు ఉత్త రమున ఫిరంగులయుద్ధము జరిగినది.

అల్బర్డుపరగణాలోని లావైసెలీమీద శత్రువులు విప రీతముగ ఫిరంగులనుకాల్చిరి. మనవారు శత్రువులకన్న తీవ్రముగ కాల్చినందున వారు ఆపజేసిరి.

కెరైవై వున ఫిరంగులయుద్ధము జరిగినది.

అగ్టోనిలోనున్న ఫోర్ పారిస్ ప్రాంతముల యుద్ధము పూర్తియైనది.

55 గజముల పొడవున నున్న ఒక కందకము శత్రువుల పెద్దబాంబులవలన ధ్వంసమైంది. ఇదితప్పు మనసేన తమ చేతిలో నున్న తక్కిన స్థానములనుట్టిటి దక్కించుకొనినది.

ఆల్ కానులో యుఫ్ నాల్లు, హర్టుమాన్సు, వైల్ కోవు జిల్లాలలో శత్రు యుద్ధము జరుగుచునే యున్నది. మనసేనలు శత్రువులకందకములను సమీపించినవి. యుద్ధమునుగురించిన విశే షము లేవియు తెలియలేదు.

లండను జనవరి 25:-ఫ్రెంచివారు తరువాత ఈక్రింది విషయములను ప్రకటించిరి:-సెంటుబార్బెస్ తూర్పున మన సేన కొంచెము ముందుకువెళ్లినది. ఇతరచోట్ల ఫిరంగులయుద్ధ ము జరిగినది. సిన్ మెండులొని ఆయజ్ వరకు మధ్యమధ్య ఆగుచు తుపాకులయుద్ధము జరిగినది. బెర్లిఅడెక్ వద్ద మనము లాగికొనిన కందకములను తిరిగి లాగికొనవలెనని శత్రువులు మనవైబడిరి. మనసేన వారిని వెనుకకుకొట్టివేసినది. కందక ములు మనఅధీనములోనే యున్నవి.కాంపులలో జర్మనీవారు తమ అనుకూలమునకు కట్టుకొనిన యుద్ధపుకట్టడములను రక్షక స్థానములను ధ్వంసముచేసితిమి. బాయిస్ డేలా గురీవద్ద జర్మనీ వారు తీవ్రముగ తుపాకులుకాల్చిరి కాని మనవారు తిరిగి వారిపై ఫిరంగులుకాల్చుటవలన వారుమానివేసిరి. సెంటు మిఖేయిలవద్దనున్న వంతెను మనసేన సంపూర్ణముగ నాశనము చేసినది. లోరైను లోఎంబర్ మెనిల్ వద్ద మనసేన విడిగా నున్న బరేయాపటాలముపై హతాత్మకపడి అందరిని పట్టు కొనినది. వాన్ జెస్, ఆల్ కాన్ పరగణాలలోమంచు దట్టముగ పట్టియున్నది.

రుమాని

రసియావారి ప్రకటన

లండను జనవరి 25:-సెన్ట్రోగ్రాడ్-23వతారీఖునవిన్ను లానది తుడిచే పునర్వార్థి మాఫ్,గుమయసు పరగణాలలోఅనగా రాడ్ నానోవో మొదలుకొనివిన్నులావరకుఅక్కడక్కడవిన్ను చిన్నియుద్ధములు జరిగినవి. ఇవి ముఖ్యమైనవికావు. ఆయాప్రదేశ ములలో మీదపడుచున్న జర్మనుసేనలను వెనుకకుకొట్టితిమి. వారికి నష్టము కలిగినది. శెలిసియాలోని ఆన్ లిస్కి పరగణా లోఆస్ట్రీయావారు ముందుకు రావలెనని ప్రయత్నించిరి. కాని మాసేన వారిని వెనుకకు కొట్టివేసినది. వారికి చాలసప్తము కలి గినది బుకోవిసాలో కింపోలుంగావద్ద 22వ తారీఖున పగలంతా ఫిరంగుల యుద్ధము జరిగినది.

రవ్యులు జయము పొందుట.

టర్కీవారు ఓడిపోవుట.

సెన్ట్రోగ్రాడు జనవరి 24 - టర్కీవారి 11 వ సేన లోని 23, 24 వ పటాలములను, భోగ్గును ప్రాంతములలో రవ్యులు ఓడించి కొండలమీద నుంచబడిన ఫిరంగుల నన్నిటిని పట్టుకొనిరి.

అమెరికా

బ్రిటీషు బొగ్గు నాన

అమెరికావారు పట్టుకొనుట

వాషింగ్టన్ జనవరి 24:-బ్రిటీషువారి బొగ్గునానము గు ఫారెస్ అనుదానిని అమెరికా దొరతనమువారుపట్టుకొనిరి. దీనిని 24 గంటలలోగా పోస్టోరికోనుండి వెలిపొనలసినదని ఉత్తరవులు యయ్యిండును. అట్లుచేయని పక్షమున యుద్ధము పూర్తియగువరకు అమెరికాలోనే యుంచుదును.

అమెరికావారి పక్షపాతము.

బ్రిటీషువారి జవాబు

లండను జనవరి 25:- అమెరికా దొరతనమువారు పక్షపాతము వహించిరిని జర్మనీయుందు అభిమాను కల కొం దరు దొరతనముపై నేరము మోపిరి:- ఇందుకు అమెరికా ప్రేటుసెక్రటరీ బ్రియనుగారు ఈక్రిందిజవాబును యిచ్చిరి:- అమెరికాదేశము యుద్ధముచేయుచున్న దేశములకు యుద్ధసమ యములో రవానాచేయరాదని నిషేధింపబడిన వస్తువులను పంపకుండ నుండి అందువలన మిత్రమండలికి సముద్రము మీద నున్న అధికారమును, తమ అధికారముతో సమానముచేయవలెనని కోరుచున్నది. అట్లు చేయుటకు వీలులేదు. అది తాటస్థ్య ధర్మమునకు ప్రతి కూలము అనగా జర్మనీవారికి యుద్ధనావలు తక్కువగా నున్నవి. బ్రిటీషువారికి చాలగలవు. ఈకారణమువలన అమె రికానుండి జర్మనీకి సరకులను వేసికొనిపోవు స్టీమర్లను ఇంగ్లీ షువారు నడిసముద్రములో నిలిపి పరీక్షించి నిషేధింపబడిన వస్తువులేదైన యున్న పక్షమున జర్మనీకి పోకుండ ఆపివేయు చున్నారు. తమకు రానిచ్చుటములేదు గదా! యని ఆస్ట్రీ యా జర్మనీలు తమ శత్రువులకుకూడ నిషేధించిన వస్తువులను పంపవద్దని కోరుచున్నారు.

రుమేనియా

రోమేనియాఆస్ట్రీయాకువ్యతిరేకముగపనిచేయుట.

జర్మనీ అట్లుచేయుట తగదని తెలుపుట

లండను జనవరి 24:-సెన్ట్రోగ్రాడునుండి ప్యారిసు నగరమునందలి "పెంఛెన్" అనుపత్రికకు ఈక్రిందిటిల్లి గ్రాము వచ్చినది:-రోమేనియా దొరతనమువారు తమరాజ్యముగ, మిలిటరీ అధికారులకు సేనలను ఒక్కచోట కూర్చులసినది కొద్దిరోజులలో ఆస్ట్రీయాలో యుద్ధముపొసగును అని ఉత్త రవులు పంపినట్లును, హంగరీదేశములోనున్న ట్రాన్ సల్వేని యా పరగణాలోని ప్రజలను హంగరీ దొరతనమువారివై తెరు గబాటుచేయుటకు రోమేనియా దొర త న ము వారు ప్రో త్సహము చేయుచున్నారు. ఈపనులు తమమిత్రులగు ఆస్ట్రీ యాదొరతనమునకు విరోధముగ నున్నవి. ఇదిగాక రోమేనియా జర్మనీలకుగల సంబంధ బాంధవ్యములకుకూడ అపకూలముగ లేవు. అని రోమేనియా రాజధానియగు బుకారెస్టు నగర ములో నున్న జర్మనీరాధుపారి తన గవర్న మెంటుకద్ద నుండి వచ్చినట్లు ఈవైజాబును రోమినియా దొర త న ము వారికి పంపెను.

వైజాబు యొక్క సత్యాసత్యములు అధికార రీత్యా నిర్ధారణ కాలేదు.

ఇటలీ

జర్మనివారు యిటలీ రాయబారిని పట్టుకొనుట.

ఇటలీవారు సంజాయిషీని కోరుట.

లండను జనవరి 25:-సి. ఎం. కెట్టెట్టిట్లు తంతి వార్త వచ్చినది:- టుపాద్వారా పంపకూడని దానిని పంపినందుకు లిజాలోని ఇటాలియను సహాయరాయబారి జర్మనీవారు పట్టు కొనినందునకై ఇటలీవారు సంజాయిషీని కోరిరి.

స్పెయిన్

స్పెయినుదేశేవు మంత్రులు

లండను జనవరి 25:- స్పెయినుదేశేవు మంత్రులంద రును తమపదవులకు రాజీనామాయచ్చిరిని స్పెయినురాజధాని యగు లిస్బునగ మునుండి తెలియవచ్చినది.

హాలండు.

జర్మను విమానములు హాలండుమీదుగ పోవుట.

దచ్చివారి యసమ్మటి.

లండను జనవరి 24:- జర్మను విమానము హాలండు మీదుగ పోయినందునకై తమతాటస్థ్యము భంగముచేసని దచ్చివారు తమ యసమ్మటిని తెలియజేయు చున్నారు. ఈ సంగతి జర్మను దొరతనము వారికి తెలియజేయుటకై బెర్లిను లోని దచ్చి రాయబారికి ఉత్తరవిచ్చిరి.

గ్రామముల మీద బాంబువేయుట.

చుట్టుపట్ల గ్రామములమీద జర్మను విమానములు, కి బాంబులువేసినవి. 7 గురకు దెబ్బలు తగిలినవి. మరియ సల కలతోనుండిన, ఒకకాలకు, నిర్భయముకొనినది

ఆంగ్లేయ ఫ్రెంచివిమానములు.

వీని ఆంగ్లేయ, ఫ్రెంచివిమానములు తరిమినవి. ఒక జర్మను విమానమును క్రిందకు పడగొట్టి దీనిలోనున్న వైమా నికు లిద్దరు ఖయిదీయగ పట్టుకొనబడిరి.

నాల్గోకుమీర విమానములు బాంబులు వేయుట.
స్వీడను ప్రతికూల జర్మనులను ధూషించుట.
లండను జనవరి 24:— జర్మను విమానములు నాల్గోకుమీర బాంబులు వేసి జనలను చంపుట కేటము హత్య యని స్వీడను దేశపు ప్రతికూల జర్మనులను ధూషించుచున్నది.

జర్మనీ.

జర్మనుల దురాగతము.

పిల్లలను, మనుష్యులను చంపి పాతివెట్టుట.

లండను జనవరి 24:— ఆంస్ట్రేలియా— లా వెయిసు యొద్ద, వాక్ డెన వియూగారి స్మరణచిహ్నము చుట్టు పాతివెట్టిన సమాధులను త్రవ్వచూడగా, జర్మనులు చేసిన దురాగతము బయటపడినది. ఇక్కడ నెవరిని పాతివెట్టలేదని జర్మనులు చెప్పుచున్నారు. కాని సంగతి సందర్భములను విచారించుటకై మునిసిపాలిటీ వారు త్రవ్వ చేసిరి. దానిమీద నిక్కడ త్రవ్వచూడగా 67 శవములు కనిపించినవి. వీరిలో 14 మొదలు 70 యేండ్లవరకునున్న పిల్లలు పెద్దలు నుండిరి. వీరి నిప్పుడు శ్మశానములలో సమాధి చేసిరి.

ఆస్ట్రేలియా

ఆస్ట్రేలియా యుద్ధరౌఢి.

జర్మనీకి వ్యతిరేకము.

లండను జనవరి 24:— ఆస్ట్రేలియా యుద్ధరౌఢి జర్మనీకి ఎంతకు వ్యతిరేకమునా, యిది అనేకులు అనేక విధముల ఆలోచించుచున్నారు. జర్మనీతో సంబంధము లేకుండ ప్రత్యేకించి తాము ప్రసాది చేసికొనునట్లు ఏర్పాటుచేయుటకు వెళ్లి యుండునని కొందరునున్నారు. కాదు. ఆయనకు జర్మనీ యందు అభిమానము మెండు, అందుకు వెళ్లియుండదు. ఆస్ట్రేలియాలో కొందరు యుద్ధమును ఆపివేయవలెనని ప్రయత్నములు చేయుచున్నారు. ఈ కారణమువలన జర్మనీవారిని ఈ సమయములో మనుషులకన్న ఎక్కువ సాహాయ్యము చేయుడని కోరుటకు వెళ్ళినాడని మరికొందరు అనుకొనుచున్నారు.

టర్కీ

తురుష్క బ్యాంకు వ్యవహారము.

దొరతనమువారి వాదనము.

లండను జనవరి 24:— సోఫియా— కానిస్టాంటినోపిలు నగరములోని తురుష్క బ్యాంకులో కొందరు ఆంగ్లేయులును, ఫ్రెంచివారును మేనేజరులుగా పనులలోనున్నారు ఇప్పుడు వీరు, దేశీయమునకు వచ్చిరి. బ్యాంకుమీద నేనిభయం ఆక్రమచర్యము జరుపబడదని తురుష్క దొరతనమువారు తెలియజేసిరి. బ్యాంకుయొక్క వ్యవహారము తురుష్క దొరతనము వారు చూచుటకు ప్రారంభమం దుద్దేశింపగా బాంకు ప్రముఖ ధర తగ్గినది. ఆందుచే వీరారాధధతి చేయకొనిరి. అంతట నోట్లధరకు మూలము వచ్చినది.

కానిస్టాంటినోపిలులో అలజడి.

సము మేరై నలువలని ధయము.

లండను జనవరి 24:— సోఫియా— కానిస్టాంటినోపిలు శత్రులో మోటారు పడవలును, టార్పిడ్ బోట్ పడవలును, తిరిగి నిలింతురము కాపుకాయుచున్నవి. సము మేరై నలువచ్చి మీద పడునని యిక్కడ భయపడుచున్నారు.

తురుష్క సేనల సంక్షోభము

17వ ఉద్యోగులు చంపబడుట.

లండను జనవరి 24:— తురుష్క సేనలో తిరుగుబాటు చేయుచున్నట్లు ఒడిస్సానుండి తెలియుచున్నది. ఎన్నడు పాపా ఉత్తమ ననుసరించి 17 గురు యుద్ధ్యులు తుపాకీతో చంపబడిరి.

రుష్యులు తురుష్క సేనను లాక్రమించుట.

సాల్వామియె యుద్ధము జరుగక పూర్వము రుష్యులు పట్టుకొనిన తురుష్క ప్రదేశములలో స్థిరపడిరి.

దేవాలయములను దోచికొని నిప్పుచుట్టించుట.

కుర్గానులోని ఆర్మీనియను మతగురువొకరిట్లు తెలియజేయుచున్నాడు:— సమస్త సమీపముననున్న దేవాలయములను తురుష్కులు దోచికొని తగులబెట్టుచున్నారు.

శరణాగతుల దురవస్థ.

చాలమంది శరణాగతులు చాలదురవస్థల పడుచున్నారు. వీరికి యిండ్లు లేవు; తినుటకు అన్నము లేదు; కట్టుకొనుటకు గుడ్డలు లేవు.

పారిపోయినవచ్చిన క్రైస్తవులు

రష్యనుపార్లమెంటు సభ్యులగునొకరు జుల్యూనుండి యిట్లు తిలిపాడెను పంపుచున్నాడు:— 45 వేలమంది క్రైస్తవులకు పారిపోయినవచ్చిన. వీరిలో చాలమంది స్త్రీలు, పిల్లలు. చరిత్రాధిపతి వీరు నానాభాషలుపడిరి. కోడుసరిగ లేవు. అన్నము లేదు. ఇన్ని తిన్నవి పడిరి. కాక్సులలోని ఆర్యుల నలు వీరిని చాల దయతో చూచుచున్నారు.

దక్షిణాఫ్రికా

దక్షిణ ఆఫ్రికాలో తిరుగుబాటు

లండను జనవరి 24:— కెంపు, మారీట్టు అను తిరుగుబాటు నాయకుల అనుచరులు 12 వందలమంది 4 ఫిరంగులతో నిన్న ఉదయము యుపింగుటన్ మీదపడిరి. కాని దొరతనమువారి సేనలు వారిని వెనుకకుకొట్టివేసినవి. తిరుగుబాటువారిలో 12 మంది చనిపోయిరి. 28 గురుకు దెబ్బలు తగిలినవి. 96 మంది ఖైదీలుగ పట్టుకొనబడిరి. దొరతనమువారి సేనలో ముగ్గురు చనిపోయిరి. 28 మందికి దెబ్బలు తగిలినవి.

దక్షిణాఫ్రికా సామర్యము.

రైలుకట్టమీద రాష్ట్రము.

కూనూరు జనవరి 25:— రైలుకట్టమీద రాష్ట్రముగ పడిన రాష్ట్రమును గురించి తీసివేయబడి వి. మామూలుగ ప్రయాణము జరుగుచున్నది.

బొంబాయి

మెయిలుస్థిమరు.

బొంబాయి జనవరి 25:— 9 వ తేది ఉపాలతో బయలుదేరిన సాల్-పెట్రియను మెయిలుస్థిమరు కు క్ర వారము సాయంకాలము బొంబాయికి రావచ్చును ఇట్లు చేరినయెడల మామూలుకంటె 12 గంటలూపుడుగును.

రాజప్రతినిధిగారు

బొంబాయినుండి బయలుదేరుట.

బొంబాయి జనవరి 25:— కేటి యదయమాన రాజప్రతినిధిగారు అలగాండాదాతులను సందర్శించి బొంబాయి నుండి బయలుదేరిరి.

తరువాత వచ్చిన సంగతులు

అపొల్టోబందరునొద్ద హార్డింజిగ్రువు బయలుదేరినప్పుడు, వెల్లింగుడను ప్రభువు, ప్రభుగౌరవ, సైనిక, వావికోడ్యోగులలో ప్రముఖులు, సివిలు అధికారులలో ప్రముఖులు, మైఖేలాబాదు నైలాముగాదును, వారి రాయబారితుగు కర్నలు స్వీకృతగును నుండిరి.

పరిషియను గల్ఫ్ నువద్ద యుద్ధము.

బొంబాయి జనవరి 24:— పరిషియన్ గల్ఫ్ నువద్ద నవంబరు 8-వ తారీఖుమొదలు 22-వ తారీఖువరకు జరిగి యుద్ధమునుగూర్చి ఒక మిలిటరీ ఆఫీసరు తన నోట్సుబుక్కులో "ప్రాసిన విషయములను బొంబాయి నగరమునందలి టైమ్సు ఆఫ్ ఇండియా" పత్రిక ఇట్లు ప్రకటించినది వి. నవంబరు ఫిరంగివాన "ఫా" అను శత్రు పట్టణముపై ఫిరంగులుకాల్చిన తరువాత, ఫిరంగి వాన నదిలో 20 మైళ్లు వెళ్ళి శత్రువులపై ఫిరంగులుకాల్చినది. వారు అంతిమముందు కాల్పుచున్న తుపాకులను కాల్పుట ముగిసేసరి తరువాత సేనలను తీసికొనివెళ్ళిన" ఉమాదయా అనుస్తీమరు నదిలో 20 మైళ్లు వెళ్ళి వెళ్ళినది. నవంబరు 8వ తారీఖున బునాసు 80 మైళ్లదూరములోనున్న ఆబడా కట్టసేనలు దిగినవి. నవంబరు 11వ తారీఖున ఏడెనిమిదివందల టర్కీ సైనికులు బునాసునుండిచ్చి వెంటనే మనసేనవైచడిరి. మనసేనవారిని చెల్లాచెదరుగునట్లు తిరిమివేసినది. 117-వ మహారాష్ట్ర సేనవారిని ఎడారిలోనికి తిరిమివేసినది. మాథుఖైదీలుగ చిక్కిన టర్కీ సైనికులు తమకు కడుపునిండ ఆహారము లేదని యు, యుద్ధముచేయుటకు మనస్సు ఒప్పటలేదనియు, వెనుక నుండి వెద్ద టర్కీ సేన వచ్చుచున్నదనియు చెప్పిరి. మన స్నేహితులగు ఒక పేరు అనేక వేలసేనను సాహాయ్యముచేసినదని చెప్పినాడు. మధ్యాహ్నము రెండుంటలవేళ "ఎస్కీగల్" ఆను యుద్ధవానరెండు టర్కీ వారి ఫిరంగివానలను ముంచినది. నవంబరు 16 వ తారీఖున సేనలను తీసికొని 6 మైళ్లు స్తీమరు వచ్చినది. దాల్పుటు పటాలము, 104 వ రైఫిల్ పటాలము, 20 వ పంజాబీల పటాలము 2000 మంది సైనికులగు టర్కీ సేనపై బడిరి ఒక

చెంప ఫిరంగివాన కొండమీదనున్న బ్యాటరీ ఒక్కవారిపై ఫిరంగులు కాల్పుచుండెను. శత్రువులు నదివెంట తిరిమివేయబడిరి. మనసేనలోని కెప్టెను మేక్లిసుగారికి ఎడమచేతిమండలి వద్ద దెబ్బతగిలినది. మరునాటియుద్ధములో బ్రిటిషు సేనలో 60 గురు చనిపోయిరి. 800 మందికి దెబ్బలుతగిలినవి ఈయుద్ధములో బ్రిటిషువారు శత్రువులను గ్రామమునుండి నదివరకు తిరిమివేసిరి, మన సేనకు ఒడ్డుగా ఎడారి నపడి ముందుకు వెళ్ళి నది ముందుభాగమున వోటలలో శత్రువులు కంకరములు తవ్వకొని సిద్ధము గ యుండిరి. ఇచ్చట జరిగిన యుద్ధము నందు మన సేనలో ఇద్దరు కెప్టెనులు, ఒక మేజరు, ఒకరాజకీయ ఉద్యోగి చనిపోయిరి ఇచ్చట రెండుకోటలు నిలవయుండినతరువాత మనసేన బసామీడికి వెళ్ళినది. బసామీడిని బ్రిటిషుప్రభు అపాయము కలుగుచున్నదని తెలిసి మనసేన 18 గంటలలో 82 మైళ్లు వెళ్ళినది నవంబరు 22-వ తారీఖున మనసేన అచ్చటి బ్రిటిషుప్రభులు జయజయధ్వానము సల్పుచుండగా బసాచేరినది.

ట్యూబర్ కుల్లో సిస్ అనువాద్యి.

బొంబాయి మునిసిపాలిటీ.

బొంబాయి జనవరి 25:— ట్యూబర్ కుల్లో సిస్ అను నది ఉపరి తీతులకు సంబంధించిన వ్యాధి. ఇది బొంబాయి నగరములో అధికముగ నున్నది. దీనిని నిర్మూలము చేయుటకు రత్న తాతా గారు కొంత ధనమును యిచ్చిరి. దానిమీద యీ వ్యాధిని పరిశీలించుటకు ఒక ప్రతిష్టాపనను నెలకొల్పిరి. నేటిముగిసిపల్ మిజింగులో ఈవ్యాధిచే బాధపడుచున్న రోగులకుగాను మరాఠీ అనుప్రతిలోకొన్ని గదులను వేరుగా నుంచవలసినదని ఒక కమిషనరు కోరెను. మ్యునిసిపల్ కమిటీవారు ఇందుకు అంగీకరించలేదు.

అంతటమేజర్ లిప్టనుగారు తేడి ఈవ్యాధిచే బాధపడు వారికి నివారణచేయించుట మ్యునిసిపల్ వారికి ధర్మమై యున్నది. బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునందలి పెద్దపట్టణములలో బొంబాయి రెండవది. ఇంగ్లాండునందలి చిన్న చిన్న పట్టణములలోనే ఈవ్యాధిచే బాధపడువారికి నివారణచేయించుటకు చక్కనియేర్పాట్లుచేయబడినవి. బొంబాయిలో ఈసందర్భమున యంతవరకు జరిగినవిని తృప్తికరముగాలేదు దాతలు ధన సాహాయ్యముతోను గవర్నమెంటువారి సాహాయ్యముతోను మ్యునిసిపాలిటీవారు తగిన ఏర్పాట్లుచేయుట ఉచితము అని చెప్పిరి.

వాణిజ్యోధికారి

బొంబాయి జనవరి 25:— ఇండియా దొరతనమువారి కృషివాణిజ్యోధికారి శత్రు బొంబాయి వచ్చియీవారము చివరవరకు యిచ్చటనే యుండురు.

బొంబాయి క్రిమినలు సేవను.

నేడు ప్రారంభమగుట.

బొంబాయి జనవరి 25:— క్రిమినలు సేవను నేడు 9 వ స్టాన్లీ బ్యాచులకుగారి యాజమాన్యముక్రింద ప్రారంభమైనది విచారింపబడవలసిన కేసులలోనొక హత్యకేసు కూడ లేదు. దొంగతనము, మోసము మున్నగు కేసులున్నవి. లిక్విడేషనులో నున్న బొంబాయి బ్యాంకింగు కేసుసందర్భములలో చార్జి చేయబడిన శ్రీధర కొరవేలు ముయిద్దరును యీసేవనులో విచారింపబడుదురు.

కలకత్తా

ఉత్తరసముద్రములో జర్మను నౌకలు ఓడిపోవుట.

కలకత్తా ప్రభు ఉత్సాహము కలుగుట.

కలకత్తా జనవరి 25:— ఉత్తరసముద్రములో జర్మను నౌకలు, ఓడింపబడి, బ్లూచరు మునిగిపోయిన సంగతిని విని, యిక్కడి ప్రజలు చాల ఉత్సాహమునొందిరి.

క్రీడి కేసులగు కారకాడభగారు.

మైకోల్లో గౌరవమును చూపుట.

కలకత్తా జనవరి 25:— కలకత్తా మైకోల్లో నేడు తిరిగి ప్రారంభము కాగానే, న్యాయవాదులును, న్యాయాధికతులును, క్రికెటు లయిన, న్యాయమూర్తి కారకాడభగారి యెడల గౌరవమును చూపించుటకై ముఖ్య న్యాయాధికారి యెడట సమాజేశమైరి. దాని తరువాత మైకోల్లో మునిగిపోయినది.

బంగాళా గవర్నరు

బాంకిపురమునుండి వచ్చుట

కలకత్తా జనవరి 25:— బంగాళా గవర్నరుగారును వారి కార్యవర్గమును నేడు బాంకిపురముండి కలకత్తానుండివచ్చిరి.

శత్రువులతో వర్తకముచేయుట

ఒకవర్తకుడు విచారించుట.

కలకత్తాలోని 10 వ పోలీసుస్టేషన్, విప్లవమందర చంద్రుడును శత్రువర్తకము చేసివందలకై చార్జీ చేయబడెను. ఈ కేసు నేడు తిరిగి స్విట్జర్లాండును ప్రారంభమయినది. దొరలనువారి పక్షమున పట్టికు ప్రాసీక్యూటరు హ్యూయెగారును వాదించిరి. వీట్లు తెలిపిరి:—ఇది గాజుల వ్యాపారము చేయుచున్నాడు ఇతడు వయసు 59 వ తేదీ లను స్విజులూరులోని, లూసన్ మేయరుకు ఉత్తరములను (వాసి కలకత్తాలో టపాలో పేసెను. ఆస్తియాచండి, హిందూ దేశమునకు యిక్కడవార పంపవలసినదని వీరిలో నూచింపబడి నది. ఈయన తనయులను విప్పి గుత్తె గృహమును శోధించగా నెన్నియో ఉత్తరప్రత్యుత్తరములు దొరకినవి. ఇతడు శత్రువు లతో వర్తకము చేయుచున్నట్లు తెలిసినది. మరియు ఇద్దరు చాలా ప్రాంతానాము చేసినాడు గాక శిక్షాస్పృహ ప్రకారము నేరము చేసినాడు.

దినమంతయు విచారణ జరిగినతరువాత కేసు వాయిదా వేయబడినది.

సంజాబు.

ఒక సబిన్ స్పెక్టరును హత్యచేయుట

విచారణ ప్రారంభమగుట.

ఫిరోజ్ పురము జనవరి 25:— ఇటీవల ఆమెరికానుండి తిరిగివచ్చిన 5 సిక్కులును, ఒక హిందువు, ఒక మహమ్మదీయు డును దొమ్మిదేసి, ఒక సబిన్ స్పెక్టరును జెయిలుదారుని హత్య చేసినట్లు చార్జీ చేయబడినది. ఈ కేసు, నెహ్రు జడ్జిగారియొద్ద ఆరంభమైనది. దొరతనముపక్షమున నెట్టునగారు కేసును మొదలిడిరి.

పీపిల్సు బ్యాంకు

లిక్విడేటరుల నిర్ణయ

లాహారు జనవరి 25:— మధ్యకాలములో పీపిల్సు బ్యాంకు లిక్విడేటరు లాక నిర్ణయ ప్రకటించిరి. దీనిలో నె డ్రైంబరు 30 వ తేదీ వరకు జమా ఖర్చు లెక్కలున్నవి. ఈ నిర్ణయంలో నెట్టు తెలియజేయబడినది:— 1915 వ జూను నెల లోనో, ఆక్టోబరు నెలలో రెండు ఆకాల కి డిలీటమను పంచివెట్టగలమని లిక్విడేటరులు నిశ్చయించుచున్నారు. ప్రతి గింజలు తీయుట; కుండిని, నూలును, బట్టలను తయారుచేయుట మున్నగు వ్యాపారములను చేయు 30 గురు కిందెనిలో చాల బాకీలను యియ్యగలసి యున్నవి. కొంత వ్యవధి యుండిన గాని వీరిదగ్గరనుండి సామ్యవనూలుకాదు. ఆఫ్ఫలు వచ్చుటకు ఆలస్యము కాకమానదు. లిక్విడేషను ప్రారంభించిన మొదటిదినము లలో నందు చేడి పాజిటర్లు మున్నగు వారికి కొద్ది పాటిలాభమేనని వెట్టబడును. ఇప్పుడవలంబించిన పద్ధతుల ప్రకారము చాలవరకు సామ్యవనూలుకాగలదని మేము నమ్ముచున్నాము.

యుద్ధవార్తా పత్రిక.

లాహారు జనవరి 25:— యుద్ధవార్తలను ఆయాప్రతి కలలో ప్రకటించిన విషయములను వ్రాయుచున్న బుల్లెటిను అనుపత్రిక నేటినుండి దినదినమున క్రమముగ ప్రకటింపబడును. నందులో స్వతంత్రప్రాయములు ప్రకటింపబడవు. వార్తలు మాత్రము ప్రచురింపబడును.

రైలుబండిలో పనిచేయు యుద్వోగులు

లాహారు జనవరి 25:— బ్రిట్యూను పత్రిక యిట్లు వ్రాయుచున్నది:— హిందూదేశము నకు పల్చి మోతర భాగము న కేయ బడిన రైలు వేమిద రైలుబండ్లలో పనిచేయు యుద్వోగులను తగ్గించుటకు, ఉత్తరువు చేయబడి నది. వర్తకముతగ్గి కొద్దిపాటి రైలుమాత్రమే నడచుచుండుట ఇదల నిమిత్తము చేయవలసినదని. పూర్వము చేసినట్లుగానే పనిచేయుట అవసరములేని ఉద్వోగులకు నిర్బంధపు నెలవి య్యబడినది. నేడునులలోనివారిని గాని, ఆఫీసులలోనివారిని గాని తగ్గించు తెలపులేదు. జిల్లా యుద్వోగులనుగూడ తగ్గించుడరు.

శ్రీ కృష్ణారము అప్పలు.

లాహారు జనవరి 25:— నేడు అంబులూరుండి కొని రాబడిన వసంతకుమారుని న్యాయమూర్తులు చూచిరి. పిమ్మట బాలరాజుపక్షమున నీరీగారు వాదించవారంబించిరి. కుట్ర ప్రారంభకాలమున 1 తేదీన, గూర్జర మొదటిసారి ప్రభు

త్వమువారు మార్పుకొనిరా యను విషయమున మొదట కొంత వాదము జరిగిన యనంతరము 1912 వ సంవత్సరమున ఆక్టోబరు నెలకు పూర్వమునందు ఎట్టికుట్రయున్నది యే నివర్తకమేమి యునులేదు. బాలరాజు బాడుపూరునకు పోయియున్నాడని రామబేహరి నుడివిననుగూడ వానినామ్మాలమునుండి యెట్టి సారాంశమును తీయవలసినదని నీరీగారు వాదించిరి. తనకు పని యిప్పించుట బాలరాజు కిష్టమేనని నైద్యకాలవారితో వసంతకుమారుడు నుడివిన సంగతి బాలరాజు తైపురైటరు యంత్రమున బదులిచ్చెను. లిబర్టీ కరపత్రములను ప్రకటించు టలో పనిచేసెను. కపటభాషను క్రిష్టమును నాట్యసమయమున మాంటాగమికి హాజులను రాజుప్రతినిధిగారినిగూడ నన్నిగోళము నేయు కుట్రలో బాలరాజు చేయున్నాడు. అని యతడు నుడివిన విషయములు ఎండెప్పు ఆప్టు 10 వ నెక్స్టు ప్రకారము చెల్లదగదు. ఫలాహార మైనపిమ్మట నీరీగారు మానుమంతసాయి పక్షమున వాదించిరి. హరిదయానుగతును మానుమంతునకును గల సంబంధమునుబట్టి మానుమంతుని పేరు పోలీసు వారికి తెలిసి యున్నది. మానుమంతునిమీద ప్రధాన సాక్ష్యము ఫజల్ కరీముదై యున్నది. ఆసమయమున పోలీసువారు ఫజల్ కరీముబసను శోధించుటచే నతడు చిక్కులలో మునిగియుండి తన్ను కప్పించుకొను టకు మానుమంతుని పేరు నుడివెను. ఫజల్ కరీము ఆక్షేపణ్ణములగు రాజకీయవిషయములలో జోక్యము కలిగించు కొనియుండెను. అతనియింట దొంగ పూయివ్యవగు గ్రంథము దొరకినది. నేనును మానుమంతును బాంబులనుగురించియు, రహస్యసంఘములను గురించియు ముచ్చటించితిమని ఫజలు కరీము నుడివినవిషయ మెంతమాత్రమును ప్రవపరపబడలేదు. హరిదయానుగతును మానుమంతునకును గల సంబంధము నేర ముతోకూడినదని ప్రవపడలేదు. మానుమంతునిగృహశోధనము సక్రమముగ జరుపబడలేదు. అని న్యాయవాది వాదించిరి. పిమ్మట గోకులచంద్రగారు బాలముతుండుని పక్షమున వాదన మా రంభించిరి. ఇంతలో కోర్టువారు లేచిరి.

డిల్లీ

వైస్రాయుగారికి వచ్చిన యుద్ధవార్తలు

ఫ్రాన్సులో యుద్ధము. ఢిల్లీ జనవరి 24:— వైస్రాయుగారికి ఈక్రిందివార్తలు వచ్చినవి:— న్యూపోర్టువై జర్మనీవారు ఫిరంగిగుండ్లవర్షమును కురిపించినయెడ, ఇరుకటల కాల్బలములను చేతులు చేతులు కలుపుకొని ఘోరముగ పోరినయెడ ఫ్రెంచిదొరతనమువారి ప్రకటనకలన తెలియుచున్నది. ఆల్ కాను పరగణాలో పాంట్ ఆహూసనకు వాయవ్యముల బుధవారమునాడు తమ వద్ద ఫ్రెంచివారు లాగి కొనిన కండకములలో కొన్నింటిని జర్మనీవారు తిరిగి లాగిగోరి. ఇవిగాక ఆవ్రెహంటు ఆవరి లో ఫ్రెంచివారు ఇటీవల స్వాధీనపరచుకొనిన కండకములను జర్మనీవారు తిరిగి లాగిగోరి. సోయిసస్సువద్ద జరుగుచున్న యుద్ధములో మార్పు లేమియు లేవని మాజీమాటికి తెలియ వచ్చుచున్నది. ఇది ముఖ్యముగ గమనింపదగిన యున్నది. ఏమందురా? జర్మనీవారు ఫ్రెంచిసేనలవై వారిని వెనుకకు నెట్టవలె నని ప్రయత్నించిరి. ఈ ప్రయత్నములో వారికి లాభించనం దున మార్చేమియు కలుగలేదని వార్తలు వచ్చుచున్నవి.

“డర్ వార్డు” అను బ్రిటిష్ పత్రిక నావను హాలండు తీరమున ఒక జర్మను క్రూసరు ఆపి దానిలోని కళాసులను బోట్ల మీద ఎక్కువని ఉత్తరువు నిచ్చి “డర్ వార్డు”ను ముంచివేసిరి.

టర్కీ సేనలు

వాని ఆంతుకనుగొనుట ఢిల్లీ జనవరి 24:—గుర్ హాప్రాంతములలో యున్న టర్కీ సేనలు ఏయే ప్రదేశములలో నున్ననో కనుగొనుటకు 20 తాళిఖునజనరల్ బేకేట్ గారు ట్రెగ్రిన్ నదియొక్క ఎడమవైపున యున్న మజెరానుండి వెళ్లి ఈక్రింది విషయములను కనిపెట్టిరి. టర్కీ వారి సేనలు మజరా 7 మైళ్లదూరమున రటాకాబుకు దక్షిణమున యిసుకనిబ్బలమీదనున్నవి. టర్కీ సేనలు కాలవ దాటి పోవునట్లు వెనుకకు తిరిగి వేయబడిరి, వారు, చెల్లొచ్చెదరై పారిపోయినది. చాలవచ్చుము కలిగినది. టర్కీ సేనలు నుకాము చేసిన స్థలములలోను, వారిబోట్లమీదను ఫిరంగుల కాల్బబడినవి.

బర్మా.

సహకార పరిషత్ సభకు కిమ్మియను రంగూను జనవరి 25:—నర్ ఇమెట్లనుగాను గారి అధ్యక్షత క్రిందనున్న సహకార పరిషత్ సభకు కిమ్మియనువారు నేడు “ఇ బావనా” స్త్రీయడమిద బయలుదేరిరి. వీరు రంగూను

నుండి బయలుదేరక ముందు రెండుపక్షములుగ నేర్పడి మాండలేలోని చాల స్థలము లను చూచిరి. సెంట్రలు కో ఆఫ్ టెన్చు వ్యాంకు దిగువ నీటికి దుంచి ఆభి ప్రాయముకట్టిగడది. హిందూదేశమునంతటలా, దీనికి ప్రయోగముగ భరమన్నది. భవతిగంధములు బాగాడినచే ముచ్చుండునకుత్త, వ్యవసాయవారు లిందులో చాలాకృష్యము గూవుచున్నందునకును చాల సంకసించిరి. విద్యాధికులు తలచుకొనిన యెడల నీ యుద్ధమాభి వృద్ధిచై చాల చేయవచ్చునని వీరు తెలిపిరి.

వారంటును జారీచేయుట

బామినుమిద విడుదలచేయుట.

రంగూను జనవరి 25:— గ్రహము అందు కంపెనీ వారు వెట్టుకొనిన దరఖాస్తు ననుసరించి, రంగూనుజిల్లా మేజిస్ట్రేటుగారు, హెచ్. సి. ఎల్. గారిమీద వారంటునుజారీచేసిరి. ఇత డిడివరకు, గ్రహము కంపెనీవారి వర్తకభాషలో నొక దానికి మేనేజరుగనుండెను. తమకును, మూలాదావున్న కంపెనీ వారికి లక్షలకొలది జరిగిన వ్యాపారములో, నితడురప్ప జమాఖర్చు లెక్కలను వ్రాసెనట. దావుడ్లు కంపెనీవారు, లి య్యము, ప్రతిమున్న గునవిరవాణాచేయుదురు. 5 వేల రూపాయలకు ఇద్దరి పూచిమీద నితనికి బామిను ఇయ్యబడినది

25 వేల రూపాయల దావా.

గ్రహము అందుకంపెనీవారికిని మూలాదావున్నకంపెనీ వారికిని 5 సంవత్సరములనుండి వ్యాపారము జరుగుచున్నది. దావుడ్లుకంపెనీవారు లెక్కలుమాడగా, వీరు 25 లక్షల రూపాయల నియ్యకలసిగట్లు తెలిసిందనియు నందుచే తమకప్పించ వలసినదని దావుడ్లుకంపెనీవారు నేడుదావాచేసిరి. ప్రతివారు లగు గ్రహం కంపెనీవారు వారులకు పిప్పింగు ఏజెంట్లుగ నున్నారు.

జర్మనులధికారుల ప్రకటన.

లండను జనవరి 25:—ఆండ్లెగ్నాము. జర్మనునా కాదభాధికారులట్లు ప్రకటించినారు:—డిడ్లిట్లు, డెర్లినుజరు, మార్క్స్, బ్లూచరు అను మనయుద్ధనావలను, నాలుగు క్రూసరులను, రెండు డిస్ట్రోయరులను ఉత్తరముద్రములో, బ్రిటిష్ వారి అయిదు యుద్ధపు క్రూసరులు, వెక్కు చిన్న క్రూసరులు 26 డిస్ట్రోయరులతో యుద్ధముచేసినది. హెలిగోలాండుకు 70 మైళ్లదూరమున 8 గంటలు యుద్ధమైనతరువాత, బ్రిటిష్ యోడలు, యుద్ధము చూచి వెనుకకు వెళ్లిపోయినది మాకు తెలియవచ్చిన విషయమునుబట్టి ఆంగ్లేయుల యుద్ధపు క్రూసరు ఒకటియు, మన బ్లూచరు అను క్రూసరు ఒకటియు మునిగిపోయినట్లు తెలుచున్నది. మిగిలిననావలు క్షేమముగ చేరుచేరినవి.

జర్మనీవారి కిల్లులు.

జర్మనీవారు ప్రకటించిన వైవాద్ర ఆబద్ధము మనయుద్ధ నావలు అన్నియు నురక్షితముగ చేరుచేరినవని ఆంగ్లేయనా కా దళమువారు ప్రకటించిరి.

న్యూజిలాండు ప్రొకెక్టుమినరగారి ఆభి:ందనము

మొట్టమొదట కాయుద్ధములో పనిచేసిన న్యూజిలాండును యుద్ధపు క్షాత్రులను మెచ్చుకొనుచు వీరిటు తంలివాద్ర నిచ్చిరి:—ఇటువంటి విషయముల కలన సామ్రాజ్యచరిత్రలో నూతనవిషయములు పొగిరంభమగును. కాలనీలు, తమపక్షమున కాకాయుద్ధమునందు, శత్రువులతో నొకయుద్ధనావ పోరును న్నదని సంతోషించవలెను. దీనివలన, కాలనీలకు ముప్పదేశము గు ఇంగ్లండుతో సంబంధము కలిగియున్నందునకు మునుపటి కంటె నెక్కువగా నానందించుచున్న జర్మనీవారిమిత్రములు నరింపజేయబడునను వాంఛకాలనీలకు మునుపటికంటె మెచ్చులగును. కావట్టి బ్రిటిష్ పా ప్రాన్యమునకు ఎండు కలుగకుండచేయుటకు చలనంబుకు చిన్న కాలనీలు పారాడుచున్నవి. యుద్ధము ప్రార్థిమిక తరువాత యేర్పడు స్థితింబు ననుసరించి నూతన పద్ధతు లవలంబించవలెను.

నెరవణనాద్ర

లండను జనవరి 25:— స్త్రీయడమిద బయలుదేరి ఆల గ్నాండురుగారు నిపోయిరి.

క్రి.శే.మల్లెన

కొక్కొండ వేంకటరత్న కవి.

క్రి.శే.మల్లెన మహా పాద్యాయ కొక్కొండ వేంకటరత్నము పంతులవారి స్మరణ చిహ్న నిర్మాణార్థము ది వ్రుమైన సభ నిర్వహణము సాయంకాలము 5-30 గంటలకు రాజధానికళాశాలలో సమావేశమయ్యెను. శ్రీయుత చెన్నారెడ్డి భానుమూర్తిపంతులుగారు అధ్యక్షులుగా నెన్నకొన బడిరి. మొదటి తీర్మానమును వారే యుపపాదించిరి.

మొదటి తీర్మానము

మహా పాద్యాయ కొక్కొండ వేంకటరత్న కవిగారి మృతికి మిక్కిలి వగచుచు ఈ సమావేశము వారు వారి కుటుంబమునకు తమ సానుభూతిని తెలుపుచున్నారు.

ఈ తీర్మానమును గురించి యుపన్యసించుచో భానుమూర్తిపంతులు గారి క్రింది సారాంశములుగల వాక్యములను బట్టిరి.

అస్థిరమునకు సంబంధించిన దేహానుకూలములకు ప్రకృతి కాస్త్రములు పాటుపడుచున్నవి. వానివలన వ్యాధిమోహ మేర్పడియున్నది. వాల్మీకి వ్యాసులే మన యాదర్శముల నిచ్చినవారు. వైదికాధ్యాత్మిక విషయములలో వారే మనకు మార్గదర్శకులు. నాకు ప్రకృతి కాస్త్రములందు గౌరము లేకపోలేదు. కాని స్వదేశీయ వాఙ్మయమే యెల్లప్పుడును మానవుని యభివృద్ధికి మూలకారణమగుచుండును. పాశ్చాత్య గ్రంథకర్తలలో మేటినిస్థియవంటివారిని వెదకినను మనయాదర్శములకు సరిపోవు అదర్శములకు స్పృహించినవారు కానరాదు. రామ కృష్ణుల నటుండనిండు. భీష్మునిపోలిన పాత్ర ఎచ్చట నైన కానదయ్యనేమో పండిలింపుడు. మన వాఙ్మయమే మన నాగరకమును నిర్మించినది. పూర్వము మన ప్రభువులు కృష్ణ దేవరాయుడులు కవులను గౌరవించిరి. వెద్దన చెందిన యాదరము వర్ణనీయుడు. కవులకు రాజులు ఆశ్రయాలా రాజులకు కవులశ్రయాలా యను ప్రశ్న నాలోచించితిమేని రాజుల పేర్లను అప్రతిమానభంగి నిలవజట్టినవారు కవులే యగుట చేత కవులను రాజులశ్రయించినను సరియగును. మహాకవి బ్రహ్మసమ్రాటము. కవిపూజప్రత్యక్షబ్రహ్మపూజ అట్టిపూజార్హుడగు కొక్కొండ వేంకటరత్న కవిని కొల్పోయినందులకు మన మెల్లప్పుడును వగచుచున్నారము. మన వగవును సానుభూతిని వారి కుటుంబమునకు చేర్చినచో కొంతయోదార్పిన వారగుదుము.

సభవారు మానముగా నీ తీర్మానము సంగీకరించిరి. తరువాత ఆధ్యక్షులు కొందరు ప్రముఖులు సభకు రాతీసంకులకు చింతిలుచు పండిన వార్తలను తెలియజేసిరి. అందులో రాజమహేంద్రవరమునండి వచ్చినవార్తలో వేంకటరత్న కవిగారి కుటుంబమున కేదైన సాయమేర్పరచ వలసినదని వ్రాయబడి యుండెను.

రెండవ తీర్మానము.

వేంకటరత్న కవిగారినువలన మనకుగల గౌరవాదరములను సూచించుటకు ఆసుప్రసిద్ధ గ్రంథకర్తయొక్క గ్రంథములను ముద్రింపించుట ఆంధ్రుల కర్తవ్యమని ఈసభ యభిప్రాయ పడుచున్నది.

ఈ తీర్మానమును శ్రీయుత వావిళ్ల వేంకటేశ కృష్ణారావు గారు పాదించిరి. తాము వేంకటరత్న కవిగారి కిష్టులనిచెప్పి వారిచేత్రమునకైనది ఈ క్రింది సారాంశమును వెల్లెచుచు నుపన్యసించిరి.

సప్తసంహారములలో కృతి యుత్తమము. రామునిపేరు నిలుపుటకు వాల్మీకి కారణభూత మయ్యెను. పేరు నిలుపునవి బొమ్మలు, చిత్రపటములు స్మరణచిహ్నములు కలవుగాని అవియు నశించునయ్యె, కవికృతియే కవికి స్మరణచిహ్నమును టకు సందేహములేదు. గొప్పగొప్పకవులకు గౌరవము పట్టి యుండుటచేత వారు వ్రాసిన గ్రంథములు ప్రచారముకాకున్న వి వానిని ప్రచారముచేయుటే వారియశస్సును నిలుపుటకు మార్గము.

బ్రహ్మశ్రీ మల్లాది నూర్యనారాయణ శాస్త్రిలవారు తీర్మానమును బలపరచుచు కొక్కొండ వేంకటరత్నము పంతులగారి జైలిగురించి ముచ్చటించిరి. కొందరు ఆ జైలి కఠినమని యాక్షేపించినను దానికిని తన గౌరవమును కాలమును లేకపోలేదని వాదించి వట్టికవిమాత్రమేగాక పంతులు గారు గ్రాంధి కాంధ్రవక్తలుగా మార్గదర్శకు లయినారనియు ఇతరులు హాస్యము చేయుచున్నను, తాము పుట్టిన మతమును

మనస్సాక్షి ననుసరించుటకై త్యజించి దృఢచిత్తమును ప్రకటింపవలయును నుడిచిరి. తీర్మానము సభవారిచే సేకరింప ముగా సంగీకరింపబడెను.

3-వ తీర్మానము.

వేంకటరత్న కవిగారి స్మరణచిహ్నముగా నేదేని ప్రతిష్ఠాపించుట ఆంధ్రులొకమునకు కర్తవ్యమని ఈ సభవారి యభిప్రాయము.

ఈ తీర్మానమును బ్రహ్మశ్రీ పురాణం నాగభూషణము పంతులవారు

“వేంకటరత్నము పంతులవారు వ్రాసిన యువరాజు గారి హిందూదేశ సంధర్శన గ్రంథము ఆంగ్ల భూమిలో గూడ మేడవదని ఇతరభాషలలో ఇతరులు ఇదే విషయమును గురించి వ్రాసిన గ్రంథములకంటె గుణవంతమనిపించుకొనెను. విశ్వీరియ మహారాజుగారు ఆంధులకు సంతసించిరి. మనపద్ధతులకు ఆచారములకు భిన్నమగుపద్ధతులు ఆచారములుగల ఆంగ్లకులకు మెప్పుకలుగునట్లు ఇచ్చటిపండితులు వ్రాయబడినవి. ఈ మాత్రమేకాదు. రత్న కవిగారు యపన్యాసములనిన సురేంద్రనాథ బెనర్జీగారి యపన్యాసములకువలె జనులు గుంపులుగట్టుచుండిరి. వక్తృత్వమునకు ఆంధ్రమునకుగల సుపాద్యములున్నవనుటకు వ్యక్తీకరించిన మహానుభావుడు కొక్కొండ వేంకటరత్న కవి. కావున వారికి స్మరణచిహ్నము నెలకొల్పట అత్యవసరము” అను సభమధ్యమాటలతో నుపపాదించిరి.

గా. హరిసర్వోత్తమరావు గారి తీర్మానమును బలపరచుచు నీక్రిందియొక్కమును ముద్రింపజేసిరి అదివరకొక ఉపన్యాసముచెప్పినట్లు కవికార్యములను నుదాత్తచరిత్రమును ఆతనిస్మరణ చిహ్నములేయవలసినవే. దానికి తగినవిర్వాటు ముంత తీర్మానమున చేయబడుట సమంజసే. కాని సంఘపరముగా సంఘపు స్వలాభముకొరకై సంఘము చేసికొనవలసిన విర్వాటాక్కట్టి కావలసియున్నది. ఏ సంఘముయినను ఆదర్శములులేక అభివృద్ధి కావాలదు. అట్టియాదర్శములు జీవితము యొక్క అన్ని కాలాలలోను ఆవసరములు. ఉత్తమగ్రంథములను జదివి అందులోని యాదర్శములను మానసికముగా తత్వీకరణముగా గ్రహించువారు స్వల్ప సంఖ్యాకులుండురు. ఇతరులకు ముఖ్యముగా ఆదర్శములుగా నుండగల మహాపురుషులు పుట్టి ననే జాత్యభివృద్ధి కంతురమేర్పడును. మహాపురుషుల రాధన పాశ్చాత్యదేశములలో వివిధగానున్నది. ఆకారణముననే స్మరణచిహ్నములను చిత్రపటముల రూపమునను ప్రతిమముల రూపమునను ఇతర రీతులను నెలకొల్పటమును నాచారమేర్పడియున్నది. మన యభివృద్ధికి జీవిత కృత్యములోని దేశభాష వాఙ్మయకాఖ్యయే మొదటియాధారము. దీనియం దాదర్శములు పొడగట్టునట్లు నిర్మించుకొనవలసి యున్నాము. బ్రిటిషుప్రభుత్వముక్రింద ఆంధ్రభాష పునర్జీవమంద ప్రయత్నించిన మొదటి తరములోని ప్రముఖులగు వాఙ్మయకర్తలలో కొక్కొండ వేంకటరత్న కవి యొకడు. ఆతనితో సమానులు ఆతరమున లేకపోలేదు కాని ఆతడు ఆతరమున జేసినపని యత్యంతావశ్యకము. కావున నతనికి స్మరణచిహ్నమును నిర్మించుట యనిన మన ప్రోత్సాహమున కొకయాదర్శమును కంటి యదుట నెట్టుకొనుట యగుచున్నది.

సభవారి తీర్మానము సేకరింపముగా సంగీకరించిరి.

నాల్గవ తీర్మానము.

మొదటి తీర్మానము వేంకటరత్న కవిగారి కుటుంబమునకు తెలుపుటకు ఆ గౌరవనాధిపతిని ఈ సభవారు కోరుచున్నారు.

ఉపపాదకులు:— శ్రీయుత వావిళ్ల వేంకటేశ కృష్ణారావు.

బలపరచినవారు:— వింజనూరి రంగాచార్యులుగారు.

ఐదవ తీర్మానము.

రెండుమాడు తీర్మానములను ఆనరణలోనికి చెచ్చుటకుగాను ఈక్రింది ప్రముఖులతోజేరిన యొక సభనియమింపబడెను. దానికిబ్రహ్మశ్రీ, పురాణం నాగభూషణపంతులవారును, శ్రీయుత కాశీనాథుని నాశ్వరరావుగారును, మద్రాసు రాజధానికళాశాలాంధ్రభాషాభివృద్ధి సమాజపు కార్యదర్శియు సహకార్యదర్శియగు నెన్నకొనబడియున్నారు.

శ్రీయుతులు జి. వేంకటరంగరావు, పండిత డి. గోపాలాచార్యులుగారు, కె. నాశ్వరరావుగారు, ఎన్. పట్టాభిరామరావుగారు, పు. నాగభూషణంగారు, వా. వేంకటేశ్వరశాస్త్రిగారు, డాక్టరు. ఏ. లక్ష్మీపతిగారు, పా. రామారాయనింగారు, వి శివరామయ్యగారు (నెల్లూరు), కేకూరు. శ్రీని

వాసరావుగారు, వావిలికొలను నుల్లూరావుగారు, జయంతి. రామయ్యపంతులుగారు, సదావిశ్వాకర్తుగారు, ఎ. ఆర్వారు శెట్టిగారు, పండిగుంట. నూర్యనారాయణ శాస్త్రిగారు, అధ్యక్షుడు, ఆంధ్రభాషాభిమాని సమాజము, పే. నారాయణమూర్తిగారు, నా.కుప్పస్వామయ్యగారు, కె.తాయన్నగారు. రే. లక్ష్మీనరసారెడ్డిగారు, తె. పట్టాభిరామిరెడ్డిగారు, ఏనాదిరెడ్డిగారు, చెన్నారెడ్డి భానుమూర్తిగారు. శ్రీరాజమంత్రి ప్రగడ భుజంగరావు బహద్దరు జమీందారుగారు ఏలూరు.

ఈసంఘమునకు పా. రామారాయనింగారు అధ్యక్షులుగాను శ్రీయుతులు. కే. నాశ్వరరావుగారును, పురాణం నాగభూషణం పంతులుగారును, ఆంధ్రభాషాభివృద్ధి సంఘ కార్యదర్శియు కార్యదర్శియగు నుండుటకు కోరుచున్నాము.

ఉపపాదకులు శ్రీయుత కొ. నూర్యరావుగారు బలపరచినవారు గా. వాయుజీవోత్తమరావుగారు

తీర్మానములయిన పిదప అచ్చట సభచేరిన వారిలో కొందరు సలహామీద చందాపట్టీ ప్రారంభింపబడియెను. రమారమి రు 125 లు చందా పడియెను.

నిన్న సాయంకాలము రజనస్వలానంతర వివాహము జిల్లుకు సంబంధించిన మహాసభయొక్క జీయమైయున్నను, వేంకటరత్న కవి స్మరణచిహ్న సభ ఇంతి జనుప్రథమగా జరిగినందులకు సంతసంపవలసియున్నది.

కొక్కొండ వేంకటరత్న కవి స్మరణచిహ్న నిధి	
గుమ్మడూరి వేంకట రంగారావు.	30-0-0
వావిళ్ల వేంకటేశ్వరులుగారు	20-0-0
ఒక ఆంధ్రుడు.	30-0-0
చెన్నారెడ్డి భానుమూర్తిగారు	5-0-0
గా. హరిసర్వోత్తమ రావుగారు	5-0-0
క్రొత్తపల్లి నూర్యరావుగారు	2-0-0
మల్లాది నూర్యనారాయణ శాస్త్రిగారు	1-0-0
మచాలక సభా బాలుడు.	2-0-0

అనకాపల్లి జెనరల్ మార్కెట్టు:— ఈ మార్కెట్టు కట్టడములకు కావలయు నివేశనమును సంపాదించుటకై ప్రభుత్వమువారు అనకాపల్లి మ్యునిసిపాలిటీ వారికి రు 10,000 అప్పుగానిచ్చుట కంగీకరించి.

రాజమృతినిధిగారి కార్యనిర్వాహక సభ:— ఇపుడు నియమింపబడవలసియున్న హైందవ సభ్యులందరిలో కలకత్తా హైకోర్టు జడ్జిసర్ అనుతోష్ ము కర్ణిగారు గాని మనరాసు హైకోర్టు జడ్జిసర్ సి. శంకరనాయక్ గారు గాని నియమింపబడుదురని సమాచారముగా నమ్మి డిచ్చర్ గారు ‘క్యాపిటల్’ పత్రికను వ్రాసియున్నారు; ఆయన సమాజముగా సర్ అనుతోష్ గారి నే యెక్కువ పురస్కరించుకొని వ్రాసి యున్నారు. హైందవ సభ్యులకు బహుశా విద్యాకాఖ్య సంబంధించిన విషయము లొప్పగింపబడును. కలకత్తా జడ్జి గారు విద్యావిషయక సభ్యులందరి కాదర్శ ప్రాయులుగ నుండురని డిచ్చర్ గారి దృఢాభిప్రాయము.

STOP PRESS TELEGRAMS.

UN-CORRECTED.

LONDON, January 25

AMSTERDAM.—The German Official Naval Statement says:—During the advance in the North Sea of Seydlitz Derflinger, Moltke and Blucher, accompanied by four small cruisers and two flotillas of destroyers our squadron became engaged with the British force of five battle cruisers, several small cruisers and 26 destroyers. The British broke off engagement after three hours' fight seventy miles west-north-west of Heligoland and retreated. According to the information available one British battle cruiser and on our side Blucher were sunk. All other German vessels returned to the port.

LONDON:—German version is not worthy of credence British admiralty announces that all the British battle-cruisers are safe.

Reuter learns that the High Commissioner for New Zealand has sent a telegram of congratulation to the battlecruiser New Zealand. 'Well done Halsey'. High Commissioner paid a tribute to the work of the vessel and said, "such events mark a new era in the history of the Empire. Dominions must rejoice that one of their representatives is in the front rank against the for and it will make dominions prouder than ever of their connection with the mother country and inshure then to further effect to shatter the German designs.—Thus strong young states are taking their share in maintaining the integrity of the Empire and when war is over new conditions will demand fresh measures"

LONDON, January 25.

Death is announced of Alexander, elder shipowner.

FOREIGN TELEGRAMS.

(REUTERS AGENCY.)

WAR NEWS.

THE GREAT EUROPEAN WAR.

GREAT BRITAIN.

Averted German Naval Raid.
No British Ships Lost, Casualties Slight.

LONDON, January 24.

The Admiralty's statement regarding the naval action adds that no British ship was lost, and the casualties among the personnel are at present reported to be slight. The "Lion," which led the line, had only eleven wounded and none killed.

The "Bluecher's" Crew.

One hundred and twenty-three survivors from the "Bluecher" were rescued out of a crew of 885. Possibly more have been saved.

The Destroyers and Light Cruisers.

No reports from any destroyers and light cruisers as to fighting have yet been received, though some have apparently taken place.

Terrors of Modern Warfare.

New and Wonderful Weapons.

LONDON, January 24.

An officer, describing the instruments of warfare, says:—"We have been using a wonderful pistol firing fireballs which light up the ground. We have got a new kind of bomb. One killed thirty Germans recently. It is reported that the Germans have got a land torpedo which burrows under the earth."

Swedish Papers' Comments on Norfolk Raid.

LONDON, January 24.

The Swedish papers severely criticise the German air-raid on Norfolk as an act of murder pure and simple.

FRANCE.

A Communiqué.

Situation in France.

LONDON, January 25.

PARIS.—This evening's communiqué said:—"The Germans heavily bombarded the District north of Zilleske. There was a sharp fusillade near Chateau Hérmittag, but no infantry attack occurred. Some shells were fired into Arras, and there was a fusillade north of that town. The enemy fired numerous bombs into La Boisselle in the region of Albear, but our artillery compelled him to cease fire. There was rather a sharp fusillade in the direction of Cernay. Fighting in the region of Four de Paris in Argonne has ended. We have maintained all our positions except fifty metres of trench demolished by the enemy's heavy bombs. The struggle in Alsace continued to-day in the regions of Uffholtz and Hartmanns Wiler-kope, where we are close to the enemy's wire entanglements. No news of fighting has been received."

Later Communiqué.

LONDON, January 25.

PARIS.—Communiqué says:—"We progressed slightly eastward of Saint Georges. On the rest of the front artillery duels have taken place. There has been intermittent gunfiring from Lys to Oise. The enemy counter attacked at Berry-au-Bac, but were repulsed and the trenches, in dispute, remained in our possession. We demolished several German works and shelters in Champagne. Very lively rifle fire in Bois-de-la-Grurie was checked by our artillery. We completed the destruction of the bridges at Saint Mihiel. In Lorraine we surprised and captured the detachment of the Bavarians at Embermenil. Thick fog prevails in Vosges and Alsace."

Failure of Germans to Check French Advance.
Explanation Demanded.

LAHORE, January 25.

The "C. and M. Gazette" Cables:—"London 23rd January.—The German failure to arrest the French advance at Berry-Au-Bac shows that the French endeavour to protect Rheims by surrounding the German position outside the town continues. Reports from Bois-Le-Prete and the forest of Opremont show that the movement mentioned before (which was held to endanger the German salient position at St. Michael) has been checked. Hartmann Weilerkopf whence fighting is reported appears to be in the immediate neighbourhood of Thana where the ground is so bad that only small bodies of infantry and mountain guns can be employed. The Germans around Altkirch are suffering from floods. The French are on higher ground."

Bombs on Dunkirk and the Villages around.

German airmen dropped eight bombs on surrounding villages, with the result that seven persons were killed and twelve wounded. In addition they set fire to a shed full of goods.

Allies' Airmen deal with the Raiders.

British and French aircraft pursued and brought down one of the enemy craft, whose two pilots were made prisoners later.

RUSSIA.

Further Russian Successes.

Two Divisions of Turkish Army Corps Defeated.

LONDON, January 24.

PETROGRAD.—Russians have defeated the Thirty-Third and Thirty-fourth Turkish divisions of the Eleventh Army Corps in the region of Chorsan and have captured all their mountain artillery.

TELEGRAMS.

Turkish Territory Solidly Held by Russians.

The Russians at present occupy solidly all Turkish territory which they held before the fighting at Sarykamysk.

Armenians in the Caucasus.

Churches Pillaged and Burned.

An Armenian Priest at Karaugan says that all churches in the neighbourhood of the frontier have been pillaged and burned to the ground.

Pitiful Condition of Refugees.

There are thousands of refugees who are in a state of pitiful destitution. They are without homes, without food and without clothing.

Christian Fugitives.

A member of the Duma telegraphs from Julfa that forty-five thousand fugitive Christians have arrived there. The majority are women and children. They have suffered fearful hardships owing to the season, the state of the roads and the lack of food. Great kindness is being shown to the refugees by the Armenians in the Caucasus.

A German Attack Repulsed.

LONDON, January 25.

PETROGRAD.—It is officially stated that on the right bank of the Vistula there were unimportant engagements on the 23rd instant, from Rodzinovo to the Vistula, in the regions of Borjmoft and Gumine, where a German attack was repulsed with loss. An attempted Austrian advance in the region of Lasliski in Galicia was repulsed with heavy loss. There was an artillery duel all day on the 22nd instant, near Kumpolunga in Bukovina.

HOLLAND.

A Gruesome Spectacle at Louvain.

Corpses of Civilians.

LONDON, January 24.

AMSTERDAM.—A gruesome spectacle was witnessed at Louvain at the disinterment of corpses of civilians killed during the days of terror, a monument of Van Der Weyer. The Germans asserted that none had been buried there. The Municipality, however, ordered an investigation and fifty-seven bodies were found lying in a ghastly position. There were men, women and children aged from fourteen to seventy. They have now been buried in a cemetery.

German Aircraft Over Dutch Territory.

Holland's Protest.

LONDON, January 24.

The Netherlands Government has instructed its Minister in Berlin to draw the attention of the German Government to the violation of Dutch neutrality in consequence of aircraft flying over the Dutch territory.

Reported Naval Fight in Friesland.

Between British and German Fleets.

LONDON, January 25.

AMSTERDAM.—A telegram says that heavy gunfiring was heard yesterday morning at Franckers in Friesland. Apparently a fight between the British and the German fleets took place north of the Islands of Ameland and Schiermonnikoog.

TURKEY.

The Ottoman Bank.

Turkish Government's Promises.

LONDON, January 24.

SOFIA.—British and French managers and employees of the Ottoman Bank in Constantinople have arrived at Dedegatch. The Government promised that no illegal action would be taken against the Bank. The original intention of Government to take over the management caused a depreciation in the value of bank-notes, but the abandonment of the plan led to recovery.

Anxiety at Constantinople.

A Submarine Raid Feared.

Torpedo and motor boats are constantly patrolling the port of Constantinople, as a submarine raid is feared.

Mutiny in the Turkish Army.

Seventeen Officers Shot.

LONDON, January 24.

News has reached Odessa of mutinies in the Turkish Army. Enver Pasha has caused seventeen officers to be shot.

The Persian Gulf Operations.

BOMBAY, January 24.

The "Times of India" published a diary of a Transport Officer describing the Persian Gulf operations between the 8th November and the 22nd. After Fao has been bombarded by the Gunboat and B. I. Boat "Umaria" transports steamed 20 miles up the river where the rifle fire silenced by the Gunboat. On the 8th November troops were landed at Abadah thirty miles from Basra. On the 11th November 7 to 8 hundred Turks who had marched from Basra attacked immediately on arrival but were dispersed, 117th Mahrattas pursuing them into desert. Prisoners complained of insufficient food and unwillingness to fight and stated that large Turkish force was following. Friendly Seikh offered several thousand troops. At 2 p. m. the "Espiegle" sank two Turkish gunboats. On the 16th November six more British transports arrived and Dorsets 104th Rifles and 20th Punjabis attacked the enemy two thousand strong who were driven up the fire from the Gunboat and the Mountain Battery. Among the casualties was Captain Maclean wounded on his left forearm. On the following day the British at a loss of 65 killed and three

TELEGRAMS.

hundred wounded drove the enemy out of the village up the river. Our troops marched along the river bank in the desert, while the enemy entrenched themselves in date groves. Two Captains one Major and one Political Officer were killed. After camping here two days our troops marched on Basra, thirty two miles in sixteen hours on the report that the British Residents were in danger. They arrived at Basra on the 22nd November amid scenes of great enthusiasm.

Barrett on Turkish Disposition at Mazerah.

DELHI, January 25.

A Press Communiqué states:—General Barrett reports that on the 20th January he made a naval and military reconnaissance from Mazerah on the left bank of the Tigris opposite to Gurnah to ascertain the disposition of the Turkish force in that neighbourhood. The enemy's outposts were found some 7 miles north of Mazerah on the sandhills south of the Ratab Canal. The enemy was driven across the canal and retired in disorder suffering severe losses. His camps and dhows were shelled.

AUSTRIA.

Heir-Presumptive in Germany.

Speculation as to its Object.

LONDON, January 24.

The Mission of the Austrian Heir-Presumptive, who has gone to Germany, is exciting considerable speculations. It is believed in some quarters that he is seeking Germany's permission to conclude separate peace, although, in view of his pro-German sympathies, it is more probable that the object of the mission is to secure greater support from Germany, particularly in order to check the growing peace movement in Austria.

AMERICA.

Enemy's Vessel in Porto Rico.

To be Ordered to Leave.

LONDON, January 24.

WASHINGTON.—The captured British collier "Farn," commanded by a lieutenant from the "Karlruhe" will be ordered to leave Porto Rico within twenty-four hours or it will be interned.

Charge of Partiality

Bryan's Reply.

LONDON, January 25.

WASHINGTON.—Mr. Bryan has issued straightforward and vigorous reply to the charges made by the German sympathisers that the United States is showing partiality towards the allies. Bryan affirms that the Germans and the Austrians appear to assume that some obligation rests on the United States to prevent all trade in contraband, thus equalising the difference due to the relative naval strength of the belligerents. No such obligation exists and it would be an unneutral act and an act of partiality on the part of the Government to adopt such policy.

RUMANIA.

Germany and Rumania.

Reported Strong Official Protest.

LONDON, January 24.

PARIS.—A Petrograd message to the "Temps" says that the German Minister in Bukharest has addressed an official protest to Rumania from the German Government in the shape of a Note declaring that Rumania gave Provincial Prefects instructions with regard to mobilisation in which it was indicated that Rumania would shortly begin hostilities against Austria, and further that the Rumanian Government is not preventing but encouraging by every means the diffusion in Transylvania of revolutionary proclamations having in view the provocation of a rising and the separation of Transylvania from Hungary. These points are regarded by Germany as hostile acts against her Ally and not in accord with the amicable relations between Germany and Rumania.

No Official Confirmation.

There is no official confirmation of the message.

ITALY.

Arrest of the Italian Vice Consul.

LAHORE, January 25.

The "C. and M. Gazette" Cables:—"London 23rd January.—Italy has asked Germany to explain the arrest of the Italian Vice Consul at Liege on an imputation of postal contraband. (Censored.)"

SOUTH AFRICA.

A Rebel Attack Repulsed.

Heavy Loss to the Enemy.

LONDON, January 24.

PRETORIA.—Twelve-hundred of the enemy with four guns, under Kemp and Maritz, attacked Upington in the morning but were repulsed, leaving twelve dead, twenty-three wounded and many prisoners. The Union forces had three killed and twenty-two wounded.

GENERAL NEWS.

GREAT BRITAIN.

Foundering of a Wilson Liner.

LONDON, January 24.

The Wilson liner "Hydra" has foundered off the coast of Donegal owing to the shifting of cargo in a storm. Two of her crew reached shore, but a boat containing eighteen is missing.

TELEGRAMS.

New Chief Liberal Whip.

LONDON, January 25. It is officially stated that Mr. Gulland succeeds the late Mr. Illingworth as chief Liberal Whip.

PORTUGAL.

Cabinet Resigns.

LONDON, January 25. LISBON.—The Cabinet has resigned.

INDIAN TELEGRAMS

(Associated Press Agency.)

WAR NEWS.

DELHI.

War Cable to the Viceroy.

DELHI, January 24. The Viceroy has received the following telegram from the Secretary of State dated 23rd January:—

The fighting on East Front.

A French communique records the bombardment of Neuport with considerable violence and infantry attacks of extreme fierceness in a hand-to-hand struggle. In Alsace Germany recaptured part of the trenches northwest of Pont a Mousson captured by the French on Wednesday and also the trenches in the forest of Apremont recently taken by the French, but a significant point is the continued announcement that the situation in Soissons is unchanged, whence may be concluded that the recent German counter-offensive is spent and cannot go further.

The Sinking of the "Durward."

The British merchant vessel "Durward" was stopped by a German submarine off the Hook of Holland and the crew ordered into boats and the ship torpedoed.

German's and Allies' Gains.

Since the Battle of Ypres.

An important French official account of the war for two months since the battle of Ypres states:—A complete check was given to big offensive German movements against our left. The war assumed the character of a siege operation. Except at one point we gained ground everywhere.

The German Gains.

The results obtained by the Germans are the destruction of the market place, Cathedral and Hospital at Ypres, the destruction of Neuport, bombardment of Arras, Bethune, Arras, Sopir and Soissons, the retaking of Hill 132 and ground gained for a mile North of Soissons, and advance of 300 metres in Argonne near Les Meurissons.

Allies' Gains.

The French results include the recapture of the left bank of Yser between Knocks and Hotzas, the capture of St. George's, widening the front round Ypres and bringing to a standstill the furious infantry attacks between the sea and the Lys, the capture of Vermilles, La Boisselle, Quezoy-en-Santerre, Pousay and two around Perthes, while the enemy were pushed still further away from Verdun, important progress made in the woods, especially in La Prete, advance northeast of Nancy and north and south of Sentance, capture of Aspach and Stienback and progress towards Altkirch.

Summing up.

Summing up, the general progress made by our troops is very appreciable at certain points and there is a general retreat of the enemy except northeast of Soissons, to which must be added the check of the German offensive in Poland for a month and the continuation of the Russian offensive in Galicia and the Carpathians and the annihilation of the Turkish Army in the Caucasus. Germany has exhausted the resources of officers and cannot therefore develop effectively, except to the detriment of existing units, but the allied armies can still be reinforced considerably. The German offensive was broken, and their defensive will also be broken in time.

The "Times" Comment.

Commenting, the "Times" says:—Isolated, these results may seem inconsiderable, but collectively they mean much. Specially important are the advance on Yser, the very marked progress round Perthes and the approach to Arras. The whole together and the recent German failure to press home the advance and to enter Soissons justify the French claim to have broken the offensive. On the Eastern front, while the armies in Poland and Galicia remain stationary, important Russian movement continued on the right towards Thorn, threatening the German rear and communication across the Vistula and the extreme left in Bukovina, where a concentration of a considerable Austrian force was noticed.

CALCUTTA.

Enthusiasm over German Defeat.

CALCUTTA, January 25. News of the defeat of the German Cruiser Squadron with the sinking of "Blucher" in the North Sea to-day announced has been received here with intense enthusiasm.

TELEGRAMS.

GENERAL NEWS

PUNJAB.

The Delhi Conspiracy Case Appeals.

LAHORE, January 25. In the Delhi conspiracy case appeals before the Chief Court to-day, their Lordships saw Basant Kumar who had been brought from Ambala. Mr. Beechy then began his reply for Balraj. After some argument as to whether the Crown had receded from their original position with regard to the date of conspiracy the counsel said that there was no evidence of any conspiracy at any of the meetings before October 1912 and that no conclusion could be drawn from Rashbehari's statement even supposing that he did say that Balraj was away to Jodhpur. Regarding Basant Kumar's statement to the dispensary people that Balraj was interested in getting him employed, the Counsel said it was irrelevant under section 10 of the Evidence Act that Balraj lent typewriter or took part in circulating the "Liberty" leaflets or that Balraj was a party to the alleged plot of throwing bomb at the Viceroy at Kapurthala or at the Montgomery Hall during the Christmas dance. After lunch Mr. Beechy replied to the prosecution arguments against Hanwant Sahai. He stated that Hanwant's name on account of his relationship with Hardy was known to the Police and that the chief evidence against him was the statement of Fazl Karim who, the Counsel said, was deep in mire at the time on count of the Police search of his quarters and named Hanwant to save his own skin. The Counsel referred to the discovery of the objectionable literature at Fazl Karim's house and said that the latter dabbled in questionable politics. Further Fazl Karim's statement that his conversation with Hanwant turned upon bombs and secret societies lacked corroboration of any sort and there was absolutely no proof that Hanwant's connection with Hardy was criminal. The counsel then referred to certain irregularities in the search of Hanwant's house. Dr. Gokulchand then commenced his reply on behalf of Balmokund. Their Lordships then rose.

Murder of a Sub-Inspector

Sessions Court hearing Commenced.

EROZEPUR, January 26. The Sessions case in which five Sikhs, one Hindu and one Mahomedan, lately returned from America, are charged with rioting and murder of a Sub-Inspector and Zaildar, commenced to-day before the Sessions Judge, when Mr. Petman opened the case for the prosecution.

People's Bank.

Liquidators' Interim Report.

LAHORE, January 25. An interim report issued by the liquidators of the People's Bank on the progress of liquidation with accounts up to 30th September last says:—Official liquidators hope to be able to declare first a small dividend of two annas in or about June 1915. They say that greater portion of debts due to the Bank are due from some 35 persons, firms or companies, mostly carrying on business of ginning of cotton and manufacture of flour, yarn and cloth. The only way of securing substantial realisations from these concerns was to give them time to retrieve their positions which, of course, involves delay in realisation of debts and depositors and other creditors of the Bank can, therefore, expect to receive only very small dividends during the early portion of liquidation. The liquidators, however, express belief that by the means adopted there is fair prospect in time of effecting substantial recovery.

The 'Bulletin'.

A Daily Medium of Information.

LAHORE, January 25. The "Bulletin" which was hitherto been a paper of war news and selections becomes regular daily from to-day. In its foreword it explains its policy as being medium of information rather than an organ of opinion with such politics as has been called out by war.

Reduction in Train Staff.

LAHORE, January 25. The "Tribute" understands from reliable source that reduction in train staff that has lately been ordered on N. W. Ry. is simply on account of reduction in the number of trains due to reduced business. Such train staffs is not required for the time being is put on compulsory leave as has always been the case in past. There is no intention to reduce the station or office establishment anywhere, nor is the number of the District officers to be reduced.

CALCUTTA.

'Trading with the Enemy' Case.

CALCUTTA, January 25. Mr. D. Swinhoe, the Chief Presidency Magistrate to-day resumed hearing of the charges framed under the trading with the enemy proclamation and Act 14 I. P. C. against Bhusan Chunder Chandra, a merchant of 10, Pollock Street, Calcutta. Mr. Hume, the Public Prosecutor, represented the Crown. He said that the accused was a dealer in glass bangles. On the 5th and the 9th November he wrote and posted in Calcutta letters addressed to an agent named Meyer of Lausanne, Switzerland, regarding a consignment of bangles which he proposed to import into India from Austria through the medium of Meyer. The letters were intercepted and premises searched. The correspondence found during the search, the Public Prosecutor urged, proved his trading with the enemy and also an offence punishable under the Indian Penal Code in that the accused abetted and was a party to a criminal conspiracy to trade with the enemy. After all-day hearing the case was further adjourned.

Arrival of the Governor.

CALCUTTA, January 25. The Governor of Bengal and party arrived at Calcutta this morning from Bankipore.

TELEGRAMS.

Tribute to the Memory of Carnduff

CALCUTTA, January 25. On-reopening of the Calcutta High Court to-day the entire Bench and Bar assembled before the Chief Justice to pay tribute to the memory of the Late Justice Sir Herbert Carnduff after which the Court adjourned for the day.

BOMBAY.

The Mail Steamer.

BOMBAY, January 25. The P. and O. Boat "Salsette" with the outward English Mails of the 9th instant is expected to arrive in Bombay on Friday at 6 o'clock in the morning.

The Viceroy's Departure from Bombay

BOMBAY, January 25. H. E. The Viceroy visited the Alexandra Dock this morning and left Bombay.

Present at the Send off.

At the departure of Lord Hardinge and suite among others who were present at Apollo Bunder in addition to Lord and Lady Willingdon and leading civil and military and naval officers were His Highness the Nizam and Colonel Pinhey, Resident of Hyderabad.

First Criminal Sessions.

A Welcome Feature.

BOMBAY, January 25. A welcome feature of the first criminal Sessions of the Bombay High Court which began its sittings to-day under the Presidency of Sir Stanley Batchelor is that no case of murder is on board for trial. Cases are of theft, bigamy, hurt and cheating among which public importance is only attached to the trial of Sirdhar Kothvale and two others who are committed in connection with Bombay Banking Co., in liquidation.

Tuberculosis in the Bombay Corporation.

BOMBAY, January 25. Some Warmth has been shown in the Bombay Corporation on the subject of tuberculosis. During last year or so vigorous campaign has been in progress to stamp out the disease in the city, the movement being set on foot by Mr. Ratan Tata's generous contribution which made possible the establishment of the Tuberculosis institution. The proposal is now before the Corporation to set apart wards in the Marathi Hospital for tuberculosis patients, the wards to be maintained at the expense of the Municipality. The Committee of Corporation voted against the proposal.

Liston's Dissenting Minute Discussed

Major Glen Liston, Director of Parel Labouratory, attached strong dissenting minute to the report of the Committee and at last week's meeting his attitude was severely criticised by Sir Pherozeshah Mehta. To-day Major Glen Liston replied to Sir Pherozeshah Mehta, as he put it, blow for blow and reiterating the charge he made against the Committee that it was sham and delusion and that the sooner it was abolished the better. He was several times interrupted by Sir Pherozeshah Mehta. Major Liston argued at great length as to the necessity of the Municipality undertaking the liability of treating tuberculosis patients in co-operation and co-ordination with the philanthropy and Government, and submitted that the progress made in Bombay, the second town in the Empire, was less satisfactory than that made even in small Provincial towns in the United Kingdom. The debate had not been concluded when the meeting adjourned.

The Commerce and Industry Member

BOMBAY, January 25. The Member for Commerce and Industry, Government of India, arrives in Bombay to-morrow and remains until the end of the week.

SOUTH INDIA.

Slips on the Railway Line Cleared.

COONOR, January 25. All the slips were cleared and normal services was resumed with the ascending mail.

BURMA

Indian Co-operative Credit Commission. Education as a help to further the Movement.

RANGOON, January 25. By steamer 'Edavana' there left to-day the members of the Indian Co-operative Credit Commission under the Presidency of Sir E. MacLagan. Two different parties were formed before leaving Rangoon for Upper Burma both of which inspected various places at Mandalay. The Commission was greatly impressed with the Central Co-operative Bank which they considered as one of the most independent financially in the whole of India. They were also much taken with the working of co-operation in Burma and the interest shown in co-operation credit by agriculturists. It is however stated that more could be done by educated classes to further the movement.

Issue of a Warrant

Bail Granted.

RANGOON, January 25. On an application by Graham and Co., a warrant was issued by the District Magistrate, Rangoon, against H. C. Elsey, formerly their Departmental Manager. On a charge of falsification of accounts of transactions between the complaints and Mool'a Dawood and Co., exporters of rice and other produce included cotton, in which several lakhs of rupees were involved. Bail was granted in Rs. 5000 with two sureties.

Claim for 25 Lakhs.

To-day in the Chief Court Mool'a Dawood and Co. filed against Graham and Co., for recovery of 25 lakhs of rupees being the sum alleged due on taking accounts of transactions for past five years between the parties the defendants being plaintiffs' shipping agents.

శ్రీ ద్వారా న్యము.

[చింతా శంకరి దీక్షితులు గారు]

నాల్గవ ప్రకరణము.

రమణయ్య బండివానితో సేర్పాటు చేసికొనివచ్చెను. ఎనిమిదిగంటల కంటేము భోజనములు చేసిరి. ఇంతలో బండి వాడెప్పుడు బండినిదెచ్చి, రమణయ్యగారివాకిట దిండి, వెడలి పోయెను. ఇంకొక యరగంటలో విశ్వనాథము బండివాని వేషమును ధరింప నారంభించెను. ఆతలగుడ్డయు, నా మానీ నట్టియు, చిరిగినట్టియు బట్టయు, తూంటుపడిన రబ్బరుబియ్య నును, ధరించి దట్టముగా ముగమంతయు నామహులతోనింపి చేత కొరడాను బుచ్చుకొని, ఎద్దు నాశకటమునకుగట్టి, యాత హురిలోనికి బోవుయత్నములోనుండెను. రమణయ్యయు వాని నామారువేషమున నానవాలు పట్టలేకపోయెను.

“దానూ! తెల్లవారేలోపుగావసాను. ప్రయాణం తగి లినా, దూరంప్రయాణం తగలదులే!” అన యాత దాబండిపై బయలుదేరి బజారున వోలకొనిపోయి, సోమయ్యగారిసందులో కంసాలి యింటికికొక 50 గజముల దూరమున ఎద్దుకు విప్పి దానికింత పచ్చికనువేచి, యాత దాబండిలో నలిబాగరాకుడై నలుదిశలను మెలమవతో పరిశీలించుచుండెను.

రాత్రి పండెండుగంటలైనది. వానికేమియు విశేషము లు గనబడలేదు. ఊంతయు నిశ్శబ్దముగనుండెను. చీకటి నలు దిశలను, మిక్కిలముగా వ్యాపించియుండెను. ఒంటిగంటయై నది. దూరమున గుడ్డగూబలు “హూట్, హూట్” అని స్వాభావికస్వరముతో నెలచుచుండెను. అప్పుడప్పుడా నిశ్శబ్ద మహాసముద్రమున తిరంగములవలె నచ్చటచ్చట, ఎఱ గై నీ నక్కలు మొ యుచుండెను. పరశ్రీలను వంచించుట యే ముఖ్యవ్యాపారముగాగలవిటఁజూచుటలె నచ్చటచ్చట ఉబుసుపోని శునకము లాక దానినిబట్టి యింకొకటిపాతమును నేర్చుకొనుట ధ్యనిచేయుచుండెను. రెండు గంటలాయెను. ఇంతలో వీరభద్రుడు యింటివిధిబట్టి తెరచివెళ్లు చప్పుడా యెను. బండిలో నుండుకొనియున్న విశ్వనాథ మలిబాగరాకు డై యాదిక్కును జూచుచుండెను. ఎవ్వరో ఒక పురుషు డా యిల్లును విడిచి, యింటిముందొక నాల్గు నిమిషములాగి బజా రువైపునకు పోవుచుండెను. విశ్వనాథమాతడు వీరభద్రుడని గుర్తించెను. వీరభద్రు డాబండినిదాటి, బజారుకలుకునుబోయి, అక్కడ కొంచెముకాలమాగి, తిరిగి వెనుకకువచ్చి బండిసమీప మునుజేరి, బండిలోనికి తొంగిచూచెను. విశ్వనాథము కిక్కురు చునకుండ, కన్నులను మూసికొనియుండెను.

వీరభద్రుడు బండివానిని చరచుచు, “ఏమి బండిఅట్టి, ఏయి” అని కేకలునెట్టి నారంభించెను. విశ్వనాథ మించుక నేపుండి, మూలిగి, ఒకప్రక్కనుండి, యింకొకప్రక్కకు జరి గెను. తిరిగి వీరభద్రు డదేవిధమున కేకలడ నారంభించెను. విశ్వనాథ మెట్టకేలకులేచి కూర్చుండి, కన్నులు నలుము కొనుచు, వెట్టిచూపులచూడ బోచెను. “ఎక్కడిక మ్యబండి, ఆర్ధరాత్రివేళ, ఎవడుకడతాడు?”

“ఒరేయి అట్టిలేచి ఇవతలకురా, మాట్లాడుదాము.” విశ్వనాథము బండిలోనుండి తూలుచు, నీవల కరుదెంచెను. ఆతనిని జూచి వీర భద్రు డిడివల కచ్చటకు ఆబండివానిని చూడ కుండుటచే కొంచెము సుంతుట్టడై “ఎవరోయి, బండికట్టు తావా, ఈఊరికి క్రొత్తలాగున్నావే?” అని ప్రశ్నించెను.

“ఓహు బాబూ, క్రొత్తే, ఇరవైరోజులైంది, ఈఊరు వచ్చి బండికొని, ఎక్కడిక కావాలి బాబూ బండి?” అని కన్నులు నలుముకొనుచు విశ్వనాథము ప్రశ్నించెను.

“కోటికల్లికి కావాలి తెల్లవారేటప్పటికి, రేపు చాట కపోలే, అవతల పని మించిపోతుంది కట్టావా? ఏమికావాలి?”

“అర్ధరాత్రి బాబూ! రూసాయి పుచ్చుకుంటాను, బరు వేంటి బాబూ?” అని వానివైపు చూడకయే విశ్వనాథ మడిగెను.

“ఇద్దఱునునప్పులు ఒక చిన్న వెట్టిన్నీ, నరే, ఆలాగ యిస్తాను. బండికట్టి, తీసికొనిరా” అని వీరభద్రుడువాని కిల్లును చూపించెను. విశ్వనాథము బండిని వాకిటకు దీసికొని పోయెను.

ఇంటిలోనుండి, లక్ష్మీకాంతమ్మయు, వీరభద్రుడును బండిలోనికిజేరిరి. ఒక చిన్న వెట్టెనుగూడ వీరభద్రుడును తెచ్చు చుండెను. విశ్వనాథ మాబండిని బజారునకు దీసికొనివచ్చి, వెద్ద కాలువ కేగురోడ్డునకట్టి తీసికొనిపోవుచుండెను. కాలువ సమీపముననే పోలీసుస్టేషను. విశ్వనాథ మాకాలవను దాటిం పక, బండి నీస్టేషనుదారికి బట్టెను. బండిలోని వారించుకును

కులావన్నట్టున్నది పోలీసుస్టేషనునొద్ద బండివాసి, విశ్వ నాథము బండినిదిగి, పూరాయన్ను వానును కేకవైచెను ఆకేక కులికిపడి, వీరభద్రుడు బండిలోనుండి క్రొందికటికి, నిద్ర ముత్తుచే నాల్గుదిక్కులను జూచుచుండెను తలక్షణమే విశ్వ నాథము వానిని బంధించి, వచ్చిన పోలీసు జవానును కాతని నప్పుడెప్పి, లక్ష్మీకాంతమ్మగూడ స్టేషనులోనికి తీసికొని పోయి, ఖయిదులోనుంచి, జవానుచే, నూర్యారావుగారికి కబురునంపెను.

నూర్యారా వరుదెంచెను. విశ్వనాథమాతని జూచి, “అయ్యా చంపినవాళ్లిద్దరు దొరికారు ” కయిదులోకెట్టింపా ను తుమించాలి అని చెప్పి, వానితోగూడ కయిదులన్న గది లోనికిబోయిరి. లక్ష్మీకాంతమ్మకంఠము నర్రమై వచ్చినయిర్వ రను జూచి, నేలపైబడి తన హస్తములతో నెరమును చాచు కొనుచు నిట్లు పలుకు సాచెను.

“అయ్యలారా! వీడే నన్ను పాడుచేసినవాడు వీడి వలననే నాకిన్ని దురవస్థలువచ్చినవి. అయ్యా, అయ్యా! కొడుకు వచ్చి పోయాడు, భర్తఖయిదులో ఉన్నాడు. నా అవస్థ ఇలాగున్నది. మేమిద్దఱుమును కలిసి ఉంటేయోచి, నా ముద్దులకొడుకు తండ్రిగారితో చెప్తానని బెదిరించాడు. తండ్రి గారు పొలమువెళ్లారు ఆయె దుర్బోధలన్నీ చేసి, వాడిని చం పుతాననిచెప్పి, మాదొడ్లోపట్టుకొని వాడినోటినిండా గుడ్డలు కుక్కి ఆపనిచేసాడు. అయ్యా అయ్యా! ఈచేటులతోనే ఆ ముక్కులన్నీ జల్లిడలో పోసి నేనటకమీద వెట్టాను. తండ్రి గారి కంఠనేత్రా కొడుకు కనబడకపోలే, అనుమానంపుట్టింది. ఇంతలో అటకమీదనుంచి రక్తంబాట్లు గోడమీదుగా ఆయన మీద పడ్డాయి. ఆయన కీసంగంతా తెలిసింది. అయ్యా అయ్యా!” అని యామి ఏవ్వసానెను. వీరభద్రుడేమియు బలకకయూరకుండెను కాని విశ్వనాథమువై సత్తీత్రముగా చూడబోచెను.

విశ్వనాథ మానూర్యారావుగారియొద్ద నెలపు బుచ్చు కొని వారివందనమునందుకొని, ఆబండిపై నిలుజేరెను. జరిగిన సంగతినంతయు, నాతడు పూసగుచ్చిట్లుగా, రమణయ్య కును, నారాయణదాసునకును తెలుంగ జెప్పెను. మరునాడు దయమున నానార్తయూరిలో నెల్లవ్యాపించెను. విశ్వనాథ మా మధ్యాహ్నము బయలుదేరి, దాసుతో నవలూపురమును విడ నాడి, కోటజల్లిమీదుగా విశాఖపట్టణమునకు ప్రయాణమాయె ను. వెంకటరమణయ్యగారి సంతోషమున కలదిలేదు.

కొలది దినములలో కేసు విచారణయ్యెను. వీరభ ద్రునకారేండ్లు కక్షనవరకమును విడువందల రూప్యముల జరి మానాయెను, లక్ష్మీకాంతమ్మ కారుమానములు కక్షన శిక్ష యు ఇంకింపబడెను. సోమయ్యగారు విడుదలయైరి కాని, విరా గియై ఆయన నేటికిరి, గడుసుదనమును నేర్పిన, ఇల్లాలిచేతు లలో దిరుగు మూఢాత్ముడగు మగవీరితిగా దేశమునందు తిరు గుచునన్నాడు. పుత్రకోకమింకను వాని హృదయమును వీడిం చుచున్నదనిన సత్యమునకు దూరముకాదు.

మదరాసు ఆసుపత్రి ఓడ.

ఈనాన మెదట తూర్పు ఆఫ్రికాకునెల్లి యుద్ధములో దెబ్బలుతిన్న నైనికులను 260 మంది బొంబాయికి తీసికొని వచ్చినది. రెండవమాటు పరిషియను సింధుశాఖకు వెళ్లినది. ఈనాన రెండవమాటుచేసిన ప్రయాణమునుగూర్చి ఆనరబుల్ డెప్టమెంటు టీ యం నాయకుగారు “మదరాసు మెయిలు” పత్రికా పత్రికికి ఈ క్రింది విషయములనుచెప్పిరి:—తూర్పు ఆఫ్రికావెళ్లగవచ్చి తరువాత ‘మదరాసు’ బాగు, నీరు, ఆహార పదార్థములు తీసికొనుచు బొంబాయి రేవులో 7, 8 రోజు లున్నది. ఈనాన మెట్టమెదట మదరాసులో బయలుదేరి నప్పుడు, సముద్రములో ఓడ, అటు ఇటు కొట్టుకొనకుండ చేయుటకుగాను మదరాసు రేవులో ఆనేకవేలటన్నల ఇసుక వేసికొనినది. ఈ తడవ ఈనాన మాలెల్ ఆరబో నదిలో ప్రయాణముచేయవలసి వచ్చెను. మాలెల్ ఆరబో నది లోతై నది కానందున ఎత్తుకభారమైన నానలు వెళ్లుటకువీలులేదు కాబట్టి మదరాసునానలో వేసినయసుక కొంతతీసివేయవలసి వచ్చినది. ఇసుక తీసివేయుటవలన నాన ఇటునటు ఉయ్యాల లూగునని భయపడితిమి కాని అట్లుజరుగలేదు. ప్రయాణము హాయిగా జరిగినది. అనలు “గూయల్” అను ఆసుపత్రి ఓడ షిట్లో ఆరబో పోవలసియుండెను. అదిఎత్తుక భారముగ నున్నదనియు, నదిలో ప్రయాణముచేయుటకు నీలులేదనియు, దాని కెన్నెను అధికారములే చెప్పినందున దానిని యూరోపుకు పంపి మదరాసును షిట్లో ఆరబో వ పంపి. మేము క్రిష్టమస్ పండుగను ప్రయాణములో నే గడిపితిమి “మదరాసు” పరిషి యను సింధుశాఖలోనికి వెళ్లినోజునమాకుచాల ఆనందమైనది. ఓడ ఒడ్డుకు దగ్గరగ నడచినది. ఆచుట్టు పట్టు ప్రదేశము చెట్లతో నిండి మిగుల మనోహరముగనుండెను. మేము నాన

లో నన్ను క్రిష్టమస్ పండుగ కొంచెమైన లోపములేవంద జరిగినది పండుగకు కావలసిన వస్తుసామగ్రి సంతయు అధికారులు నిధముగనుంచిన. పండుగలో జరుగవలసిన ఉత్సవములన్నియు జరిగినవి. వెద్ద వింగు జరిగినది. ఈ వింగు నా కాధికారులు, మేడికల్ ఆఫీసర్లు, వైద్యోపచారికులు, విద్యార్థులు, అందఱును ఆరగించిరి. నాటి సాయంకాలము బహు ఆనందముగ జరిపి తిమి. సాయంకాలము నృత్యముకూడ జరిగినది. ‘మదరాసు’ షిట్లో ఆరబోనదిని సమీపించినది. సముద్రపునీరు నదిలోనికి ప్రవహించునప్పుడు ఓడ లోనికివెళ్లుటకు వీలుగానుండును. ‘మద రాసు’ నవీముఖద్వారమునకు వెళ్లినప్పుటికి నదిలోని నీరే సము ద్రములోనికి ప్రవహించుచుండెను. ఇందువలన ఒకరోజు ముఖ ద్వారమువద్ద ఆగవలసినవచ్చినది. మరునాడు మర్రీతముగ నది లో మానాన ప్రవేశించినది. నదిలో రాత్రిపూట ప్రయాణము చేయుట దొరతనమువారిచే నిషేధింపబడియున్నందునమానాన “ఫా” వద్ద ఆగినది. “ఫా” అను ఈ రేవు పట్టణము మొన్న మొన్న నే ఇంగ్లీషువారు టర్కీవారివద్ద లాగికొనిరి. ఇండియా యూరోపులకుమధ్య గొప్ప తెల్లీగ్రాపు స్టేషను “ఫా”యే. నాన నుండి మేము పట్టణమునుచూచితిమి. యుద్ధముజరిగిన గుర్తులేవి యు ఆగపడలేదు “ఫా” రేవులో ఫిరంగి బోటుఒకటియుండె ను ఈ రేవులో మేమెవరమునుండి పట్టణమునుచూడలేదు. పట్టణ నాడు ఉదయం 7 గంటలకు మదరాసు ‘ఫా’లోబయలుదేరి మహామృరాచేరినది. మహామృరా అను పట్టణము పరిషియా వై పునది ఒడ్డుననున్నది ఈపట్టణమువద్దనే పరిషియా సునార్లు ప్రారంభమగును. ఈరేవువద్ద నదికి ఇంకొకముఖద్వారము కలదు. మానాన ఈముఖద్వారములో ఒడ్డుపట్టినది. కాని ఎత్తుక ప్రపడనక్కరలేకయే తేల్చబడినది. తేలికను ప్ర యాణమునకు వీలుకాలేదు. అక్కడ లంగరు చేయవలసినవచ్చి నది. తరువాత వెద్ద ఆలకచ్చినది. మానాన అసమయమున ఆవ తలకుదాటిపోయి మహామృరావద్దనే ఆరాత్రిగడిపినది. మరు నాటి ఉదయము బసారరేవుకు వెళ్లినది. ఆహా ఏమి ఆనందము నదికి రెండు ప్రక్కలను ఖడ్గారవృక్షములతోటలు అంతు లేకుండనుండెను. మహామృరాపేటగారికి నదిఒడ్డున గొప్ప మందిరముకలదు. ఈయన ఇంగ్లీషునేకురు చాల సాహాయ్యము చేసినాడు. వీరి భార్య ఇంగ్లీషు స్త్రీ, శ్రీలిపువారియందు స్నే హముచూపుటకు ఇదియే కారణమై యుండును. బసారవెల్ల మార్గములో టర్కీవారు ఇంగ్లీషు వావలను నిర్బంధవెట్టుటకు నదికి అడ్డముగాకొన్ని నావలనునుంచిరి. ముంచివేయబడిన స్త్రీ మర్త్యవైకి చక్కగ అగపడచుండినది వారు ఎన్నిటిని ముంచి నను మదరాసువెళ్లుటకు మార్గముండెను. మదరాసు 80 మైళ్ల దూరములోనున్న బసారవై మధ్యాహ్నము ఒంటిగంటచేరినది బసార పట్టణము గొప్ప సందడిగలది. ఈ పట్టణ ము ఇటలీదేశమునందలి వెన్నిసునగరమువలెనే నీటిలోకట్టబడి యున్నది. ఒకవిధినుండి ఒకవిధికి బోట్లపై వెళ్లవలెను, ఒక ఇంటినుండి మరియొకఇంటికి వంతెనలమీదుగ వెళ్లవలెను. ఇచ్చట మహామృరా పేటగారికి మరియొక మందిరముకలదు. దీనిని ఆసుపత్రిగా ఉపయోగించుకొనుటకు పేట గారు బ్రిటిషు దొరతనమువారి వశముచేసిరి. ఈరేవులో కొన్నిరోజులు ఉండ వలసినవచ్చినది. ఇక్కడ దెబ్బలుతిన్న నైనికులు కొందరుకలరు. వీరిలో ఎవరికిని ప్రాణాపాయకరముగ దెబ్బలుతగులలేదు. మేము ఆరేవులో నుండగా కొద్దిరోజులలో తిరిగి యుద్ధము జరుగునని వదంతిగానుండెను. జరుగనున్న యుద్ధములో నైని కులకు దారుణముగ దెబ్బలు తగులు నేమోయని అధికారులు మాఒడను అచ్చటనిలిపిరి. కాని అచిక్కొన్ని యుద్ధముజరుగలేదు. కాబట్టి ‘మదరాసు’లో, బసారలో బయలుదేరునప్పుటికి, ప్రా ణోపద్రవకరముగ జబ్బుగానున్న వారెవరులేరు. డిశంబరు 31 వ తారీఖున ఆరేవీయా మతయుద్ధమును ప్రకటించునను వదంతితో బసారపట్టణము అట్లుఉడికినట్లుఉడికిపోవుచుండెను. నాటిరాత్రి మిలిటరీఅధికారులు, నైనికులు బహు జాగ్రత్తగ నుండిరి. కాని ఏమియుజరుగలేదు. మరునాడు టర్కీవారు కెసు కకువెళ్లరను వార్తనిరపడిరి. బసారలోని మిలిటరీజాలనిదిగా నున్నది. బసారపట్టణము సుందరమైనది. కాఫీకబ్బులుఅనేక ముకలవు. నాటకశాలలుకూడ కలవు. పట్టణము చాలమురికగా నున్నది. దానినికొత్తగా అక్రమించుకొనినవచ్చి షిషువారు కొద్దికా లములోనే తుద్రముచేయుతురని నామయ్యకము. మదరాసును నైని కులొని మేడికల్ ఆఫీసర్లు బసారపట్టణములో మిలిటరీగవర్నరు యు నన్ను మేజర్ ప్రాన్లొగారిని దర్శించిరి. ప్రాన్లొగారు పట్టణ ఆరోగ్యాధికారియగు డాక్టరు స్కాట్టుగారిని మాకు ను పరిచయముచేసిరి. స్కాట్టుగారు అదేశములో చాలకాల ము ఒకప్పుడుండి యున్నందున, ఆప్రాంతముల అనుభవము మెండుగాగలదు. కొత్తశానిటరీ పద్ధతుల నవలంబించి పట్టణ మును చాగుచేయుపత్తును బసార దివ్యమగు పట్టణమగును.

సత్య భాగ్యనిరూపణము.

గంధిగారి ధర్మపత్నియందు సార్వత్రికమునవహించినది.

మహాత్మాగారి భార్యగారికి సహజీవిగా రిటుల వ్రాసిరి:-

నామిత్రురాలగు నీమెకు (గంధిగారి భార్యగారికి) స్వదేశముననున్నయందు సామగ్రిత మొనంగు విధానమునకు మీరే మూలకందమని పత్రికాముఖమున విని మీకిటుల వ్రాయ సాహసించితిని. స్వయముగ నామెకిట్టి మర్యాదను సులభపు భాగ్యమునకు బొందాయదేశపు కాంతామణులే పొందిగలిగినను భారతవారీ సహజీవిత్రమ ప్రాచీన సదాచారములను తన యగుమాన సాహస దీక్షాత్మాగములవలన నద్వితీయుముగ నెరవేర్చి నిలువగలిగినట్టి భారతైకాంగ నా తిలకముగు నీయమ కట్టి గౌరవము నొసంగుట లోక సర్వ భారత నారి లోకమును గూడ క్రియయందు కత్తురాండ్రు కాబాలకున్నను భావనమునందు మాత్రము మీతో నేకీభవింప గోరి తీరవలయునని నేను భావించుచున్నాను. ఇంకాండుదేశమునందు గంధిదంపతుల గృహజీవమునందధిక పరిచయముగలిగియు స్వదేశమునకు మరలవచ్చిన కొద్దిమందిలో నేను గూడ నొక్కరితనని తలంచెదను. ఏకాంతామణి శరీరదాక్షిణ్య విప్రీతముల నత్యయముగ మనోదాక్షిణ్య విభాసియగుచున్నదో ఏసతీతిలకము చిరుతల శరీరమునబోలు దుర్బలముగ శరీరమున గలిగియుండియు స్వధర్మరక్షణార్థము ప్రాంత్యాగ మొనరించువారలకుండునట్టి దుర్దమముగ మనశ్శక్తిగలిగియున్నదో ఈదేశమున నేమిమంత్రిమూర్ఖుల పాపనామము ప్రతిగృహమునను నిత్యమును ప్రాతస్మరణీయుగచున్నదో అట్టికరుణామయు మృదులస్వభావమునగు పతివ్రతాతిలకముతో నాకు కలిగిన స్వల్పకాలసహవాస సంభవ్యములగు రెండుమూడు స్మరణీయ విషయములను నేను హృదయపేటికను భద్రపరచియున్నదానను.

ఆసుహృద్దంపతు లొంగ్లదేశమున నడుగిడినమరుచటి దినమున నాకులభించినవారి ప్రభుమదర్శన సమయమును నేను స్మరణకు దెచ్చుకొనెదను. గతవత్సరమున ఆగస్టునెలలో కర్నూలపాతముతోగూడిన యొకనాటిపూర్వాహ్నమున నేను లండను నగరమందలి యొకసామాన్య నివాస గృహములోని సోపాన చాళి నధిరోహించునంతనే తేజోవంతులు మునిజనసహజ సహజతాభాగురలులనుగూడ హైందవమూర్తులు నాకుకులకు గోచరమైనది. దక్షిణాగ్రేణ హైందవనాయకాగ్రణి ఏనుగుణ ఘనిని గోళేలుగాఁగ సుబోధించి యుండినో మృద్విశ్రావములను మహాకీరులగు నేమహనీయు దొనరింపకల్గినో అట్టిగంధిగారు రుజాలనులై భూతలంబుననెయొక మూల గోడ నానుకొని బీజఫలమితమగు మితాహారమునుభవించుచుండిరి. నేనుగూడ నాయాతిథ్యమున పాలుగుడిచితిని. స్వజాతీయతా విజయముకొరకుత్రమ సరణిశతవిధంబుల సర్వాధ్యక్షత్యాగ మొనరించి యు యాచరకవాళ వ్యావృత్తి యశశ్శృంగిలయగు నాయక మణిమను కుటుంబ సంబంధ బహుళ కార్యనిమగ్నయగు నప్రాగల్భ్య సామాన్య గృహిణిబోలే నాతని జవరాలు సంత్వక్తభావము కార్య పరతంత్రయనయ్యుండెను. నిత్యయమాహాత్మ్యము విశ్వజనప్రసనియమును విశ్వజన పూజాగ్రహణసమర్థము ననువిషయమున సిరపరచుటకో యనునట్లు ప్రాకృత్యము ఖండాంతర్నివాసులగు వివిధదేశములలోని స్త్రీలును పురుషులు నందరు నాదంపతులకు సామగ్రితమొసంగుటకు గుమిగూడిన కంఠమాన మహత్సమయమునగూడ నేను స్మరణకు దెచ్చుకొనుచున్నాను. శోకపరిపూర్ణ వేదనామధన సమయమున నాసతీమతల్లి ఎటుల సరళయు నిరాశలయు నిశ్చీకరయ్యై శిశువు సన్నిధి నుపవసించి యుండెనో అటులే విజయోత్సవ సమయమునగూడ నామము సరళయు నిరాశలయు నిశ్చీకరయ్యై శిశువు సన్నిధి నుపవసించి యుండెను. ఒకవిదేశమున తనస్వదేశ గౌరవార్థి ప్రకాశమిసుమంతయ్యుండవీకృతముకాకుండు కల్లూర్వభాగమునకగ నెత్తిన యామె ధీరదుర్బల భాధాపరిచిత పాణి పంకెరుహములే మరియొక విదేశమున తురకాయలగు యోధవ్యులపాధానివారణము కొరకు కర్మశక్తములతో నేవచేసినట్లు (రెడు కాను సంఘమున) నా కొక స్వప్నదర్శనముకూడ కలిగినది. నిత్యవర్త కన్య విధముల నవకూలవతి యై సహనరియు సహయినియు నై యామె మెలంగ గలుగుటకామెయందు సంఘభూతముగచున్న సమస్త సుందరజ్యోతిల సుగుణ మోడిక్యగణ మటకూడు మా సంబంధ గుటకు నా నిని సంపూర్ణముగను సుస్థిరముగ నొనర్చుటకును గూడ నెయ్యది సమర్థమౌ నెదోననె నామె కొనసిన భాగ యాత్మోపహారముగ

భావింతునో నావే గుడియమాల్యతము నతితీక్ష్ణము నగునో అట్టి స్మరణీయాంశము మరియొండు గలదు యదృష్ట ప్రారంభ కాలమున నొంగ్లదేశమున కామె యరుదెంచి నపుడు తనకును అధిక దూరముక నున్న హిందూదేశమునకు గల కాలస్థలాంత రాశము సాక్రమింపవలె నను నాతురతాతిథ్యమును గలిగి స్వదేశోన్ముఖ యానమనకు తటస్థించిన స్వల్పనిలంబమునకు గూడ నోర్వజాలనిదై గమనోన్ముఖియై విస్తృత పక్షయై యున్న విహంగాంగన చందమున నాయమ యున్నదని యెల్లవారును తలంచి. ఆతాల్యపరిచితులగు స్వదేశస్థుల దర్శన కల్పాకల్పనానక్తి స్త్రీసహజముగ నామెమానసమున నిండి యుండెను. ప్రేమాస్పదులగు నాత్మసంతానముభావలూక నా సక్తి మాతృసహజముగ నామెహృదయము నానరించియుండెను. గాని ఏవైద్య సహాయసంఘము తదాదిగనత్యద్భుతముగ నేవ నొనర్చగలిగియున్నదో అట్టివైద్య సహాయసంఘము నేర్పరుచుటలో సామ్రాజ్యసేవకు తన్నర్పించుకొనుటకు బలీయమునఅనుల్లంఘనీయునుగనాహ్వనమువచ్చియున్నదనిఅన తికాలముననే యామెభక్తినిశ్చయించినప్పుడు నిజభర్తయెడల తనకుగల విశేషపూర్వకముగ పతిభక్తివ్యక్తతావధి నామె పొంద గలిగినది. ఆతనిని నిశ్చితము నామె తలచాల్సినది. ఆత్యవసరములు నధిక ప్రేమాస్పదములునగు వాంఛితములన్నిటిని బుద్ధి పూర్వకముగ సత్వరముగ పరిత్యజించి ఆయన కార్యదీక్షకు బలీయముగ నొనర్చగలిగినది. సతీత్వమనగనియే సతీత్వమునకు మాధ్యస్త మియేయని నేను గ్రహింపగలిగితిని. ఆత్మసంసారానకపరిత్యాగమునంత సత్వరముగనొనర్చగల సామర్థ్యమే దేశముయొక్కయథార్థచహాన్వతావధి అధికాభి వృద్ధిని పరమాధిపతిజ్ఞానమునబట్టి నిర్ధారణ నేనుచిలులేదనియును, దేశీయముగ మాతృసంఘమానసముల ప్రహర్షింపజాలిన వాళన రహితములగు ప్రేమాసేవాత్మాగముల నేడి యాస్తికాదర్శములను బట్టియే నిర్ధారణ చేయవలయుననియును నేను మరల మాతనముగ పరిగణింపవలసిన దాననైతిని. గంధిగారి ధర్మపత్ని తన స్త్రీత్వమున సాధక మొనరింపగలిగినట్లు స్త్రీమండలికల యుత్తమాంశకముల నుచితరీతిని నెరవేర్చుటకు తగిన ప్రోత్సాహమును అన కాశమును పొందుటకు పురుషుల యన్నజీవనమును ఉత్తమ ప్రవర్తనమును మాత్రమే స్త్రీలకాధారమై యున్నవిగాన హిందూదేశీయులగు పురుషు లీవిషయమునే యధికముగ గ్రహింపవలయునని నేను కోరుచున్నాను.

పునక భాండాగారములు.

I
(అంగలూరు తృతీయవార్షి కోల్లనమన నధ్యక్షుల యుపన్యాసమునుండి యుద్ధరణము.)
ప్రపంచములోనియేభాష వృద్ధి గావలయునన్నను, ఏదేశ మగ్రాసానము వహింపవలయు నన్నను అందలి సారస్వతము యొక్కయందు బండితులయొక్కయందు నభివృద్ధి విశేషమై యుండవలయును. సారస్వతము మహాకవుల యాదరమునం జేసి, యభివృద్ధి నందును. మహామహుల జన్మములు ఎవరికిని గోచరములు కావు. సాధారణముగా సర్వకాలములందు మహాపురుషులందరు. అప్పుడప్పుడు జన్మించి దేశములను భాషలను మహాన్నతస్థితికిఁ దెచ్చుచుందురు. కాళిదాసు సంస్కృతసారస్వతమును సకలలోక మనోహరముగాఁజేసెను. మేగ్నియారు ఆంగ్లభాషను జగత్ప్రసిద్ధముగాఁ జేసెను. రవీంద్రనాథుడు బంకించంద్రుడు వంగభాషకు జీవముపొసి యుద్ధరించిరి. ఇట్లే ప్రపంచమునందు సర్వభాషల సుధర్మింప మహాపురుషు లేదే నొక కాలమున జన్మించి యాభాషలకును ఆయా దేశములకును మహాపకారము చేసి కీర్తిగాంచిరి, కాంచుచున్నారు.
కాని యామహాకవులు రచించిన మహాకావ్యములను బ్రపంచమునందెల్ల వ్యాపింపజేసి దేశముల సుధర్మింపుటకును లోకమెల్ల నాసారస్వమణిగి సంతసించునట్లు చేయుటకును సాధనములు రెండు కలవు. ఒకటి, విద్యాలయములు, రెండవసాధనము భాండాగారము. విద్యాలయాలవలె నే యివి ప్రాచీనకాలమునందు మన భరతఖండమునఁ బాలగలవు అవి చేసిన కార్యములు వర్ణనాత్మికములు. కవియొక గ్రంథమును రచించును. భాషకల్ప నోత్యేప్రతి యుండిన దానివలన లోకములో నెందఱు కుపయోగము గల్గును? ఇప్పటివలె నప్పుడు ముద్రాలయములులేవు. చక్కని కాగితములులేవు. అచ్చులేదు. అందుచే గ్రంథములు విశేష వ్యాప్తి గాంచెడివికావు. అయినను మహాకవుల

యందుగల యాదరమునంజేసి పెక్కుడు గ్రంథములనుదాటియా కులవై వ్రాసి లేక వ్రాయించి పఠించుకొనుచుండెడివారు ఆ గ్రంథములువారికి యుపయోగించుచుండెడివి. పోయిన మరల నట్టి గ్రంథమును సంపాదించుట దుర్బటమని యెఱింగి వారు పరుల కాపుస్తకముల నిచ్చెడివారుకాదు. ఆయావిషయములం గమనించి మనభరతఖండపు బూర్వరాజులు పెక్కు గ్రంథములను వ్రాయించి యొకభవనముననుంచి నదువుకొనగోరుపండితుల కుచితముగా నిప్పించుచుండెడివారు. అపండితులు తమ పని ముగియంగనే ఆగ్రంథములను మరలనిచ్చెడివారు ఇట్లే మనప్రస్తుత భాండాగారముల కంతురము భరతఖండమున కేల కొలది వత్సరముల క్రిందనే యేర్పడినది.
పూర్వకాలమునబు స్తకసమీకరణమునకై విశేషముశ్రమపడినవారిని బోధులూకరు. బోధులుతమమతగ్రంథములను, భద్రులచి విహారములనియెడి వారి మతములం దుంచుచుండువారు జైనులుకూడ నీవిషయమున పీఠనుకరించినటుటకు గన్ని వృష్టాంతములుకలవు. ప్రాచీన హిందూదేవాలయములందు ధర్మాధికారులు గ్రంథములను సంపాదించి యుంచినటుటకు గూడఁ గొన్ని సాధనములు కన్పట్టుచున్నవి. ఈవిషయములు 2000 సంవత్సరములకు మున్నె జరిగినవి.
ప్రాచీన భరతఖండ పాలకులలోఁ జంద్రగుప్తుఁడు, విక్రముఁడు భోజుఁడు మొదలగువారు గ్రంథసమీకరణము చేయించియుం బండితులను గవులను బోషించియు ఈమాగ్యమును సరళ పరచిరి. తరువాత మహమ్మదీయులు హిందూదేశమువై దండెత్తి వచ్చినకాలమునందు మనదేశమున గ్రంథభాండాగారములు చాలనున్నట్లును మహమ్మదీయులు వానిని నాశముజేసి నట్లునుగొందలు చరిత్రకారు లభిప్రాయ పడుచున్నారు. పుష్పరాజులు జయించినపెజ్జక మహమ్మదీయు లుత్తరహిందూస్థానముననున్నప్రసిద్ధభాండాగారములం దెక్కింటినిదగులఁ జెట్టిరి హిందూదేశమేలిన చక్రవర్తులకెల్లఁ దలమానిక మనందగిన య క్కురు చక్రవర్తి భాండాగారమునఁ జెక్కులేల గ్రంథములున్నట్లు చరిత్రజ్ఞులు చెప్పుచున్నారు.
ఈవిషయములం పాడఁగా మనదేశమునఁ బూర్వకాలమునండియు భాండాగారములున్నట్లు స్పష్టమగుచున్నది
సవినయుగము—భాండాగారములు.
కాని యాకాలమునఁ బ్రకృతికాస్త్రము నిష్పజీవలే విశేషములేమిండేసి వానియందు కాస్త్రగ్రంథములు తక్కువగాను గావ్యములు విశేషముగాను ఉండెడివి. కాస్త్రగ్రంథములు బొత్తిగాలేవనికాదు. వైద్యము, జ్యోతిషము మొదలగు కొన్ని కాస్త్రములుకలవు. కాని యాసంఖ్య యప్పటి పాశ్చాత్యదేశములందలి కాస్త్రముల పరిమితితోఁ బోల్చిన నెంతస్వల్పమో బోధపడఁగలదు.
ఇది సవినయుగము. మానవప్రపంచము సర్వవిధముల నభివృద్ధి నందుచున్నది. భాషలు, కాస్త్రములు, తెలివి, నాగరకత దిగదిగము హెచ్చుచున్నవి ప్రపంచయాత్ర సీమాతన యుగకళలందెలియక చేయుటదుర్బటము. అందుకేమిచేయవలయును? గ్రంథములంబరియించుటే. వివిధవిషయకజ్ఞాన ముంగల్పించుకొనుటే. అందుకుందగిన సాధనమేది? భాండాగారములే.
ఈవిషయము నెఱింగియే ప్రపంచమునంగల నాగరక దేశముల వారెల్లరు భాండాగారములను విరివిగా స్థాపించుచున్నారు. ఇంగ్లండు, ప్రాన్సు, అమెరికా మొదలగు నాగరకదేశములందుఁ బ్రతిగామమునందునుగూడ భాండాగారములను స్థాపించుచున్నారు. వానికిఁ బ్రభుత్వమువారు సహాయము చేయుచున్నారు. ప్రజలు తోడ్పడుచున్నారు. వానివలనగలు లాభములు చెప్పనలవిగాదు. మేధావంతులయినను బీదవారిలగుటచే గ్రంథములను గొనఁబాలక విధులగుచున్నప్పిన్నవారు ను బెద్దవారును జ్ఞానవంతులగుచున్నారు. పండితులు కవులు విశేషగ్రంథపఠితముల జేయవలసినవారు అగుటంజేసి వారా భాండాగారముల కేగి సత్వము సారస్వతమాధుర్యముం గ్రోలుచున్నారు. కాస్త్రజ్ఞులు కాస్త్రములందు నూతనవిషయ పరిశీలనముజేయఁ దలచి యాభాండాగారములంగల కాస్త్రగ్రంథములను జదివి క్రొత్తసంగతుల గ్రహించి ప్రపంచమునకుఁ దెలిపి పేలొనరించుచున్నారు. విద్యార్థులు తమకు గావలసిన యంశములం దెలిసికొనుచున్నారు. ఇతరులు పత్రికలను జదివి దెలిసికొనుచున్నారు. పెద్దలు, పిన్నులు, స్త్రీలు, పురుషులు, వర్తకులు, వ్యవహారకులు, పాలికలు వానివలనంబడయు లాభములు పెక్కులు. ఇంతయేలే? భాండాగారమునలన నాదేశములు జ్ఞాపరిపూర్ణములై ప్రపంచమునందెల్లను తేజోవంతులుగా దిగరుచున్నవి.

నాగరపువస్తుప్రదర్శనశాలయం
గొప్పగొప్పవారిచేపేనవేలు

దియ్యబడినపతకము.
యోగ్యతాపత్రములుపొందిన

అమృతాంజనము అన్ని నెలలకు పరమామృతము

అమృతాంజనమును

అమృతాంజనము

అమృతశబ్దమాదినిగల

మాయమందుగాదు

వృత్తియింటనుండదగినది.

వేలకువేలు సీసాలు విక్రయము.

అన్నిచోట్ల విక్రయింపబడుచున్నది.

నకలుమందులవలన మోసముగలుగును

పంచభాష చీటిచూచి

కొనిన మోసముగలుగదు

అమృతాంజనము

అంజనశబ్దమంతమునగల

నకలుమందుగాదు.

తలనొప్పులు, వాయువునొప్పులు, పార్శ్వ

పురోష్ఠాలు, కీళ్ళనొప్పులు, పక్షవాతము,

నావులు, గాయములు, పుండ్లు, దగ్గు

వీని కన్నిటికి అమృతమువంటిది.

చక్కని డబ్బితో సహా

సీసా ౧కి 8 అణాలు.

వాడని వారుండరు.

వ్రాసిన కేట్లాగుచితముగా పంపబడును. అమృతాంజనము అన్నిచోట్ల చిక్కగలదు.

దంతచూరము

పంటనొప్పులకు మంచిపొదుము. సువాసన
గలిగియుండును. వెల స్వల్పము.

డబ్బీ 1-కి వెల 0-2-0 మాత్రమే.

దంతశుభ్రహరి

నొప్పిగలచోట దూదిని మందులోతడిపి

స్వల్పన నొప్పిని వెంటనేమాన్పును.

సీసా 1కి వెల 0-8-0 మాత్రమే.

జీర్ణరసాయనము

అతిలిలేకపోవుట, అగ్నిమాంద్యము,
మలబద్ధము మొదలగువానికి మంచిమందు.

25 మాత్రలుగల డబ్బీ 1కి వెల 1-4-0

గజికితైలము

చిన్న పిల్లలకు మంచిమందు. ఈతైలము
పాలుగుపూటలురాచినతప్పకపనిచేయును.

డబ్బీ 1కి వెల 0-3-0 అణాలు.

పగుళ్ళకు తైలము

అజీర్ణము, అజీర్ణములు, చర్మము,
కారకమువలనను కీతగాలివలనను కలిగిన

కారుటయు, జలపుట్టుటయు సంభవించును.

ఈతైలమును రాచిన పగుళ్లుమాని జల

పోయి మంచిచర్మము రాగలదు. పగుళ్ళ

నొప్పియు నయమగును. స్వల్పక్రయము.

వెల డబ్బీ 1-కి రు. 0-6-0. వి. పి. వేరు.

మోహినీ తైలము

మెదడుకు, కండ్లకు చలువజేయును. మో
క్షముకలు సునుపుదేరును. కురుకు పెరుగును.

5 తులముల నూనెగల సీసా వెల 0-12-0.

మూలశంకకు తైలము

మూలశంకవలన ఆసవమావద్ద చర్మము
లావుబాని మొలలుదర్పణి యమిత బాధగలు

గును. డబ్బీ 1-కి వెల 0-12-0 మాత్రమే.

కలరా మూత్రము

కలరాతగిలినవెంటనే మందుతీసుట అవ
శ్యకము. కలరాకు బహుశ్రేష్ఠమైనది.

12 మాత్రలు డబ్బీ 1-కి వెల 0-6-0.

తేలు మందు

ఈ మందును కుట్టినచోటరాచిన బాధ
మాయమగును. ప్రతియింట నుండదగినది.

సీసా 1-కి వెల 0-8-0 అణాలు మాత్రమే.

వజ్రగుళికలు

ధాతుపుష్టికి, బలమునకు, నిశ్శయ్యికి,
శక్తికి, వజ్రాయుధము.

20 మాత్రలుగల డబ్బీ 1కి వెల 1-0-0.

రోమహరి

ఈభస్మమును నీటిలో గట్టిగా కలిపి
పట్టించిన, రోమములు రెండు నిమిషముల

లో మొదలంట రాలిపోవును. దీనివలన

చర్మము నలుపెక్కదు. మంటయుండదు.

డబ్బీ 1-కి రు. 0-8-0. వి. పి. లో 0-12-0.

రామర తైలము

తామర, తేట, ఏనుగుగడ్డి, దురద, రసి
కారుట మొదలగువాటికి మంచిమందు.

డబ్బీ 1-కి వెల 6 అణాలు మాత్రమే.

జ్వరహరి

చలిజ్వరము, విడుపుజ్వరము, మన్యజ్వరము
మొదలగునవి జ్వరములకుదివ్యవధము

సీసా 1కి వెల 0-12-0 అణాలు.

కర్ణశుభ్రహరి

5, 6 బొట్లను చెవిలోపొసిన బాధతగ్గును.
కుంటయుండదు. త్వరలో మాన్పును.

సీసా 1కి వెల 0-6-0 అణాలు మాత్రమే.

సుఖభోగి మూత్రము.

కొడుకు సనామేహములకు ఈమూత్రము
బాగుగ పనిచేయును. వీనిని తీసుచుపుండు

వడినచోట సుఖభోగి తైలమును రాయవల

యును. ఇవి రక్షకునికి మేహకారక బా

ధ్యములకు కూడ చాల ఉపయోగకారి.

20 మాత్రలుగల డబ్బీ 1-కి వెల రు. 1-0-0.

సుఖభోగి తైలము

డబ్బీ 1-కి రు. 1-0-0. వి. పి. సహా 1-4-0

విధములఅన్ని ప్రణములకును, కొడుకు

పుండ్లకును ఈ తైలము ఉపయోగించును.

ఈతైలమును రాచిన పుండ్లు మానును.

లోపలికి మూత్రము తీసవలయును.

అమృతాంజనము డిపో, టి

౧౦౯, ఫ్రేరిరోడ్డు, ఫోర్టు బొంబాయి.

తే. కె. డి. తంబుకెట్టి వీధి, జార్జిటౌన్, మద్రాసు.

పోస్టేజీ సహా ఉచితము.

వీరవర్మరాజు చూలినయను.
ఒకవిచిత్రమైన కథ—చదువుటచే
మానసోల్లాసము కలుగ జేయుటయే
గాక ఆరోగ్యమునకు కావలసిన
స్వాభావికమైన కొన్ని విధులను
అందుచేలిపి యున్నాము. కోరువారికి
ఉచితముగా పంపబడును.
జాగ్రత్తయితే తక్షణమే వ్రాయును.
రైడ్వర్గ శ్రీ విజయంకర్ గోవిందజీ,
అతంత నిగ్రహ కౌషధాలయము,
22, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

నూతన రోమసంహారి.

బే గం సా హి సోప్.

జాతీయ రోమ సంహారి
ఒకతూరి ఉపయోగించుట
కలన జేసామందలి యే
భాగమునందు రోమ
మను చెడుపులేక కుద్దము
కాను యెటువంటి మచ్చ
లలేకయును వా ధ తే క
యును ని క త్రించును.
చర్మముయొక్క స్వభావ
మైన రంగును కాంతిని
జోగ్గొట్టక చేయు (సోప్)
ఇది ఒకటి.

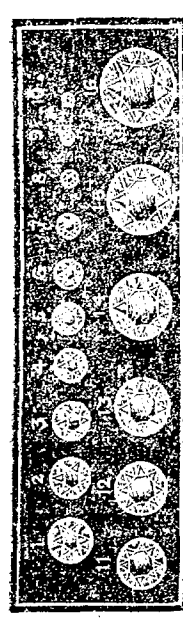
తల 8 చిక్కులు పెట్ట 1కి రూ 1-0-0 వి. పి. ఖర్చు 4 అణాలు
8 పెట్టెలు రు. 2-10-0 తపాలుకర్చు 6-6-0
వలయునారు:-ఆర్. వి. పండిట్ అందు కంపెనీ
నెం 6 బండరుబిది ముద్రాను.

చక్కని సువాసనగల సెంటులను ప్రేమించువారు

ఆటోమోటర్ బహారు (జిప్సర్)

అనుప్రాశ్నియుల ముక్తకంబుడిన ఆత్మరహయోగింపవలయును.
మనోహరమయినది, సువాసనగలది, చాలకాలమువాసన
యుండునది, ఏవ్వరచబడిన కొన్ని పుష్పములనుండి మాత్రమే
శియారు చేయబడినట్టిది. ఇందు మధ్యసారము చేర్చబడ
లేదు. చేతిరుమాలు మీదగాని, కొటుమీదగాని కొన్ని
జాట్లను వేసికొనినయెడల సువాసనలతోగూడిన పూలతోట
లోనే గూర్చున్నట్లుండును. ఈ యద్భుతమైన వేయికముల
పుష్పములనుండి తీయబడిన ఆత్మరయొక్క సువాసన భవిం
చుటకయి ఆటోమోటర్ బహారు ఇ వ్య మ ని మీదగ్గరనున్న
జుపుకీపరు నడువవలయును. వాటిలావున లేదని మామ్రా
య్యడు. చిన్నబుడ్డి విలువ 0-8-0, మధ్యతరగతిబుడ్డి 0-12-0,
4 కొన్నుల ఆత్మరగల పెద్దపయిబుడ్డి 1-2-0. ఈయత్మరలో
దురగలెట్టబడి ఘుమఘుమ లాడుచుండు కార్డులు డబ్బా 1-కి
0-10-0 వి పి ఖర్చుకొనుచాతే భరించవలయును.
నామ ఏకెంటు—అంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్ కెమికల్ కంపెనీ,
155, జామా నగర్, బొంబాయి.
మదరాసు ఏకెంటు:— కెంకటరపురమోర్తెం మూర్తి,
నెం. 29, వైసాబజారులోడు ప్రవరుబజారుసమీపం, మదరాసు.

ఉమ్మడి రామయ్య శ్రేణి, గురుసామి శ్రేణి కంపెనీ,
మరాఘన రక్తము-మదరాసు ఈస్టు.

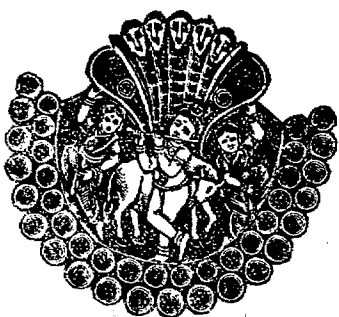

ఈ ప్రక్క చిత్రపత్రమునందగ పనులట్టిన్ని
యికా యితర మెట్టిన్ని బర్మానైజులకు
తగులైనట్లు ఇమిటేషన్, చక్రసాన,
వైసాన, పట్టెకెంపులు, మచ్చకెంపులు,
వైక్రాంతములు, రోజులూ అను మేలు
వైక్రాంతములు, స్ఫటికములు, పుచ్చేరి
గాజుకర్పకులు, సుంచిపనితనముచేయిం
చి రోజుయమానముగా జీవరత్నములను
మీరియందుగట్టి వాటినిన్ని వారువారు
కోరునట్లు తయారుచేయించి సరసముగా
పంపించగలము.
(ప్రథమమున ఆర్డరుపంపి మేము స్వల్ప
లాభమునకు ఫలమధికముగనిచ్చెడు సార్వ
క నామముగల సరాలు రక్తములను దెలిసి
కోనవలయునని నగలను రత్నములను స్వతే
తప్తకానులను గోరువారు ప్రార్థితులు.

లవంగామృత మొక్కటియే.

పైత్యవాయువుల సంహరించునది.
ఇది గడపు పుబ్బసము, కడపునోప్పి, ప్రక్క
నోప్పి, రొమ్మునోప్పి, పులితేపులు, మలబంధము,
కడుపుదోచుట, దోకు, ప్రేగులఅచుట, అరుచి,
మూదాగ్ని, వీలని గుడిచి ఆకలిని, ఆరోగ్యమును
తప్పక గలుగ జేయును. లే ని యె డ ల ఖరీదు
క్రీప్తి పంపగలము.
ఖరీదు డబ్బీ 1-కి పోస్టేజీవిని 0-8-0.
బజాటియార్లకు 4 అర్థజాబిళ్ళలకు మాదిరిపంపబడును.
చింతామణి, నాయనపల్లినుండి కా. వెంకట్రాయప్పగా
రిట్లు వ్రాయుచున్నార:— తాము 29-12-1914లో పంపిన
లవంగామృతమును సేవించితిని. ఇప్పుడు మూడుపాళ్లు వ్యాధి
గుణముగా నున్నది. ఒకపాటువ్యాధి నిలిలియున్నదిగాన దయ
చేసి మరల రెండు డబ్బీలు లవంగామృతమును బంపవలయు
నని కోరుచున్నాను.
“లవంగామృతం” 24, నమ్మళ్ళవూ పిడి, మదరాస్.

22. వన్నెగల (సవరము) బంగారు.
(ఇందుకు పూచీపడగలము)

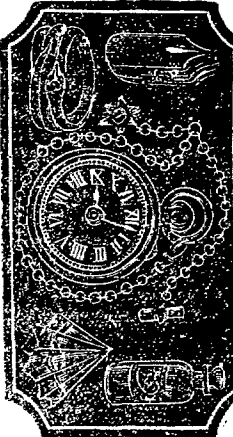

గెజల్ నాగర
1 1/2 సవరము యెత్తు
వెల రు. 30-8-0.

మతిమునివిధములగు బంగారునగలు, వెండినగలు, రాళ్లు
చెక్కిననగలు, మున్నగునవి ఈకింద శేక్స్పిర్స్ వర్తకులంద
దొరికును. కోరువారికి క్యాటలాగులు ఉచితముగా పంపబడును.
సదరక్ ఇండియా జావలెరి మ్యూనుఫాక్చరీంగ్ కంపెనీ,
437, టంకసాలపిడి, సాహుకారుపేట, మదరాసు.
The Southern India.
Jewellery Manufacturing Co.,
437, Sowcarpet, Madras.

పాకెట్ లీవర్ వాచ్.

దీని క్రయము 6 బహుమతులతోటి 2-14-0.
6 సంవత్సరములు గ్యారంటీ యివ్వబడును.
ఈ వాచ్ బల్బుమైన లీవర్
పనితోతక నాణ్యమైన యంత్ర
సామానులతో తయారై యిప్పుడే
నూతనముగావచ్చియున్నది. కొంచె
మైనను వ్యత్యాసములేకుండా సరి
యైన కాలక్రమము చూపించు
వాచి యిదియే, మిగతల సుందర
మైనది దీని 6 బహుమతుల వివరం.
1. నాణ్యమైన చేతిగుడ్డ, 2. పరిమళ
మైన అత్తరసీసా, 3. సర్వాకార
మైన ఉంగరము, 4. గడియారపు
గొలుసు, 5. వివిధమైన స్టీలువిల్లు
6. దిక్కులుచూపేడు కంపోసు.
దయచేసి ఈ విలాసమునకు వ్రాసి తెప్పించికోరుదు.
బి. ఆర్. వెంకటరమణ అందు కంపెనీ,
నం 7, శోపు వెంకటాచలయ్యరు నందు, మదరాసు.

వినోదకరమగు తెలుగు నవలలు.

లీలా లేక సు రేంద్రనగరము— ఇందు శ్రీల మనోహ
ర్యము చాపల్యాదిగుణములు వర్ణింపబడినది. రు. 1 0 0
యశోధర— ఇం దొకయాడుగి తన మగవైవేగల యనురాగ
మునకై పడరానిపాట్లుపడి యున్న తస్థితికివచ్చును 0-12-0
మనోరమ— మగడు తటకేగి రాక్షసునొద్ద జిక్కుకొన త
సామర్థ్యముచే విడిపించి, శ్రీల వెండ్రిచేయును. 0-10-0
జగ దేకరంభ— అన్నకై పడరానిపాట్లుపడి యున్న తస్థితికి
వచ్చు సామర్థ్యవతి కథ అ. 0-10-0
సహనోదరవాంఛ— తమ్మునకు మిక్కిలేక కలహించినను
అన్న సహింపవలయు ననుటకు బోధించును. అ. 0-4-0
అత్తలారాబిటును కోర్కెనికోడండ్రవలూపము.—
అత్తలు కోడండ్రను బాధించు విధములగలది. అ. 0-2-0
పల్నాటివీరచరిత్రము:— మహాకవి శ్రీ నాథ ప్రణేతము. అక్కిరాజు
ఉమాకాంతముగారి ఉపోద్ఘాతముతో కూడినది 1-0-0
నలయు వారు:— కణ్ణా బుక్ డిపో,
6, వెంకటేశమేష్ట్రీ పిడి, సాహుకారుపేట, మదరాస్.

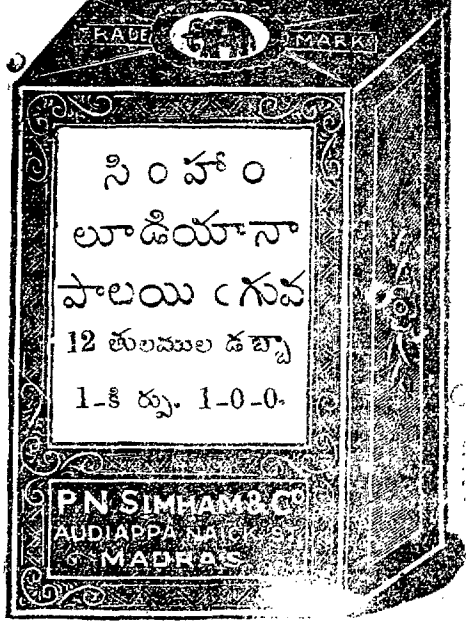
మంచినమయము! జనశేఖ ఖర్చుపడినది!! వెనుక దొరుకవు!!
ఈమంచలు కొనువారికి, పంచ 1-కి అత్తలారాబిటును
కోర్కెని కోడండ్రవలూపము అను గ్రంథముకంటే ఇశాను.

మేలైన జపాన్ పట్టుపంచలు.

అనేక పంచలు కర్చుపడినందున
వస్తుతం ధరలు తగ్గించియున్నాము,
వాచకులారా! శృంగారమున్న
శాగరికతయున్నగల మేలైనజపాన్
పట్టుపంచలు పంపించినముఖ అనం
దముకొరకు తెప్పించి విక్రయించినది
పోగా మిగతొద్ది పంచలుమాత్రమే
యున్నది. ఇందులో ఎరుపు, కచ్చు.
ఆకుపచ్చ, రోజా, మేఘవర్షం ఇత్యాదిరంగులు గలవి. క్లాస
సియమైనవి, త్వరపడుదు.
రక్తమారనిదివిన్ని 2 1/2 మార పెడబుగల పట్టుపంచ 1కి 2-0-0
పంచ 1-కి తపాలఖర్చులు 0-40
డిటా రెండుపంచలు కొనువారికి తపాలఖర్చులు ఇశాం.

టి. సీతారామ మొదలియార్,
3, కందప్పమొదలిపిడి, తిరువల్లిక్కేణి, మదరాస్.

పి. యన్. సింహ తిండి కంపెనీ,
26, ఆదియప్పనాయనిపిడి, మద్రాసు.

వనోపధి సార్వాపరిల్లా.

ఇది దేహమునందుబుట్టు నెత్తురుగడ్డలను మరియు సకల చర్మరోగములను బాగుజేయును. కిళ్ళ
బొట్లు, పాలవాయువుబొట్లు, రసబుట్లు, రక్తవికారమువలన గలిగిన అన్ని రోగములను దీనివలన నయ
మగును. ఇది చర్మమునకు కాంతినిగలిగించును. నాడితంతువులకు పుష్టినిగలిగించును. నెత్తురును
మృద్ధిపఱచి వృద్ధిచేయును. దీనివలన శరీరమునకు బలము, ఆరోగ్యము కలుగును.
ఒక సీసాముందును వాడిన తోడనే శరీరములో మెకవిధమైన మార్పు గనుపించును. రెండు
సీసాలు వాడిన తోడనే శరీరము బాగుపడును.
సీసా వెల రూ. 1-4-0.

కుష్టు కు మం దు.

ఇది చర్మమునుపూర్తిగా బాగుచేసి రోగమును కుదుర్చును. భారత మధువల్లి(తాగుటకు మందు)
వాగవల్లితైలము పైపూతకు మందు. ఈ రెండుకలిసి నెలరోజుకు సరిపోవు మందు 5-0-0.

డాక్టరు డి. బి సావంత్, గజక. ఫననవాడి, నం. 2. బొంబాయి.

Dr. D. B. SAVANT, No. 144 Fanaswadi, No. 2, Bombay.